

Synopsis scripturae sacrae

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΣΥΝΟΨΙΣ ΕΠΙΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ, ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

Πᾶσα Γραφή ἡμῶν Χριστιανῶν, θεόπνευστός ἐστιν. Οὐκ ἀόριστα δὲ, ἀλλὰ μᾶλλον ὠρισμένα καὶ κεκανονισμένα ἔχει τὰ βιβλία. Καὶ ἔστι τῆς μὲν Παλαιᾶς Διαθήκης ταῦτα· Γένεσις, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.» Ἔξοδος, οὗ ἡ ἀρχή· «Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν εἰσπορευομένων εἰς Αἴγυπτον.» Λευϊτικόν, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐκάλεσε Μωϋσῆν, καὶ ἐλάλησε Κύριος αὐτῷ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.» Ἀριθμοί, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Σινᾶ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.» 28.285 Δευτερονόμιον, οὗ ἡ ἀρχή· «Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησε Μωϋσῆς παντὶ Ἰσραὴλ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἐν τῇ ἐρήμῳ, πρὸς δυσμαῖς, πλησίον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.» Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευταίαν δούλου Κυρίου, εἶπε Κύριος τῷ Ἰησοῦ, υἱῷ Ναυῆ, λειτουργῶ Μωϋσῆ, λέγων.» Κριταί, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευταίαν τὴν Ἰησοῦ, καὶ ἐπηρώτησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Κυρίῳ λέγοντες· Τίς ἀναβήσεται πρὸς τοὺς Χαναναῖους ἀφηγούμενος;» Ῥουθ, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κρίνειν τοὺς κριτὰς, ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῇ.» Βασιλειῶν πρώτη καὶ δευτέρα, εἰς ἓν ἀριθμούμεναι βιβλίον. Καὶ τῆς μὲν πρώτης ἡ ἀρχή· «Καὶ ἄνθρωπος ἕξ Ἀρμαθαῖμ Σιφᾶ, ἕξ ὄρους Ἐφραῖμ, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἐλκανᾶ, υἱὸς Ἰερεμῆλ, υἱοῦ Ἡλεί.» Τῆς δὲ δευτέρας ἡ ἀρχή· «Ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Σαοῦλ, καὶ Δαβὶδ ἀνέστρεψε τύπτων τὸν Ἄμαλῆκ.» Βασιλειῶν τρίτη καὶ τετάρτη, εἰς ἓν ἄριθμούμεναι βιβλίον. Καὶ τῆς μὲν τρίτης ἡ ἀρχή· «Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ πρεσβύτερος, προβεβηκῶς ἡμέραις· καὶ περιέβαλλον αὐτὸν ἱματίοις, καὶ οὐκ ἔθερ μαίνεται.» Τῆς δὲ τετάρτης ἡ ἀρχή· «Καὶ ἠθέτησε Μωᾶβ ἐν Ἰσραὴλ, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἀχαάβ.» Παραλειπομένων πρῶτον καὶ δευτέρον, εἰς ἓν ἀριθμούμενα βιβλίον. Καὶ ἔστι τοῦ μὲν πρώτου ἡ ἀρχή· «Ἀδὰμ, Σῆθ, Ἐνῶς, Καϊνᾶν, Μαλελεήλ, Ἰαρὲδ, Ἐνῶχ, Μαθουσάλα, Λάμεχ, Νῶε.» Τοῦ δὲ δευτέρου ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐνίσχυσε Σαλομὼν υἱὸς Δαβὶδ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν εἰς ὕψος.» Ἔσδρας πρῶτος καὶ δευτέρος, εἰς ἓν ἀριθμούμενοι βιβλίον. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου ἀρχή· «Καὶ ἦγαγεν Ἰωσίας τὸ Πάσχα ἐν Ἱερουσαλὴμ τῷ Κυρίῳ ἑαυτοῦ τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.» Τοῦ δὲ δευτέρου ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον ἀπὸ στόματος Ἰερεμίου, ἐξήγειρε Κύριος τὸ πνεῦμα Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν.» Ψαλτήριον Δαβιτικόν, ἔχον ψαλμοὺς ρα΄ οὗ ἡ ἀρχή, ἡγουν ὁ πρῶτος ψαλμὸς· «Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν.» Παροιμίαι Σολομῶντος, οὗ ἡ ἀρχή· «Παροιμίαι Σολομῶντος υἱοῦ Δαβὶδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ, γνῶναι σοφίαν καὶ παιδείαν.» Ἐκκλησιαστής τοῦ αὐτοῦ, οὗ ἡ ἀρχή· «Ῥήματα 28.288 Ἐκκλησιαστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, βασιλέως Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλὴμ. Ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης.» Ἄσμα ἁσμάτων τοῦ αὐτοῦ, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἄσμα ἁσμάτων, ὃ ἐστι τῷ Σολομῶν. Φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ, ὅτι ἀγαθοὶ μαστοὶ σου ὑπὲρ οἴνου.» Ἰώβ, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἄνθρωπός τις ἦν ἐν χώρᾳ Αὐσέτιδι, ᾧ ὄνομα Ἰώβ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄμειπτος καὶ θεοσεβής.» Προφῆται δώδεκα, εἰς ἓν ἀριθμούμενοι βιβλίον. Εἰσὶ δὲ οὗτοι, Ὡσηὲ πρῶτος, οὗ ἡ ἀρχή· «Λόγος Κυρίου, ὃς ἐγενήθη πρὸς Ὡσηὲ, τὸν τοῦ

Βεηρι, ἐν ἡμέραις Ὀζίου, καὶ Ἰωαθάμ, καὶ Ἀχάζ, καὶ Ἐζεκίοβασιλέων Ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις Ἱεροβοὰμ τοῦ Ἰωᾶς, βασιλέως Ἰσραὴλ. Ἀρχὴ λόγου Κυρίου ἐν Ὠσηέ.» Εἶτα Ἀμώς, οὗ ἡ ἀρχή· «Λόγοι Ἀμώς, οἱ ἐγένοντο ἐν Ἀκκαρεὶμ, ἐκ Θεκουέ, οὓς εἶδεν ὑπὲρ Ἱερουσαλήμ ἐν ἡμέραις Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα καὶ ἐν ἡμέραις Ἱεροβοὰμ τοῦ Ἰωᾶς, βασιλέως Ἰσραὴλ, πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ.» Μιχαίας, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Μιχαίαν τὸν τοῦ Μωραθὶ ἐν ἡμέραις Ἰωάθαμ, καὶ Ἀχάζ, καὶ Ἐζεκίου βασιλέων Ἰούδα, ὑπὲρ ὧν εἶδε περὶ Σαμαρείας καὶ Ἱερουσαλήμ.» Ἰωήλ, οὗ ἡ ἀρχή· «Λόγος Κυρίου, ὃς ἐγενήθη πρὸς Ἰωήλ τὸν τοῦ Βαθουήλ. Ἀκούσατε δὴ ταῦτα πάντα οἱ πρεσβύτεροι, καὶ ἐνωτίσασθε, πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν.» Ἀβδιού, οὗ ἡ ἀρχή· «Ὅρασις Ἀβδιοῦ· Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῇ Ἰδουμαίᾳ.» Ἰωνᾶς, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἰωνᾶν τὸν τοῦ Ἀμαθὶ, λέγων· Ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς Νινευὶ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην.» Ναούμ, οὗ ἡ ἀρχή· «Λῆμμα Νινευὶ. Βίβλος ὁράσεως Ναούμ τοῦ ἐν Ἐλκεσαί.» Ἀμβακούμ, οὗ ἡ ἀρχή· «Τὸ λῆμμα ὃ εἶδεν Ἀμ βακούμ ὁ προφήτης.» Σοφωνίας, οὗ ἡ ἀρχή· «Λόγος Κυρίου, ὃς ἐγενήθη πρὸς Σοφωνίαν τὸν τοῦ Χοῦς, υἱὸν Γοδολίου τοῦ Ἀμορίου τοῦ Ἐζεκίου, ἐν ἡμέραις Ἰωσίου υἱοῦ Ἀμώς βασιλέως Ἰούδα.» Ἀγγαῖος, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ, μιᾶ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐν χειρὶ Ἀγγαίου προφήτου λέγων.» Ζαχαρίας, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἐν τῷ ὀγδῶ μηνὶ ἔτους δευτέρου ἐπὶ Δαρείου ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐπὶ Ζαχαρίαν, τὸν τοῦ Βαραχίου, υἱὸν Ἀδδώ τὸν προφήτην, λέγων.» Μαλαχίας, οὗ ἡ ἀρχή· «Λῆμμα λόγου Κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ.» Οὗτοι μὲν οὖν οἱ δώδεκα εἰς ἓν βιβλίον. Ἐξῆς δὲ ἕτεροι τέσσαρες, πρὸς ἓν ἕκαστος βιβλίον, οὗτοι· Ἡσαΐας, οὗ ἡ ἀρχή· «Ὅρασις, ἣν εἶδεν Ἡσαΐας 28.289 υἱὸς Ἀμώς, ἣν εἶδε κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ ἐν βασιλείᾳ Ὀζίου, καὶ Ἰωάθαμ, καὶ Ἀχάζ, καὶ Ἐζεκίου, οἱ ἐβασίλευσαν τῆς Ἰουδαίας. Ἄκουε, οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου, ἡ γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν.» Ἱερεμίας, οὗ ἡ ἀρχή· «Τὸ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐγένετο ἐπὶ Ἱερεμίαν τὸν τοῦ Χελκίου, ὃς ἦν ἐκ τῶν ἱερέων.» Ἐζεκιήλ, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει ἐν τῷ τετάρτῳ μηνὶ, καὶ ἐγὼ ἦμην ἐν μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Χοβάρ, καὶ ἠνοιχθήσαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδον ὁράσεις Θεοῦ.» Δανιήλ, οὗ ἡ ἀρχή· «Καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰωακείμ, καὶ ἔλαβε γυναῖκα ἣ ὄνομα Σουσάννα, θυγάτηρ Χελκίου, καλὴ σφόδρα καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον.» Ὁμοῦ τὰ κανονιζόμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βιβλία εἴκοσι δύο, ἰσάριθμα τοῖς γράμμασι τῶν Ἑβραίων. Τοσαῦτα γάρ εἰσι παρ' αὐτοῖς τὰ στοιχεῖα. Ἐκτὸς δὲ τούτων εἰσὶ πάλιν ἕτερα βιβλία τῆς αὐτῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οὐ κανονιζόμενα μὲν, ἀναγινωσκόμενα δὲ μόνον τοῖς κατηγουμένοις ταῦτα· Σοφία Σολομώνος, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἀγαπήσατε διαισύνην, οἱ κρίνοντες τὴν γῆν.» Σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σιράχ, οὗ ἡ ἀρχή· «Πᾶσα σοφία παρὰ Κυρίου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐστὶν εἰς τὸν αἰῶνα.» Ἐσθήρ, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἐτους δευτέρου, βασιλεύοντος Ἀρταξέρξου τοῦ μεγάλου, τῆ μιᾶ τοῦ Νει σὺν ἐνύπνιον εἶδε Μαρδοχαῖος ὁ τοῦ Ἰαείρου τοῦ Σεμεὶ τοῦ Κισαίου, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν.» Ἰουδῆθ, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἐτους δωδεκάτου τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσωρ, ὃς ἐβασίλευσε Ἀσσυρίων ἐν Νινευὶ, τῆ πόλει τῆ μεγάλῃ, ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀρφαξάδ, ὃς ἐβασίλευσε Μήδων ἐν Ἐκβατάνοις.» Τωβίτ, οὗ ἡ ἀρχή· «Βίβλος λόγων Τωβίτ, τοῦ Τωβιήλ, τοῦ Ἀνανιήλ, τοῦ Ἀδουήλ, τοῦ Γαβαήλ, ἐκτοῦ σπέρματος Ἀσεήλ, ἐκ τῆς φυλῆς Νεφθαλεὶμ, ὃς ἠχμαλωτεύθη ἐν ἡμέραις Ἐννεμεσάρου τοῦ βασιλέως Ἀσσυρίων.» Τοσαῦτα καὶ τὰ μὴ κανονιζόμενα. Τινὲς μὲντοι τῶν παλαιῶν εἰρήκασιν κανονίζεσθαι

παρ' Ἑβραίοις καὶ τὴν Ἑσθήρ· καὶ τὴν μὲν Ῥοῦθ, μετὰ τῶν Κριτῶν ἐνουμένην, εἰς ἓν βιβλίον ἀριθμεῖσθαι· τὴν δὲ Ἑσθήρ εἰς ἕτερον ἓν· καὶ οὕτω πάλιν εἰς εἴκοσι δύο συμπληροῦσθαι τὸν ἀριθμὸν τῶν κανονιζομένων παρ' αὐτοῖς βιβλίων. Καὶ τὰ μὲν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βιβλία, τὰ τε κανονιζόμενα καὶ τὰ μὴ κανονιζόμενα, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα. Τὰ δὲ τῆς Καινῆς Διαθήκης, πάλιν ὠρισμένα τε καὶ κεκανονισμένα βιβλία, ταῦτα· Κατὰ Ματθαῖον, οὗ ἡ ἀρχή· «Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Ἀβραάμ.» 28.292 Κατὰ Μάρκον, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἑσαΐα τῷ προφήτῃ· Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου.» Κατὰ Λουκᾶν, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων.» Κατὰ Ἰωάννην, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲν, ὃ γέγονεν.» Πράξεις τῶν ἀποστόλων, οὗ ἡ ἀρχή· «Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὃ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν.» Καθολικαὶ Ἐπιστολαὶ διαφόρων ἀποστόλων, αἱ πᾶσαι ἑπτὰ, εἰς ἓν ἀριθμούμεναι βιβλίον. Ἰακώβου μία, ἧς ἡ ἀρχή· «Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.» Πέτρου δύο· καὶ τῆς μὲν πρώτης ἡ ἀρχή· «Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ Πατρὸς, ἐν ἁγία σμῶ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.» Τῆς δὲ δευτέρας ἡ ἀρχή· «Συμεὼν Πέτρος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.» Ἰωάννου τρεῖς· καὶ τῆς μὲν πρώτης ἡ ἀρχή· «Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς.» Τῆς δὲ δευτέρας ἡ ἀρχή· «Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτὴ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.» Τῆς δὲ τρίτης ἡ ἀρχή· «Ὁ πρεσβύτερος Γαῖω τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.» Ἰούδα μία, ἧς ἡ ἀρχή· «Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡγαπημένοις, καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς.» Παύλου ἀποστόλου ἑπιστολαὶ ἰδ', εἰς ἓν ἀριθμούμεναι βιβλίον. Ἐν πρώτῃ, ἡ πρὸς Ῥωμαίους, ἧς ἡ ἀρχή· «Παῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς Ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς Εὐαγγέλιον Θεοῦ. Πρὸς Κορινθίους δύο· καὶ τῆς μὲν πρώτης ἡ ἀρχή· «Παῦλος κλητὸς Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ.» Τῆς δὲ δευτέρας ἡ ἀρχή· «Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ.» Τετάρτη πρὸς Γαλάτας, ἧς ἡ ἀρχή· «Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπων, 28.293 ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ Πατρὸς.» Πέμπτη πρὸς Ἐφεσίους, ἧς ἡ ἀρχή· «Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὔσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.» Ἑκτη πρὸς Φιλιπησίους, ἧς ἡ ἀρχή· «Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις τοῖς οὔσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις.» Ἑβδόμη πρὸς Κολασσαεῖς, ἧς ἡ ἀρχή· «Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ.» Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δύο· καὶ τῆς μὲν πρώτης ἡ ἀρχή· «Παῦλος καὶ

Σιλουανός καὶ Τιμόθεος, τῇ Ἐκ κλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ.» Τῆς δὲ δευτέρας ἡ ἀρχή· «Παῦλος καὶ Σιλουανός καὶ Τιμόθεος, τῇ Ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ.» Δεκάτη ἡ πρὸς Ἑβραίους, ἥς ἡ ἀρχή· «Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ.» Πρὸς Τιμόθεον δύο· καὶ τῆς μὲν πρώτης ἡ ἀρχή· «Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, Τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει.» Τῆς δὲ δευτέρας ἡ ἀρχή· «Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνῳ.» Τρισκαιδεκάτη, ἡ πρὸς Τίτον, ἥς ἀρχή· «Παῦλος δούλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πῖσιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας, τῆς κατ' εὐσέβειαν ἐν ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου.» Τεσσαρεσκαίδεκάτη, ἡ πρὸς Φιλήμονα, ἥς ἡ ἀρχή· «Παῦλος δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν. Ἐπὶ τούτοις ἐστὶ καὶ ἡ Ἀποκάλυψις Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, δεχθεῖσα ὡς ἐκείνου καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ πάλαι ἀγίων καὶ πνευματοφόρων Πατέρων, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν, ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ.» Τοσαῦτα καὶ τὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης βιβλία τά γε κανονιζόμενα, καὶ τῆς πίστεως ἡμῶν οἴονεϊ ἄκρο θίνια ἢ ἄγκυραι καὶ ἐρείσματα· ὡς παρ' αὐτῶν τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ, τῶν καὶ συγγενομένων ἐκείνῳ καὶ ὑπ' αὐτοῦ μαθητευθέντων, γραφέντα καὶ ἐκτεθέντα. Ἐπεὶ τοί γε ὕστερον κατὰ τὴν ἐκείνων ἀκολουθίαν καὶ συμφωνίαν ἄλλα μυρία καὶ ἀναρίθμητα βιβλία ἐξεπονήθησαν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς μεγάλων καὶ σοφωτάτων θεοφόρων Πατέρων εἰς μαρτυρίαν τῶν προλαβόντων καὶ διαφώτισιν· περὶ ὧν οὐ νῦν λόγος, ὡς παμπόλλων καὶ ἀορίστων, καὶ ἅμα 28.296 πάντων τῆς αὐτῆς ἀκολουθίας τοῖς παλαιοῖς τούτοις ἐχομένων, καὶ τὰ αὐτὰ ἐξηγουμένων καὶ αὐτῶν καὶ διασαφούντων. Ὡς οὖν εἴρηται ἐν τούτοις πάντα, τά τε τῆς Παλαιᾶς καὶ τὰ τῆς Νέας Διαθήκης βιβλία. Πλὴν ὅσον πρὸς ἀριθμὸν μόνον οὕτωςι τέως στενῶς προαπήγ γελται. Τὸ δὲ ἐντεῦθεν διαληπτέον πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν βιβλίων πλατύτερον, παρὰ τίνος τε συν εγράφη ἕκαστον τούτων, καὶ πόθεν, ἦν ἔλαχεν, ὄνομασίαν ἔχει, καὶ τί περιέχει, κεφαλαιωδῶς καὶ συν οπτικῶς, κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν τάξιν τοῦ καθ' ἐν βιβλίου διαγραφομένου μετὰ τῆς οἰκείας ὀνομασίας.

Βιβλίον α΄. Γένεσις. Τὸ μὲν βιβλίον τοῦτο τῆς Γενέσεως Μωϋσῆς ἐστὶν ὁ λαλήσας καὶ γράψας ἐκ προστάγματος Κυρίου. Καλεῖται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ καὶ τὴν γένεσιν πάντων περιέχει, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν φαινομένων τούτων ὄλων, καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ παραδείσου φυτείαν. Ἐξηγεῖται δὲ, ὅτι τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ γέγονε τὸ φῶς τῇ δὲ δευτέρᾳ τὸ στερέωμα, ὅπερ ἐκάλεσεν οὐρανὸν ὁ Θεός· τῇ τρίτῃ συνήχθη τὰ ὕδατα, καὶ ὠφθη ἡ ξηρὰ· καὶ τὰ μὲν συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσης, τὴν δὲ ξηρὰν ἐκάλεσε γῆν· καὶ ἐβλάστησεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, καὶ πᾶν ξύλον· τῇ τετάρτῃ προῆλθεν ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ πᾶς ὁ τῶν ἀστέρων χορός· τῇ πέμπτῃ πετεινῶν καὶ ἰχθύων καὶ κητῶν τῶν ἐν τοῖς ὕδασι γένεσις· τῇ ἕκτῃ τετραπόδων καὶ θηρίων καὶ ἐρπετῶν καὶ κτηνῶν, καὶ πλάσις ἀνθρώπου κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν· τῇ δὲ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ ἠλόγησεν αὐτήν. Ἔστι δὲ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἀδάμ παράβασις, καὶ ἀπὸ τοῦ παραδείσου

ἐξώθησις, ἢ τε τοῦ Ἄβελ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ Κάϊν ἀναίρεσις, καὶ ἢ τοῦ Ἐνῶχ μετάθεσις, καὶ ἢ κατασκευὴ τῆς κιβωτοῦ, καὶ ὁ ἐπὶ Νῶε γενόμενος κατακλυσμὸς, ἢ τε πυργοποιία, καὶ ἢ διαίρεσις τῶν γλωσσῶν, καὶ ἢ διασπορὰ τῶν ἐθνῶν, καὶ ἢ ἀπὸ Χαλ δαίων ἔξοδος τοῦ Ἀβραάμ. Περιέχει δὲ καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν Σοδόμων, καὶ τὴν περὶ τῆς περιτομῆς νομοθεσίαν, καὶ τὸν ὄρκον τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ, τὴν τε γέννησιν τοῦ Ἰσαάκ, καὶ τοῦ Ἰακώβ, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ πατριαρχῶν· καὶ ὅτι ὁ μὲν Ἀβραάμ ἔζησεν ἔτη ρπ', ὁ δὲ Ἰσμαήλ, ὁ ἐκ τῆς Ἄγαρ γεννηθεὶς, ἀπέθανεν ρλζ' ἐτῶν· πῶς τε Ἰωσήφ ἐπράθη παρὰ τῶν ἀδελφῶν εἰς Αἴγυπτον, καὶ συκοφαντηθεὶς παρὰ τῆς κυρίας αὐτοῦ, ἐβλήθη εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ὕστερον ἄρχων πάσης Αἴγυπτου κατ' ἐστάθη· καὶ ἐξῆς τὴν εἰς Αἴγυπτον ἀπόδοσιν τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐν ἀριθμῶ ὁσέ· καὶ ὅτι ἐκεῖ γενόμενος ὁ Ἰακώβ, καὶ εὐλογήσας τοὺς πατριάρχας τοὺς υἱοὺς ἑαυτοῦ, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ρμζ', καὶ μετ' ἠνέχθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Χαναάν. Καὶ Ἰωσήφ δὲ μετὰ τὸν γενόμενον λιμὸν ἐν Αἴγυπτῳ, ἐπιζήσας ἔτη ξ', ἐτελεύτησεν ἐτῶν ρι', ἐντεὶ λάμενος πρότερον περὶ τῶν ὁστέων ἑαυτοῦ, ἵνα καὶ αὐτὰ μετενεχθῆ εἰς τὸ μνήμα τῶν πατέρων. 28.297

Βιβλίον β', Ἐξόδος. Καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου ὁ προβόρηθεὶς Μωϋσῆς συνεγράψατο. Καλεῖται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ καὶ τὴν ἔξοδον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ περιέχει τὴν ἀπ' Αἴγυπτου, τὴν γενομένην μετὰ μὲν ἔτη υλ' τῆς ἐπαγγελίας τῆς εἰρημένης τῷ Ἀβραάμ, μετὰ δὲ ἔτη σιέ' τῆς ἐν Αἴγυπτῳ παροικίας (τοσαῦτα γὰρ παρῶκησαν ἐκεῖ), καὶ μετὰ τὴν δεκάπληγον τὴν κατὰ τοῦ Φαραῶ τοῦ τυράννου τῆς Αἴγυπτου. Δέκα γὰρ πληγὰς ἐπ' ἠγάγεν ὁ Θεὸς κατ' αὐτοῦ ταύτας· πρώτην, ποταμὸν εἰς αἷμα μετέβαλε· δευτέραν, βατράχους ἐν πάσῃ Αἴγυπτῳ ἐπήγαγε· τρίτην, σκνίφας· τετάρτην, κυ νόμιαν· πέμπτην, θάνατον κτηνῶν· ἕκτην, ἔλκη, φλυκτίδας ἀναζεύσας ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη· ἑβδόμην, χάλαζαν καὶ πῦρ φλογίζον· ὀγδόην, ἀκρίδα· ἐνάτην, σκότος ἐν πάσῃ τῇ Αἴγυπτῳ ἐπὶ διάστημα τριῶν ἡμερῶν χωρὶς τῆς γῆς υἱῶν Ἰσραὴλ· δεκάτην, θάνατον πάντων τῶν πρωτοτόκων Αἴγυπτου ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους. Καὶ ἐπεὶ ἐξελθόντα τὸν λαὸν κατεδίωξεν ὁ Φαραῶ, οὕτω λοιπὸν ὁ μὲν Ἰσραὴλ ξηρῷ τῷ ποδὶ διέβη τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν διαιρεθεὶ σαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν· οἱ δὲ Αἴγύπτιοι οἱ διώκοντες τὸν λαὸν σὺν αὐτῷ τῷ Φαραῶ κατεποντίσθησαν ἐν αὐτῇ τῇ θαλάσῃ. Ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ περιέχεται καὶ πῶς οἱ μάγοι τῶν Αἰγυπτίων, Ἰαννῆς καὶ Μαμ βρῆς, κατὰ μὲν τὴν ἀρχὴν ἀντέστησαν τῷ Μωϋσῆϊ, ὕστερον δὲ, αἰσχυρθέντες, ἀνεχώρησαν· καὶ ἢ περὶ τοῦ Πάσχα νομοθεσία, ἢ τε τοῦ πικροῦ ὕδατος εἰς γλυκὴν μεταβολήν, καὶ τῆς ὀρτυγομήτρας δόσις, καὶ ἢ ἐξ οὐρανοῦ χορηγία τοῦ μάννα, καὶ τὸ ἐκ πέτρας ἀναδοθὲν αὐτοῖς ὕδωρ, ἢν καὶ ἐπωνόμασε Μωϋσῆς πειρασμὸν καὶ λειδορήσιν· ὅτε καὶ ἀρχὴν ἔσχεν ἢ τοῦ σαββάτου παρατήρησις, ἢ τε ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾷ θεόθεν νομοθεσία γενομένη διὰ Μωϋσέως ἐν δύο πλαξὶ λιθίνοις, καὶ ἢ τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ ἐνδύματος, τοῦ τε ἀρχιερέως καὶ τῶν ἱερέων κατασκευὴ, ἐνταῦθα σημαίνεται. Οἱ μὲν οὖν ἐργασάμενοι πάντα εἰσὶ Βεσελεὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ Λιάβ ἐκ φυλῆς Δάν. Τὸ δὲ ἀναλωθὲν εἰς τὰ ἔργα ἐστὶ χρυσοῦ μὲν τάλαντα κθ', καὶ σίκλοι ψ'. ἀργύρου δὲ τάλαντα ρ' (καὶ σίκλοι #22αψοε')· χαλκοῦ τάλαντα σ', καὶ σίκλοι βφ'. Περιέχει δὲ τοῦτο τὸ βιβλίον τὴν τε παράβασιν τοῦ λαοῦ, ὅτε ἐμοσχοποίησε κάτω τοῦ ὄρους, καὶ πῶς ἐτρώθη ὁ Ἀμαλῆκ τῇ ἐκτάσει τῶν χειρῶν Μωϋσέως, καὶ λοιπὸν νόμιμα καὶ δικαιώματα, καὶ πρὸ αὐτῶν

τάς ἐν πλαξὶ δέκα ἐντολάς ταύτας· πρῶ την, Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου· δευτέραν, Οὐ ποιήσεις σεαυτῶ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα· τρί την, Οὐ λήψη τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ· τετάρτην, Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων· πέμπτην, Τίμα τὸν Πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· ἕκτην, Οὐ φονεύσεις· ἑβδόμην, Οὐ μοιχεύσεις· ὀγδόην, Οὐ κλέψεις· ἐνάτην, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ· δεκάτην, Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, οὐθ' ὅσα τῶ πλησίον σου ἐστίν. Ἡ δὲ σκηνή, τε 28.300 λειωθεῖσα, ἐστάθη τῶ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἐξόδου αὐ τῶν νεομηνία τοῦ πρώτου μηνός. Καὶ ἐν τούτοις συμπεραίνεται τὸ τῆς Ἐξόδου βιβλίον.

Βιβλίον γ', Λευϊτικόν. Καὶ τοῦτο τὸ Λευϊτικόν βιβλίον παρὰ τοῦ προ δηλωθέντος Μωϋσέως συνεγράφη. Ὀνομάζεται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ καὶ ἰδικῶς πᾶσαν τῆς Λευϊτικῆς λει τουργίας τὴν διατύπωσιν περιέχει, καὶ πῶς ὁ Ἄα ρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐκλέγονται ἐκ τῆς φυλῆς Λευῖ, καὶ χρίονται εἰς ἱερέας· πᾶσάν τε τὴν διαφορὰν τῶν θυσιῶν καὶ τῶν προσφορῶν, καὶ τὴν ποιότητα πάσης τῆς ἐν τῶ ἱερῶ λατρείας, καὶ τῆς Λευϊτικῆς καὶ ἱερατικῆς λειτουργίας· καὶ τὸν νόμον δὲ ἐκάστης θυσίας· περί τε τοῦ σωτηρίου καὶ τοῦ ἑκουσίου καὶ ἀκουσίου πλημμελήματος, καὶ πῶς ἕκαστον τῶν προσφερομένων διαιρεῖσθαι καὶ ἀναφέρεσθαι ὀφείλει, ἐξηγεῖται. Διείληπται δὲ ἐν τούτῳ τῶ βιβλίῳ καὶ ἡ κρίσις ἀρχιερέως καὶ τῶν ἱερέων, καὶ ἡ διάκρισις καὶ γνώσις σημείων περὶ λέπρας ἀνθρώπων καὶ ἱματίων, καὶ τοίχων οἰκίας, καὶ ὁ νόμος ὁ περὶ τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν· νόμος τε καὶ διαστολή περὶ νομίμων γάμων, καὶ τίνες εἰσὶ παράνομοι· καὶ πάλιν διαστολή καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων κτηνῶν τε καὶ πετεινῶν καὶ ἰχθύων· δηλονότι τίνων μὲν ἐκ τούτων ἀπογεύεσθαι ὀφείλον οἱ Ἑβραῖοι, τίνων δὲ ἀπέχεσθαι. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν τῶν σαλπίγγων τῆ νεομηνία τοῦ ἑβδόμου μηνός δηλοῖ, τὸ δὲ παράγγελμα τῆς μεγάλης νηστείας αὐτῶ ἑβδόμῳ μηνί, δεκάτη τοῦ μηνός ποιῶσι ταύτην, ἦντινα σάββατα σαββάτων, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτίας καλεῖ. Περιέχει τὴν δὲ Σκηνοπηγίαν τῆ ἰε' τοῦ αὐτοῦ μηνός. Καὶ περὶ ἐορτῶν δὲ, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ὀφειλόντων προσφέρεσθαι· καὶ περὶ ἀφέσεως τῶν πιπρασκομένων Ἑβραίων, καὶ χρεῶν ἀποκοπῆς, καὶ ἀναπαύσεως τῆς γῆς, κατὰ ἑπτὰ ἔτη ὀφειλοῦσης γενέσθαι, ἐξηγεῖται. Πάλιν τε ὑπόμνησιν νομίμων καὶ προσταγμάτων, καὶ μαρτυριῶν· περιέχει καὶ ἐπαγγελίας μὲν τοῖς φυλάσσουσιν αὐτὰ, ἀπειλὰς δὲ τοῖς παραβαίνουσι δεινοτάτας. Τὴν δὲ διαστολὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῶν καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων βρωμάτων οὕτω ποιεῖται. Τὰ μὲν ἀπὸ τῶν κτηνῶν καθαρὰ τοιαῦτα λέγει· τὰ διχηλοῦντα ὄπλιν, καὶ ὄνυχιστῆρας ὄνυχίζοντα δύο χηλῶν, καὶ ἀνάγοντα μηρυκισμόν· οἷά ἐστι, μόσχος, πρόβατον, αἶξ, ἔλαφος, δορκὰς, ὄρυξ, βούβαλος, πύγαργος, τραγέλαφος, καμηλοπάρδαλις, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰ δέ τι ἀπὸ τούτων τι ἐνέλειπε, τοῦτο ἀκάθαρτον ἦν· οἷά εἰσι, κάμηλος, καὶ δασύπους, καὶ χοιρογρύλλιος· ταῦτα γὰρ μηρυκάται μὲν, οὐ διχηλεῖ δὲ ὄπλιν· καὶ ὁ ὕς· καὶ οὗτος γὰρ διχηλεῖ μὲν καὶ ὄνυχίζει, οὐ μηρυκάται δέ. Ἀπὸ δὲ τῶν πετεινῶν πάλιν, ἃ κελεύει μὴ ἐσθίειν, ταῦτά ἐστιν· ὁ ἀετὸς, ὁ γρῦψ, ὁ ἀλιάετος, ὁ γῦψ, ὁ ἰκτίνος, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· καὶ κόραξ, καὶ τὰ ὅμοια τούτῳ, καὶ στρουθὸς, καὶ γλαυξ, καὶ λάρος, καὶ τὰ ὅμοια αὐτοῖς, καὶ ἰέραξ, καὶ τὰ τούτῳ ὅμοια, καὶ νυκτικόραξ, καὶ καταράκτης, καὶ ἴβις, καὶ πορφυρίων, καὶ πελεκάν, καὶ κύκνος, καὶ ἐρωδιὸς, καὶ χαραδριὸς, καὶ τὰ ὅμοια αὐτοῖς, καὶ ἔποψ, καὶ 28.301 νυκτερίς. Τῶν δὲ ἐρπετῶν πετεινῶν ἀκάθαρτα πάντα λέγει εἶναι τὰ πορευόμενα ἐπὶ τεσσάρων, ἐχόντων δὲ ἀνώτερον τῶν ποδῶν σκέλη, ὥστε ἐν

αὐτοῖς πη δᾶν ἀπὸ τῆς γῆς· οἷά ἐστιν, ὁ βροῦχος, ὁ ἄτταγᾶς, ἡ ἀκρις, καὶ τὰ ὅμοια αὐτοῖς, καὶ ὁ ὄφιομάχος. Τὰ δὲ ἐν τοῖς ὕδασιν, ἔν τε τῇ θαλάσῃ, καὶ τοῖς ποταμοῖς, καὶ χειμάρροις γεννώμενα, ταῦτα λέγει εἶναι κα θαρὰ, ὅσα ἔχει πτερύγια καὶ λεπίδας· οἷά ἐστι τρί γλα, σκάρος, γλαῦκος, κεστρεὺς, καὶ τὰ ὅμοια αὐ τοῖς. Τὰ δὲ λειπόμενα ἐν τι τούτων ἀκάθαρτα, ἢ καὶ οὐ βρωτέα· οἷά ἐστι σηπία· πτερύγια μὲν γὰρ ἔχει, οὐκ ἔχει δὲ λεπίδας. Τῶν δὲ ἔρπετων, τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀκάθαρτα ταῦτα λέγει· τὴν γαλῆν, τὸν χερσαῖον κροκόδειλον, τὴν μυγαλῆν, τὸν χαμαιλέοντα, τὸν ἀσκαλαβώτην, τὴν σαῦραν, καὶ τὸν ἀσπάλακα. Περὶ γὰρ τοῦ ὄφεως καὶ τῶν ὁμοίων αὐτῶ, περιττὸν ἦν μνημονεῦσαι· φανερώς μὲν γὰρ φησι ταῦτα πᾶσι βδελυκτὰ εἶναι καὶ μισητά· ὅμως δὲ καὶ ἐμνημόνευσεν ἐν τῷ Δευτερονομίῳ περὶ αὐτῶν.

Βιβλίον δ', Ἀριθμοί. Τοῦ αὐτοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον, τῶν Ἀριθμῶν συγγραφὴ. Λέγεται δὲ οὕτω τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς ὁ ἀριθμὸς ἐν τούτῳ πε ριέχεται, ἐκάστης φυλῆς τῶν Ἰουδαίων ἐκ προστά γματος Κυρίου μετρηθείσης. Ἡριθμήθη δὲ ὁ λαὸς ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ἀνὴρ ἐκπορευόμε νος εἰς πόλεμον, χωρὶς τῆς φυλῆς τοῦ Λευῖ· αὕτη γὰρ καθ' ἑαυτὴν ἐμετρήθη· καὶ εὐρέθη ὁ ἀριθμὸς τῶν μετρηθέντων χιλιάδες ἑξακόσαιοι καὶ τρισχίλιοι πεντακόσιοι πεντήκοντα. Οἱ δὲ ἀριθμοῦντες ἦσαν τὸν μὲν λαὸν Μωϋσῆς καὶ Ἀαρῶν, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐκάστης φυλῆς ἄρχων. Καὶ ἔστι τῶν τε ἀρχόντων τὰ ὀνόματα ταῦτα, καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος· Τῶν Ῥουβὶμ Ἐλισούρ, υἱὸς Σεδιούρ· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες μ' καὶ πεντακόσιοι. Τῶν Συμεῶν Σαλαμιήλ, υἱὸς Σουρισαδαί· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες οδ' καὶ ἑξακόσιοι. Τῶν Ἰσάχαρ Ναθαναήλ, υἱὸς Σωγάρ· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες νδ' καὶ τετρακόσιοι. Τῶν Ζαβουλῶν Ἐλιάβ, υἱὸς Χελῶν· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες νζ' τετρακόσιοι. Τῶν υἱῶν Ἰωσηφ, τῶν Ἐφραὶμ, Ἐλισαμὰ υἱὸς Ἐμιούδ· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες μβ' καὶ πεντακόσιοι. Τῶν Μανασσῆ Γαμαλιήλ, υἱὸς Φαδασσοῦρ· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες λβ' καὶ τριακόσιοι. Τῶν Βενιαμὶν Ἀβιδὰ, υἱὸς Γεδεῶν· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες λε' καὶ τετρακόσιοι. 28.304 Τῶν Δὰν Ἀχιέζερ, υἱὸς Ἀμισαδαί· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες ζβ' καὶ ἐπτακόσιοι. Τῶν Ἀσήρ Φαγεήλ, υἱὸς Ἐχράν· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες μα' καὶ πεντακόσιοι. Τῶν Γὰδ Ἐλισάφ, υἱὸς Ῥαγουήλ· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες με' καὶ ἑξακόσιοι πεντήκοντα. Τῶν Νεφθαλεὶμ Ἀχειρε, υἱὸς Αἰνάν· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες νγ' καὶ τετρακόσιοι. Οὗτος ὁ ἀριθμὸς τοῦ πολεμιστοῦ λαοῦ, χιλιάδες ἑξακόσαιοι καὶ τρισχίλιοι πεντακόσιοι πεντήκοντα. Τὴν δὲ φυλὴν Λευῖ καθ' ἑαυτοὺς ἠρίθμησαν διὰ φωνῆς Κυρίου μόνοι Μωϋσῆς καὶ Ἀαρῶν ἀπὸ μη νιαίου καὶ ἐπάνω· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες εἴκοσι καὶ δύο. Ἡρίθμησε δὲ καὶ τὰ ἀρσενικὰ πρωτότοκα πασῶν τῶν ἄλλων φυλῶν Μωϋσῆς ὁ μόνος, καὶ εὐρέθη ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες κβ' καὶ διακόσιοι ἑβδομήκοντα τρεῖς. Καὶ ἀντὶ τῶν πρωτοτόκων τούτων ἐλογίσθησαν οἱ Λευῖται τῷ Θεῷ· τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν καὶ οἱ Λευῖται. Καὶ κελεύονται καὶ αὐτοὶ ἀφαγνισθῆναι διὰ Μωϋσέως, καὶ ἀφορίζονται λοιπὸν διὰ Ἀαρῶν ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα Κυρίου ἀντὶ τοῦ λαοῦ, καὶ αἶρειν τὰ σκευὴ τῆς σκηνῆς, καὶ λειτουργεῖν Ἀαρῶν, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. Ἔστι δὲ ἐν αὐτῷ τῷ βιβλίῳ καὶ ἡ διατύπωσις τῆς ὁδοπορίας τοῦ λαοῦ, καὶ ἡ ἀνάστασις τῆς σκηνῆς, καὶ ἡ πρόσταξις ἢ περὶ σαλπύγγων, εἰς τὸ ἐν αὐταῖς ἀνακαλεῖσθαι τὸν λαόν. Ὡδε σημαίνεται καὶ ὁ ἐγκαινισμὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ πῶς ἔχρισε τὴν σκηνὴν, καὶ ἡγίασεν αὐτὴν τε καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ· ἢ τε διάταξις τῶν προσφορῶν τῶν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ

θυσιαστη ρίου, καὶ ὄρος τῶν χρόνων τῆς λειτουργίας τῶν Λευιτῶν· ὥστε ἀπὸ μὲν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἄρχεσθαι αὐτοὺς λειτουργεῖν· πεντήκοντα δὲ ἐτῶν γενομένους, ἀφίστασθαι μὲν τῆς λειτουργίας, φυλάττειν δὲ μόνον τὴν σκηνήν. Γέγραπται δὲ καὶ περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐλεγμοῦ, τοῦ ἐπικαταρωμένου· καὶ ὁ νόμος ὁ περὶ τῶν εὐχομένων ἀπέχεσθαι οἴνου, καὶ μὴ κείρεσθαι τὴν κεφαλὴν· καὶ ὅτι γογγύσαντι πάλαι διὰ κρέας τῷ λαῷ δέδωκεν ὀρτυγομήτραν ὁ Θεὸς, καὶ διψῶντι δὲ καὶ πάλιν γογγύσαντι τῷ λαῷ δέδωκεν ἐκ πέτρας ὕδωρ, ἣν ἐκάλεσε Μωϋσῆς ὕδωρ ἀντιλογίας. Ἀπέστειλέ τε κατασκόπους ἕνα κατὰ φυλὴν, ἐν οἷς καὶ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ, καὶ Χάλεβ τὸν τοῦ Ἰεφονῆ. Ὡδε καὶ ἡ συναγωγὴ Κορὲ ἐπανέστη κατὰ Μωϋσέως καὶ ζῶντες κατεπόθησαν εἰς τὴν γῆν μετὰ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών· ὅτε καὶ Μαρία ἡ ἀδελφὴ Ἀαρὼν ἐλεπρώθη· καὶ ἡ ράβδος Ἀαρὼν ἐβλάστησε κάρυον. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀποθνήσκει Ἀαρὼν ἐν τῷ ὄρει Ὡρ, καὶ διαδέχεται αὐτὸν Ἐλεάζαρ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ὡδε καὶ ὁ Βαλαὰμ καὶ ἡ λαλήσασα αὐτοῦ ὄνος ἀνθρωπίνη φωνὴ ἱστορεῖται· καὶ ὅτι ὁ μὲν Βαλαὰμ βασιλεὺς Μωάβ κατησχύνθη· τοῦ δὲ λαοῦ βεβηλωθέντος ἐξ ὑποβολῆς τοῦ Βαλαὰμ, ὁ Φινεὴς ἀνέτρωσε τὴν Μαδιανίτιν καὶ 28.305 τὸν Ἰσραηλίτην Ζαμβρῆ ἐκ φυλῆς Συμεὼν διὰ τὰς πορνείας, καὶ οὕτω πέπαιται ἡ ὀργή. Καταλαλήσας δὲ ὁ λαὸς πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ Μωϋσέως, ἐδάκνοντο ὑπὸ ὄφρων, καὶ ὕστερον ἀξιώσαντων αὐτῶν, προσ ἔταξεν ὁ Θεὸς γενέσθαι ὄφιν χαλκοῦν, καὶ κρεμασθῆναι αὐτόν· ἵνα ὁ δηχθεὶς βλέπων αὐτὸν ζήσῃ. Ὡδε κελεύει ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῆϊ καὶ Ἐλεάζαρ τῷ ἱερεῖ μετρησαὶ πάλιν τὸν λαὸν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, καὶ εὐρέθη ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν χιλιάδες ἐξακόσιοι καὶ χίλιοι ἑπτακόσιοι τριάκοντα. Καὶ οἱ Λευῖται δὲ πάλιν καθ' ἑαυτοὺς ἠριθμήθησαν, καὶ εὐρέθησαν χιλιάδες κγ'. Ἡ μὲν οὖν ἐπίσκεψις αὕτη γέγονε ἐν Ἀραβῶθ Μωάβ, ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ Ἰεριχώ. Ἐν τούτοις δὲ οὐδεὶς ἦν τῶν πρότερον ἐπεσκεμμένων· ὅτι ἀπέθανον, πλὴν Χαλεβ καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ. Ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ ἔγραψε Μωϋσῆς διὰ ῥημά των Κυρίου ἀπάρσεις αὐτῶν καὶ τοὺς σταθμοὺς αὐτῶν, ἐν οἷς ὁδεύοντες ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου κατέλυον ἀναπαυόμενοι. Καὶ εἰσὶν οὗτοι· Ἀπὸ Ῥαμεσσή τῆς Αἰγύπτου ἐξῆλθον τῷ πρώτῳ μηνὶ ἐπαύριον τοῦ Πάσχα, καὶ ἦλθον εἰς Σοχώθ, ἀπὸ Σοχώθ εἰς Βουθὰν, ἀπὸ Βουθὰν εἰς Βεελσεπφῶν, ἀπέναντι Μαγδώλου· ἀπὸ Βεελσεπφῶν διέβησαν μέσον τῆς θαλάσσης· ἀπὸ θαλάσσης εἰς Πικρίας, καὶ ἀπὸ Πικριῶν εἰς Ἐλεῖμ, ὅπου οἱ Φοίνικες· καὶ ἀπὸ Ἐλεῖμ εἰς Σεῖρ τὴν ἔρημον· ἀπὸ τῆς ἐρήμου Σεῖρ εἰς Ῥάφακα· ἀπὸ Ῥάφακα εἰς Ἐλεῖμ, καὶ ἀπὸ Ἐλεῖμ εἰς Ῥαφιδεῖμ· ἀπὸ Ῥαφιδεῖμ εἰς Σινᾶ τὴν ἔρημον· ἀπὸ ἐρήμου Σινᾶ εἰς Μνήματα τῆς ἐπιθυμίας· ἀπὸ Μνημάτων τῆς ἐπιθυμίας εἰς Ἀσιρώθ· ἀπὸ Ἀσιρώθ εἰς Ῥαθαμά· ἀπὸ Ῥαθαμά εἰς Ῥεμὼν Φαρές· καὶ ἀπὸ Ῥεμὼν Φαρές εἰς Λεμῶνα· ἀπὸ Λεμῶνα εἰς Δεσσάν· ἀπὸ Δεσσάν εἰς Μακελλάθ· ἀπὸ Μακελλάθ εἰς Σαφάρ· ἀπὸ Σαφάρ εἰς Χαραδάθ· ἀπὸ Χαραδάθ εἰς Μακηλώθ· ἀπὸ Μακηλώθ εἰς Καταάθ· ἀπὸ Καταάθ εἰς Ταράθ· ἀπὸ Ταράθ εἰς Ματ τεκά· ἀπὸ Ματτεκά εἰς Σελμῶνα· ἀπὸ Σελμῶνος εἰς Μασουρώθ· ἀπὸ Μασουρώθ εἰς Βάναια· καὶ ἀπὸ Βάναια εἰς τὸ ὄρος Γαδγάδ· καὶ ἀπὸ ὄρους Γαδγάδ εἰς Ἐταβαθα· καὶ ἀπὸ Ἐταβαθα εἰς Σεβρών· καὶ ἀπὸ Σεβρών εἰς Γεσιωνγαβέρ· καὶ ἀπὸ Γεσιωνγαβέρ εἰς τὴν ἔρημον Σεῖν· καὶ ἀπὸ ἐρήμου Σεῖν εἰς τὴν ἔρημον Φαράν· αὕτη ἐστὶ Κάδες· ἐκεῖ ἀπέθανεν Μαριάμ ἐν Κάδῃ· ἀπὸ Κάδης εἰς Ὡρ τὸ ὄρος πλησίον γῆς Ἐδὼμ, εἰς ὃ ἀναβὰς Ἀαρὼν ὁ ἀρχιερεὺς ἀπέθανε διὰ προσταγμάτων Κυρίου ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, μιᾶ τοῦ μηνός, ἐτῶν ρκγ'· ἀπὸ Ὡρ τοῦ ὄρους εἰς Σελμῶνα· καὶ ἀπὸ Σελμῶνος εἰς Φεινώ· καὶ ἀπὸ Φεινώ εἰς Σωβώθ· καὶ ἀπὸ Σωβώθ

ἐν Γαί, ἐν τῷ πέραν ἐπὶ τῶν ὀρίων Μοάβ· ἀπὸ Γαί εἰς Δαιβωνγάδ· ἀπὸ Δαιβωνγάδ εἰς Γελμωνδαιβλα θέμ· καὶ ἀπὸ Γελμωνδαιβλαθέμ ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ 28.308 Ἀβαρεῖμ ἀπέναντι Ἀβαῦ· ἀπὸ ὀρέων Ἀβαρεῖμ εἰς δυσμὰς Μωάβ, παρὰ τοῦ Ἰορδάνου καταΐεριχῶ, καὶ παρενέβαλον παρὰ Ἰορδάνην. Οἱ μὲν σταθμοὶ μγ'. Ὡδε δὲ τροπώσας καὶ κρατήσας ἔθνων, ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου Μωϋσῆς, καὶ ἀναιρεθέντος τοῦ Σηὼν βασιλέως τῶν Ἀμορραίων, καὶ τοῦ Ὠγ βασιλέως τῆς Βασάν, ὃς ἦν ἐκ τῶν γιγάντων, κελεύεται διαδοῦναι τὰς χώρας τῷ Ῥουβὶμ, καὶ τῷ Γὰδ, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ, καὶ συντάξαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ δοῦναι τοῖς Λευΐταις ἀπὸ τῶν κλήρων τῆς κατασχέσεως αὐτῶν πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ προάστεια τῶν πόλεων· καὶ πάλιν δοῦναι πόλεις φυγαδευτηρίων, τρεῖς μὲν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, τρεῖς δὲ ἐν γῆ Χαναάν, καὶ εἶναι ταύτας ἐπὶ τῷ καταφυγεῖν ἐκεῖ τὸν ἀκουσίως φονεύσαντα, καὶ μὴ προπετῶς ἀναίρεθαι ὑπὸ τοῦ συγγενοῦς τοῦ φονευθέντος, ἕως στή ἔναντι τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν. Ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ κελεύεται ὁ λαὸς ποιῆσαι κράσπεδα ἐν τοῖς ἴματίοις ἑαυτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κρασπέδων κλῶσμα ὑάκινθινον, ἵνα βλέποντες αὐτὰ μὴ ἐπιλανθάνωνται τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ὡδε λαμβάνουσι κληρὸν αἱ θυγατέρες Σαλπαὰδ, τὸν τοῦ πατρὸς ἑαυτῶν· καὶ ἐκ τῆς προφάσεως αὐτῶν γίνεται πρόσταγμα Κυρίου καὶ νόμος, νόμιμον εἶναι γάμον τὴν πρὸς ἀνεψιοῦς συζυγίαν. Καὶ Μωϋσῆς ὧδε εἶδεν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ἀβαρεῖμ, τουτέστιν Ἀβαῦ, τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· καὶ ἤκουσεν· Οὐ μὴ εἰσέλθῃς ἐκεῖ διὰ τὸν παροξυσμὸν τὸν ἐν τῷ ὕδατι τῆς ἀντιλογίας. Ἀπέθανε δὲ Ἀαρὼν ἐτῶν ρκγ' τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου, τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ. Οἱ δὲ ἀποσταλέντες κατασκέψασθαι τὴν γῆν, ἐκ μὲν προστάγματος Κυρίου ἀπεστάλη ἀνὴρ ἕκαστος κατὰ φυλὴν· τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν ἐστί ταῦτα· τῆς φυλῆς τοῦ Ῥουβὶμ Σαλαμιὴλ υἱὸς Ζακχούρ· τῆς φυλῆς Συμεὼν Σαφὰτ υἱὸς Σουρεὶ· τῆς φυλῆς Ἰούδα Χαλεβ υἱὸς Ἰεφονῆ· τῆς φυλῆς Ἰσαχάρ Ἰλαὰλ υἱὸς Ἰωσήφ· τῆς φυλῆς Ἐφραΐμ Ναυση υἱὸς Ναυῆ· τῆς φυλῆς Βενιαμὴν Φαλτεῖν υἱὸς Ῥαφου· τῆς φυλῆς Ζαβουλὼν Γουδιὴλ υἱὸς Σουδί· τῆς φυλῆς Ἰωσήφ, τῶν υἱῶν Μανασσῆ, Γαδδὶ υἱὸς Σουσί· τῆς φυλῆς Δὰν Ἀμίας υἱὸς Γαμαί· τῆς φυλῆς Ἀσήρ Σαθούρ υἱὸς Μιχαήλ· τῆς φυλῆς Νεφθαλεὶμ Ναβὶ υἱὸς Ναβὶ· τῆς φυλῆς Γὰδ Γαδδιδουδιὴλ υἱὸς Μαχί. Ὁ δὲ τόπος, ἀφ' οὗ ἀπεστάλησάν ἐστι Φαράν καὶ Κάδης Βάρνη. Τότε ἐπώνομασε Μωϋσῆς τὸν Ναυση τὸν υἱὸν Ναυῆ Ἰησοῦν. Ὁ δὲ καιρὸς, ἐν ᾧ ἐπέμφθησαν, τὸ μέσον τοῦ ἔαρος ἦν, ἐν ᾧ πρόδρομοι σταφυλῆς εἰσιν· ὁ δὲ χρόνος, ὃν ἐποίησαν κατασκοποῦντες, ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις γέγονεν.

Βιβλίον ε', Δευτερονόμιον. Καὶ τοῦτο βιβλίον Μωϋσῆς ἐλάλησε καὶ ἔγραψε. Καλεῖται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ μετὰ τὰ γεγραμμένα ἐν ταῖς πλαξί, δευτέρον ὡσπερ νόμον τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου ἐλάλησε Μωϋσῆς τῷ Ἰσραὴλ ἐκ προστάγματος Κυρίου. Μετὰ γὰρ τὸ λαλῆσαι Μωϋσῆν τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, γέγραπται οὕτως ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ Δευτερονομίῳ· «Οὗτοι οἱ λόγοι τῆς διαθήκης, ὅσα ἐνετείλατο Κύριος Μωϋσῆ στήσαι τοῖς 28.309 υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν γῆ Μωάβ, πλὴν τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο αὐτοῖς ἐν Χωρήβ.» Διὰ τοῦτο γὰρ αἱ μὲν πλάκες ἐν Χωρήβ εἴρηνται, καὶ ἐν μέσῳ τῆς κιβωτοῦ ἐτέθησαν· τὸ δὲ βιβλίον τοῦτο ἐνετείλατο Μωϋσῆς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς αἵρουσι τὴν κιβωτὸν θεῖναι ἐκ πλαγίων τῆς κιβωτοῦ εἰς μαρτύριον· ὅπερ καὶ κατὰ ἑπτὰ ἔτη ἐνετείλατο ἀναγινώσκεσθαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀφέσεως, ὅτε καὶ ἡ Σκηνοποιία ἐγένετο. Αὕτη μὲν πρώτη αἰτία τῆς ὀνομασίας τοῦ βιβλίου· δευτέρα δὲ πάλιν ἕτερα, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ δευτεροῖ, καὶ διεσάφησε πάντα τὰ προειρημένα ἐν τῇ Ἐξόδῳ καὶ τῷ Λευϊτικῷ, καὶ τοῖς Ἀριθμοῖς, νόμιμά τε καὶ δικαιώματα καὶ

προστάγματα· καὶ ὑπομιμνήσκει πάλιν τὸν λαὸν, ἵνα φυλάξῃ αὐτά. Καὶ ἐπαναλαμβάνει δὲ ἐν αὐτῷ τὴν τε ἀπ' Αἰγύπτου ἔξοδον, καὶ πάσας τὰς γε γεννημένας αὐτοῖς εὐεργεσίας, καὶ τὰ σημεῖα, καὶ τὰ τέρατα· ἵνα μὴ ἐπιλάθωνται τοῦ ποιήσαντος αὐτὰ Θεοῦ. Ὅριζι δὲ ἐν αὐτῷ περὶ τῆς εὐλογίας τοῖς φυλάσσουσι τὸν νόμον, καὶ τῆς κατάρας τοῖς παραβαίνουσιν· ἵνα ἡ μὲν εὐλογία λέγηται ἐν τῷ ὄρει τῷ Γαριζεῖν διὰ τούτων· διὰ Συμεῶν, Λευῖ, Ἰούδα, Ἰσαχάρ, Ἰωσήφ, καὶ Βενιαμίν· ἡ δὲ κατάρα ἐν τῷ ὄρει Γαιβάλ ἀπὸ Ῥουβὶμ, Γὰδ, Ἀσήρ, Ζαβουλῶν, Δὰν, καὶ Νεφθαλείμ. Πρὸς ὑπόμνησιν δὲ καὶ τὴν διὰ παντὸς μελέτην, ἔγραψεν ἐκ προστάγματος Κυρίου τὴν μεγάλην Ὁδὴν· ἵνα, ταύτην ἐκμαθόντες αἰεὶ τε μελετῶντες αὐτήν, μὴ ἐπιλάθωνται τοῦ Θεοῦ. Εὐλογίη σας τε ἐκάστην φυλὴν καὶ γράψας τὴν εὐλογίαν, καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, εἰς τὸ δέξασθαι αὐτὸν κατὰ πρόσταγμα Θεοῦ, ἀνέβη λοιπὸν εἰς τὸ ὄρος τὸ Ἀβαρεῖμ, τουτέστιν Ἀβαῦ, καὶ ἐτελεύτησεν ἐκεῖ διὰ ῥήματος Κυρίου ἐτῶν ρκ', μὴ ἀμαυρωθέντων αὐτοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ἢ τοῦ προσώπου αὐτοῦ φθαρέντος· καὶ οὐκ οἶδεν οὐ δεῖς τὴν ταφήν αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

Βιβλίον ζ', Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ. Τὰ δὲ ἐντεῦθεν βιβλία μέχρι τοῦ Ἔσδρα, οὐ πάντα ἐκείνων εἰσὶ συγγραφαὶ, ὧν καὶ τὰς ἐπιγραφὰς φέρουσι, καὶ περὶ ὧν διαλαμβάνουσι. Λόγος δὲ φέρεται, παρὰ τῶν κατὰ τοὺς ἐκάστους καιροὺς προφητῶν συγγεγράφθαι αὐτά. Περὶ γοῦν τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν τέως διαληπτέον. Τὸ παρὸν τοίνυν βιβλίον ἐπιγράφεται Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ· ἐπειδὴ αὐτὸς Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, διαδεξάμενος Μωϋσῆν, ἔστρα τήγησε τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν κατ' αὐτὸν ἱστορίαν καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ περιέχει. Ἔστι δὲ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ, πῶς τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ τὸ μὲν ἄνωθεν ἐκ τῆς πηγῆς ἔστη ρεῦμα, τὸ δὲ φθάσαν ἐξεκενώθη, καὶ ξηρῷ τῷ ποδὶ διέβησαν αὐτόν· καὶ ὅτι ἐν Γαλαγαίῳ περιέτεμε τοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ γεννηθέντας πάντας ἐν πετρίαις μαχαίραις, καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον Γαλαγάλ· καὶ ὅτι, περάσαντος τοῦ λαοῦ, καὶ φαγόντος ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, ἐξέλιπε λοιπὸν τὸ μάννα· καὶ τῆς μὲν Ἰεριχοῦς αὐτόματα τὰ τεῖχη πέπτωκεν· ἡ δὲ Ῥαὰβ ἢ πόρνη ἐσώθη, φυλάξασα τοὺς κατασκόπους· καὶ ὅτι ὁ ἥλιος ἐν τῷ μεσουρανήματι ὦν, εὐξαμένου Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ναυῆ, ἔστη κατὰ Γαβαὼν ἡμέρας ὀλοκλήρου διάστημα, ἕως τροπώσεται τοὺς ἐχθρούς. Καταπολεμήσας δὲ τοὺς Ἀμορραῖους καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν, καὶ μερίσας ταῖς ἐννέα φυλαῖς, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ τὴν γῆν πᾶσαν, ἥρξε μὲν τοῦ λαοῦ, ἔτη κ', ἐτελεύτησε δὲ ἐτῶν ρι'. Οἱ δὲ διελόντες τὴν γῆν τῷ λαῷ ἦσαν Ἐλεαζάρ ὁ ἱερεὺς, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ κατὰ φυλὴν εἰς· φυλῆς Ἰούδα Χαλέβ· τῆς Συμεῶν Σαλαμιήλ· τῆς Βενιαμίν Ἐλδὰδ· τῆς Δὰν Βακχεῖρ· τῆς Μανασσῆ Ἀνιήλ· τῆς Ἐφραῖμ Καμουήλ· τῆς Ζαβουλῶν Ἐλισάφαν· τῆς Ἰσαχάρ Φειτιήλ· τῆς Ἀσήρ Ἀχιώρ· τῆς Νεφθαλείμ Φαθαήλ. Καὶ τοὺς μὲν βασιλεῖς τῆς γῆς, οὓς ἐπάταξαν Μωϋσῆς καὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν, ἀπὸ φάραγγος Ἀρνῶν ἕως τοῦ ὄρους Ἀερμῶν, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Ἀρράβα ἀπὸ ἀνατολῶν, τούτους εἶναι λέγει· Σηὼν βασιλεὺς τῶν Ἀμορραίων, ὃς κατῶκει ἐν Ἐσεβῶν κυριεύων· καὶ Ὡγ βασιλεὺς τῆς Βάσαν, ὃς ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων, ὃς κατῶκει ἐν Ἀσταρῶθ, καὶ ἐν Ἐδραεῖμ, ἄρχων ἀπὸ ὄρους Ἀερμῶν ἕως ὀρίων Γέργεσι καὶ τὸ ἡμισυ Γαλαὰδ. Τούτων ἀναιρεθέντων, δέδωκε Μωϋσῆς τὴν γῆν αὐτῶν τῷ Ῥουβὶμ, καὶ τῷ Γὰδ, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ. Τοὺς δὲ βασιλεῖς πάλιν τῶν Ἀμορραίων, οὓς ἀνεῖλεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ καὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ μετὰ τὸ περάσαι τὸν Ἰορδάνην παρὰ θάλασσαν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Λιβάνου ἕως τοῦ ὄρους Χελκᾶ, ἀναβαινόντων εἰς Σκεῖρ, τούτους

εἶναι λέγει, ὧν καὶ τὴν γῆν δέδωκεν Ἰησοῦς ταῖς ὑπολοίποις φυλαῖς εἰς κληρονομίαν κατὰ κλῆρον αὐτῶν· τὸν Χεταῖον, καὶ τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Χαναναῖον, καὶ τὸν Φερεζαῖον, καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν βασιλέα Ἰεριχώ, καὶ τὸν βασιλέα τῆς Γαῖ, ἣ ἔστι πλησίον Βαιθήλ, βασιλέα Ἰερουσαλήμ, βασιλέα Χεβρών, βασιλέα Ἰεριμοῦθ, βασιλέα Λαχεις, βασιλέα Ἐλάμ, βασιλέα Γαζερ, βασιλέα Δαβείρ, βασιλέα Γισέ, βασιλέα Ἀερμάθ, βασιλέα Αἰράθ, βασιλέα Ἀράθ, βασιλέα Λοβνά, βασιλέα Ὀδολλάμ, βασιλέα Ἡλάτ, βασιλέα Ἀθαφουθ, βασιλέα Ὀφέρ, βασιλέα Ὀφέκ τῆς Ἀρῶθ, βασιλέα Ἀσώμ, βασιλέα Σομοών, βασιλέα Μαμβρόθ, βασιλέα Ζεῖφ, βασιλέα Κάδης, βασιλέα Ζαὰκ, βασιλέα Μανεδῶθ, βασιλέα Ἰωκὼμ τοῦ Χαρμέλ, βασιλέα Ἐδδῶρ τοῦ Φενεδᾶωρ, βασιλέα Γεῖδ τῆς Γαλιλαίας, βασιλέα Θερσαῖ.

Βιβλίον Ζ, Κριταί. Καλεῖται τὸ βιβλίον Κριταί, ἐπειδὴ μετὰ τὸν θάνατον Ἰησοῦ υἱοῦ τοῦ Ναυῆ, διὰ τῶν κριτῶν ἔσω ζεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν θλιβόμενον ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων, τῶν περιλειφθέντων Χαναναίων· καὶ τούτων τῶν κριτῶν ἐκάστου καὶ τὰς πράξεις καὶ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἢ βίβλος αὐτῆς περιέχει. Γεγόνασι δὲ κριταὶ οὗτοι· πρῶτος Γοθονιήλ· οὗτος ἀνείλε τὸν Χουσαρσα θαῖμ, βασιλέα Συρίας ποταμῶν, θλίψαντα τὸν λαὸν ἔτη μ´ μετὰ τοῦτον Αὐδῶδ, ἀμφοτεροδέξιος· οὗτος ἀνείλε τὸν Αἰγλῶμ βασιλέα Μωάβ, ἐν μαχαίρᾳ διστόμῳ, δρακὸς ἐχούση τὸ μῆκος, θλίψαντα τὸν λαὸν 28.313 ἔτη ἡ· καὶ αὐτὸς ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ ἔτη π´ μετὰ τοῦτον Ταμεγάρ, υἱὸς Δινάχ· οὗτος ἐπάταξεν ἑξακοσίους τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῷ ἀροτρόποδι τῶν βοῶν· καὶ αὐτὸς ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτος α´. Μετ' αὐτὸν Βαράχ, υἱὸς Ἀβινέχ. Οὗτος ἐπολέμησεν Ἰαβὶνκαὶ τὸν Σισάρα, θλίψαντας τὸν Ἰσραὴλ ἔτη κ´. Τὸν μὲν οὖν Σισάρα ἀπέκτεινεν Ἰαήλ, γυνὴ Χαθέρ τοῦ Κιναίου ἐν πασσάλῳ· αὐτὸς δὲ ἔκρινεν τὸν Ἰσραὴλ ἔτη μ´. Μετ' αὐτὸν Γεδεών· αὐτὸς ἔστιν Ἰεροβαάλ. Αὐτὸς ἐπάταξε Μαδιάν, καὶ τὸν Ὠρήβ, καὶ Ζεβεεῖ, καὶ Σαλμανὰ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν, τὸν τε πύργον Φανουήλ κατέστρεψε, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἠλόησεν ἐν ταῖς ἀκάνθαις, θλίψαντας τὸν Ἰσραὴλ ἔτη ζ´. Αὐτὸς δὲ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ ἔτη μ´. Μετὰ τοῦτον Ἀβιμελὲχ, υἱὸς Γεδεών ἐκ παλλακῆς· οὗτος ἀπέκτεινε τοὺς ἀδελφοὺς ἑαυτοῦ, τοὺς ἐκ τῶν ἐλευθέρων, ὁ ἄνδρας ἐπὶ λίθον ἓνα. Ἐφυγε δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν Ἰωάθαμ. Ἀλλὰ καὶ Ἀβιμελὲχ γέγονε μετὰ τῶν αὐτῶ συνελθόντων ὡς πῦρ ἀπὸ ράμνου· πολλοὺς τε ἀποκτείναντες, ἀπέθανε καὶ αὐτὸς ῥιψάσης γυναικὸς ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπ' αὐτὸν κλάσμα μύλου. Καὶ αὐτὸς δὲ ἤρξεν ἔτη τρία. Μετ' αὐτὸν Θωλὰ υἱὸς Φούα, υἱὸς πατραδέλφου Ἀβιμελὲχ. Καὶ αὐτὸς ἤρξεν ἔτη κγ´. Μετ' αὐτὸν Ἰαεὶρ ὁ Γαλααδίτης ἔτη κβ´. Μετ' αὐτὸν Ἰεφθάε ὁ Γαλααδίτης· οὗτος ἀπέκτεινε τοὺς Ἀμανίτας καὶ τοὺς Φυλιστιεῖμ, θλίψαντας τὸν Ἰσραὴλ ἔτη ιη´. Εὐξάμενος δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν ἀπαντῶντα πρῶτον μετὰ τὴν νίκην ἀναφέρειν εἰς θυσίαν, ἀπαντήσασαν τὴν θυγατέρα, ἠξίωσεν πρότερον συγχωρηθῆναι αὐτῇ δίμηνον κλαῦσαι τὰ παρθένια αὐτῆς· οὗτος αὐτὴν ἀνενεγκὼν ὁ πατὴρ εἰς θυσίαν, ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη ἐξ. Μετ' αὐτὸν Ἀβαισάν ἀπὸ Βηθλεεμ ἔτη ἐπτά. Μετ' αὐτὸν Ἀϊλὼν ὁ Ζαβουλωνίτης ἔτη ι´. Μετ' αὐτὸν Λαβδὼν, ὁ Φαραθωνίτης ἔτη η´. Μετ' αὐτὸν Σαμψὼν ἀπὸ Δάν· οὗτος ἐπάταξε τοὺς Φυλιστιεῖμ ἐν σιαγόνι ὄνου, καὶ ἄλλοτε ράβδῳ, καὶ αὐθις ἀλώπεξι, καὶ ὕστερον συμπτώματι τοῦ οἴκου, θλίψαντας τὸν Ἰσραὴλ ἔτη μ´. Καὶ αὐτὸς ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ ἔτη κ´. Ποσοῦνται οὖν οἱ πάντες κριταὶ εἰς ιγ´· τὰ δὲ ἔτη αὐτῶν υἰά´.

Βιβλίον η΄, Ρούθ. Οὕτω λέγεται τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ καὶ τὴν περὶ τῆς Ρούθ ἱστορίαν μόνην περιέχει. Ἔστι δὲ αὕτη ἡ Ρούθ τὸ μὲν γένος Μωαβίτις, καὶ ἐν σωφροσύνῃ διαπρέψασα. Ἀποταξαμένη δὲ τῇ συγγενείᾳ καὶ τῇ πατρικῇ δεισιδαιμονίᾳ, μετέβαλεν εἰς θεοσέβειαν, καὶ μετῆλθεν εὐθὺς εἰς Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐκεῖ τε ἐζεύχθη τῷ Βοὸζ ἐκ φυλῆς Ἰούδα τυγχάνοντι, καὶ λοιπὸν ἐξ αὐτῆς γενεαλογεῖται ὁ Δαβὶδ οὕτω· Βοὸζ ἐκ τῆς Ρούθ γεννᾷ τὸν Ὠβήδ· Ὠβήδ δὲ τὸν Ἰεσσαί· Ἰεσσαί δὲ τὸν Δαβίδ.

Βιβλίον θ΄, Βασιλεῖαι πρώτη καὶ δευτέρα. Βασιλεῖαι ὀνομάζονται τὰ βιβλία, ἐπειδὴ καὶ τὰς πράξεις τῶν γενομένων βασιλέων ἔν τε τῷ Ἰούδα καὶ τῷ Ἰσραὴλ, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν περιέχει. Διεῖλη 28.316 πται δὲ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ βίβλῳ τῶν Βασιλειῶν ταῦτα· θάνατος μὲν Ἥλει τοῦ ἱερέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ· γένεσις δὲ τοῦ Σαμουὴλ· πῶς τε ὁ λαὸς, τὸ πρότερον ἀρχόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐγείροντος αὐτοῖς κατὰ καιρὸν τὸν βοηθὸν, ὅμως ἤτησε παρὰ τοῦ Σαμουὴλ, κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἐθνῶν, βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸν Σαοὺλ, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν· καὶ γέγονε λοιπὸν ἐξ ἐκείνου καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἀρχὴ βασιλείας. Περιέχεται δὲ ἐνταῦθα, πῶς ὁ μὲν Σαοὺλ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀφηρέθη ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἡ βασιλεία· ὁ δὲ Δαβὶδ ἀντὶ αὐτοῦ ἐχρίσθη, καὶ μετῆνέχθη εἰς τὸ γένος αὐτοῦ ἡ βασιλεία. Καὶ τὸν μὲν Γολιάθ ἀνείλεν ὁ Δαβὶδ λιθαρίῳ μικροτάτῳ· ἐπειδὴ δὲ αἱ χορεύουσαι, τὰς μυριάδας δέδωκαν τῷ Δαβίδ, τὰς δὲ χιλιάδας τῷ Σαοὺλ, φθονήσας ὁ Σαοὺλ, ἐδίδωκε τὸν Δαβίδ· καὶ ὁ μὲν Δαβὶδ διεσώθη, ὁ δὲ Σαοὺλ πολεμούμενος ἐζήτησεν ἐγγαστριμύθους, καὶ τῇ ἐπαύριον ἀναιρεθεὶς ἀπέθανε. Καὶ ἐν τούτῳ συμπληροῦται ἡ πρώτη βίβλος τῶν Βασιλειῶν. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ πάλιν Δαβὶδ διεδέξατο τὴν βασιλείαν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ υἱὸς Σαοὺλ Μεμφὶ βοσῆθ ἐφιλονεῖκει, θέλων βασιλεύειν· ὕστερον δὲ πάντες προσετέθησαν τῷ Δαβίδ. Πάντας δὲ τοὺς πολεμούς περιεγένετο Δαβίδ. Τὴν μὲν τοῦ Οὐρίου γυναικὰ τὴν Βηρσαβεὲ ἔλαβεν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ἄβε σαλώμ ἐδίδωξεν αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ συστάντος πολέμου, ἀνηρέθη ὁ Ἄβεσαλώμ. Εἶτα τὸν λαὸν ἀριθμήσας, κεκίνηκεν ὄργην θεῖαν κατ' ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, παρακληθέντος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὄργη ἐπαύθη. Καὶ εἰς τοῦτο λήγει καὶ τὸ δεύτερον βιβλίον τῶν Βασιλειῶν, γηράσαντος τοῦ Δαβίδ. Δυνατοὺς δὲ ὑφ' ἑαυτὸν ἔσχεν ὁ Δαβίδ, μεγάλους μὲν καὶ πολλοὺς, ὥστε τὸν μὲν μικρότερον αὐτῶν πρὸς ἑκατὸν ποιεῖν, τὸν δὲ μέγαν αὐτῶν πρὸς χιλίους. Ἔστι δὲ τινῶν αὐτῶν τὰ ὀνόματα καὶ ἡ πρᾶξις· Σεβοχαὶ ὁ Ἄστωθ· οὗτος ἐπάταξεν τὸν Σέρ, τὸν τοῦ Ῥαφᾶ, τοῦ ἀπογόνου τῶν γιγάντων. Ἐλεανᾶν, υἱὸς Ἀριωργὶ ὁ Βηθλεεμίτης· οὗτος ἐπάταξε Γολιάθ τὸν Χεταῖον, οὗ ἦν τὸ ξύλον τοῦ δόρατος, ὡς ἀντίον ὑφαινότων. Ἦν δὲ καὶ οὗτος υἱὸς τοῦ Ῥαφᾶ. Ἰωνάθαν υἱὸς Σεμεσεὶ, ἀδελφοῦ Δαβίδ· οὗτος ἐπάταξεν ὄνειδίσαντα τῷ Ἰσραὴλ ἄνδρα ἐκ Ῥαμεδῶν, ἔχοντα ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶν ἀνά δακτύλους ἕξ, υἱὸν ὄντα καὶ αὐτὸν τοῦ Ῥαφᾶ, τοῦ ἀπογόνου τῶν γιγάντων. Ἀδίνων ὁ Ἀσωναῖος· οὗτος ἐσπᾶτο τὴν Ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ ὀκτακοσίους στρατιώτας εἰσάπαξ. Ἰεσσαίβαδᾶ υἱὸς Ἀχαμανῆ· καὶ οὗτος ἐσπᾶτο τὴν Ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους τραυματίας ἐν καιρῷ ἐνί. Ἐλεανᾶν υἱὸς Σωσῆ· οὗτος, συναχθέντων τῶν ἀλλοφύλων, μόνος ἤλατο ἐπ' αὐτοὺς, καὶ αὐτοὺς μὲν ἀνήρει, ὥστε τὸ δόρυ ἐμπαγῆναι τῇ χειρὶ αὐτοῦ· ὁ δὲ λαὸς ὀπίσω αὐτοῦ ἐσκύλευε. Μαρά υἱὸς Ἀσᾶ, ὁ Σαρουχαῖος· οὗτος ἐπελθόντων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ βουλομένων ἀρπάσαι τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ, πλήρη οὖσαν φακῆς, τοῦ τε λαοῦ φυγόντος, μόνος ἔστη· καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἐδίωξε, τὸν δὲ μερίδα τοῦ ἀγροῦ ἐφύλαξεν. 28.317 Ἐλεάζαρ, υἱὸς Δωδεθαρχωνί· καὶ οὗτος, μερίδος οὖσης κριθῶν,

καὶ ἐπελθόντων τῶν ἄλλοφύλων, τοῦ τε λαοῦ φυγόντος, μόνος ἐστηλώθη· καὶ τοὺς μὲν ἄλλοφύλους ἐδίωξε, τὴν δὲ κριθὴν ἔσωσε. Τρεῖς δὲ δυνατοὶ ἀπὸ τῶν τριάκοντα ἦσαν μετὰ τοῦ Δαβίδ, καὶ τῶν ἄλλοφύλων κυκλωσάντων τὴν Βηθλεὲμ, τοῦ δὲ Δαβίδ ἐπιθυμήσαντος πιεῖν ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν Βηθλεὲμ, διέβησαν οἱ τρεῖς, καὶ διαρρήξαντες τὴν παρεμβολὴν τῶν ἄλλοφύλων, ὑδρεύσαντο ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ ἦνε γκαν ὕδωρ τῷ Δαβίδ. Θαυμάσας δὲ ὁ Δαβίδ τὴν δύναμιν αὐτῶν, τὸ μὲν ὕδωρ ἐδέξατο, πιεῖν δὲ οὐκ ἐθέλησεν· ἀλλ' ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ Κυρίῳ λέγων· «Ίλεώς μοι, Κύριε, τοῦτο ποιῆσαι· εἰ αἷμα τῶν ἀνθρώπων τῶν πορευθέντων ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πίομαι;» Βανέας, υἱὸς Ἰωδαὲ, πολλὰ μὲν ἐποίησεν ἔργα δυνατά· ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀριήλ τοῦ Μωάβ, καὶ καταβάς ἐν ἡμέρᾳ χιόνος εἰς λάκκον, ἐπάταξε τὸν λέοντα. Οὗτος ἐπάταξε καὶ ἄνδρα δυνατὸν Αἰγύπτιον πεντάπηχυν ὄντα, καὶ ἔχοντα δόρυ ὡς ξύλον διαβάθρας· ἀρπάσας γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τὸ δόρυ μετ' αὐτοῦ τοῦτον ἀπέκτεινεν. Ἀβιοῶ ἀδελφὸς Ἰωάβ, υἱὸς Σαρουίας τῆς ἀδελφῆς Δαβίδ. Ἄρχων μὲν ἦν καὶ οὗτος ἐν τοῖς προειρημένοις τρισίν· αὐτὸς δὲ ἐπάταξε τραυματίας τριάκοντα δόρατι ἐν καιρῷ τινι, καὶ ἔτρεχεν ὡς δορκὰς ἐν τοῖς ὄρεσι. Καὶ πάλιν αὐτὸς ἐπάταξε καὶ ἐθανάτωσε τὸν Ἑσβιὲν, θέλοντα ἀναιρῆσαι τὸν Δαβίδ. Ἦν δὲ ὁ Ἑσβιὲν ἔκγονος τοῦ Ῥαφᾶ· δόρυ δὲ εἶχε σταθμοῦ ὀλκῆς χαλκοῦ τριάκοντα σίκλων, καὶ περιεζωσμένος ἦν κορύνην. Οὗτοι μὲν οὖν μεγάλοι καὶ δυνατοὶ ἦσαν· τοὺς δὲ πολεμιστὰς πάντας εἶχε Δαβίδ μυριάδας τριάκοντα τέσσαρας καὶ διακοσίους.

Βιβλίον ἰ', Βασιλεῖα τρίτη καὶ τετάρτη. Ἐν μὲν οὖν τῇ τρίτῃ πάλιν περιέχεται, ὅτι, γηράσαντος τοῦ Δαβίδ, ἐπαίρει ἑαυτὸν Ἀδωνίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ χωρὶς τοῦ πατρὸς ἀναγορεύει ἑαυτὸν βασιλέα. Καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ Δαβίδ, ἀποστέλλει Ναθάν τὸν προφήτην, καὶ Σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ Βα νέαν υἱὸν Ἰωδαὲ, καὶ ἐντέλλεται αὐτοῖς, καὶ χρίουσι τὸν Σαλομῶνα εἰς βασιλέα ἔτι ζῶντος τοῦ Δαβίδ. Ὁ μὲν οὖν Ἀδωνίας εὐθύς καταλύεται· ὁ δὲ Σαλομῶν, διαδεξάμενος, οἰκοδομεῖ τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου καὶ τὸ τεῖχος Ἱερουσαλήμ ἐν ἑπτὰ ἔτεσιν. Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἀπὸ τῶν προσηλύτων αἴροντες μὲν ἄρσιν ἑβδομήκοντα χιλιάδες· λατόμοι δὲ πάλιν ἀπὸ τῶν προσηλύτων μυριάδες ὀκτώ. Ἐπιστατοῦντας δὲ τοῖς ἔργοις εἶχε τρισχιλίους εἴκοσι. Καὶ εἰς μὲν τὴν τροφήν αὐτῶν καὶ τὰ δέοντα δώδεκα ἦσαν οἱ χορηγοῦντες ἕκαστον μῆνα. Καὶ ἦν τὸ καθ' ἡμέραν αὐτῶν τοῦτο λ' κόροι σεμιδάλεως, ξ' κόροι ἀλεύρου κεκουπανι σμένου, μόσχοι ἐκλεκτοὶ δέκα, βόες δὲ νομάδες εἴκοσι, πρόβατα ρ', ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων, καὶ ὀρνίθων ἐκλεκτῶν σιτευτῶν. Ἀγέλην δὲ εἶχε θηλειῶν μὲν ἵππων τοκάδων μυριάδας τέσσαρας, ἵππων δὲ εἰς ἄρματα χιλιάδας ἰβ'. Πλοῦτον δὲ εἶχε πολύν· ἐν γὰρ τῷ ἐνὶ ἐνιαυτῷ τοῦ κομισθέντος αὐτῷ χρυσοῦ ἦν ὁ σταθμὸς, τάλαντα χξ', χωρὶς τῶν φόρων τῶν ὑποτεταγμένων. Καὶ ἡ βασίλισσα δὲ Σαβὰ ἐλθοῦσα πρὸς αὐτὸν, δέδωκεν αὐτῷ χρυσοῦ τάλαντα ρκ', καὶ 28.320 λίθον τίμιον, καὶ ἡδύσματα ἀμύθητα. Μετὰ δὲ θάνατον Σαλομῶνος, διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ῥοβοὰμ τὴν βασιλείαν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐσχίσθη ἡ ἀρχή· καὶ δέκα μὲν φυλαὶ ἀπῆλθον εἰς Σαμάρειαν· δύο δὲ ἔμειναν ἐν Ἱερουσαλήμ, ἡ Ἰουδα καὶ ἡ Βενιαμίν. Εἰσὶν οὖν τὰ ἐμπεριεχόμενα τούτῳ τῷ τρίτῳ βιβλίῳ πράξεις καὶ ἔτη βασιλέων τούτων· Σαλομῶνος βασιλέως πάντων ὁμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς βασιλείας, ὡς εἴρηται, τῶν μὲν ἐν Ἰουδαίᾳ βασιλέων τῶν δύο φυλῶν, Ῥοβοὰμ, Ἀβιοῦ, Ἀσᾶ, καὶ Ἰωσαφάθ· τῶν δὲ ἐν Σαμαρείᾳ βασιλέων τῶν δέκα φυλῶν, Ἱεροβοὰμ, Ναβᾶθ, Βασᾶ, Ἠλάν, Ζαμβρῆ, καὶ Ἀχαάβ. Καίπερ ἡ προφητῶν δὲ διαλαμβάνει τούτων· Ναθάν, καὶ Γὰδ, καὶ Ἀχιᾶ τοῦ

Σηλωνίτου, καὶ τοῦ ἐπικαλεσαμένου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς Σαμαρείας· καὶ περὶ Ἡλίου καὶ Ἐλισσαίου, καὶ τοῦ προφητεύσαντος τῷ Ἀχαάβ περὶ τοῦ υἱοῦ Ἀδὲρ, καὶ τοῦ πατάξαντος αὐτὸν, καὶ ἐλέγξαντος τὸν Ἀχαάβ· καὶ ὅτι ἦσαν υἱοὶ τῶν προφητῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀναχωροῦντες. Ἔστι δὲ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ, πῶς Ἡλίας προεφήτευσεν, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ ἔτη τρία, καὶ ὅτι οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ διὰ ῥήματα Κυρίου πρωΐας μὲν ἄρτους, δείλης δὲ κρέα. Ἐν τε τῇ Σαρεφθᾶ τῆς Σιδωνίας πεποίηκε διὰ ῥήματα Κυρίου μὴ ἐκλείψαι τῆς χήρας τὴν ὑδρίαν τοῦ ἀλεύρου, καὶ τὸν καμψάκην τοῦ ἐλαίου μὴ ἐλατ τονηθῆναι. Καὶ τὸν μὲν υἱὸν αὐτῆς ἀποθανόντα ἤγει ρεν εὐξάμενος· τοὺς δὲ προφήτας τοῦ Βάαλ ἐποίησεν ἀναιρεθῆναι, ὄντας τὸν ἀριθμὸν υν'. Καὶ τῇ μηλωτῇ δὲ ἐπάταξε τὸν Ἰορδάνην, καὶ διηρέθη ἔνθα καὶ ἔνθα τὸ ὕδωρ, καὶ διεβῆ τῷ ποδὶ τὸν ποταμόν. Λήγει δὲ ἡ βίβλος αὐτῇ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἀχαάβ βασιλέως Ἰσραὴλ, καὶ εἰς τὸν θάνατον Ἰωσαφάτ βασιλέως Ἰούδα, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν βασιλείας Ὀχοζίου υἱοῦ Ἀχαάβ, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν Ἰωράμ υἱοῦ Ἰωσαφάτ βασιλέως Ἰούδα. Βίβλος δ', Βασιλειῶν. Ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ βίβλῳ ἐστὶ, πῶς οἱ δύο πεντηκόνταρχοι τοῦ Ὀχοζίου πυρὶ ἀνηλώθησαν διὰ ῥήματα Ἡλίου τοῦ προφήτου, καὶ ὅτι ἀνελήφθη Ἡλίας, καὶ ἐπανεπαύσατο ἐπὶ Ἐλισσαιέ τὸ πνεῦμα Ἡλίου, καὶ γέγονεν αὐτῷ διπλᾶ ἐν πνεύματι· καὶ πῶς ὁ Ἡλισσαῖος τὸν μὲν υἱὸν τῆς Σουναμίτιδος ἀποθανόντα ἤγειρεν εὐξάμενος, τὸν δὲ Νεαιμᾶν τὸν Σύρον ἐκαθάρισεν ἀπὸ τῆς λέπρας, τῆς τε γυναικὸς τοῦ προφήτου πεπλήρωκε τὰ ἀγγεῖα ἐλαίου ἐν λόγῳ Κυρίου, καὶ ἐπὶ τὰ ὄστα δὲ αὐτοῦ μετὰ θάνατον ἐρρίφη νεκρὸς μονόζωνος, καὶ ὡς ἤψατο τῶν ὀστέων τοῦ προφήτου, ἀνέζησε· καὶ τῇ μηλωτῇ Ἡλίου ἐπάταξε τὸν Ἰορδάνην, καὶ διηρέθη ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸ ὕδωρ, καὶ διεβῆ πεζῇ καὶ αὐτός. Ἔστι δὲ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ καὶ πῶς ὁ μὲν Σεναχηρείμ καὶ Ῥαψάκης, πολλὰ βλασφημήσαντες, ἐδιώχθησαν καὶ χιλιάδες ἀνδρῶν αὐτῶν ῥεῖ ἐν μιᾷ νυκτί. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωσίας καθεῖλε πάντα τὰ εἰδῶλα, καὶ τὰ ἄλλα ἐξέκοψε, καὶ πεποίηκε τὸ Πάσχα, ὡς γέγραπται νομίμως.

Περιέχει δὲ ἡ βίβλος καὶ πράξεις βασιλέων καὶ ἔτη τῶν μὲν ἐν Ἰουδαίᾳ Ἰωράμ, καὶ Ὀχοζίου καὶ Ἰωᾶς καὶ Ἀμεσσία, καὶ Ὀζίου, καὶ Ἰωάθαν, καὶ Ἀχάζ, καὶ Ἐζεκίου, καὶ Μανασσῆ, καὶ Ἀμώς, καὶ Ἰωσία, καὶ 28.321 Ἰωάχαζ, καὶ Ἐλιακεῖμ, καὶ Ἰωακείμ, καὶ Ματθανάν, τοῦ καὶ Σεδεκία· τῶν δὲ ἐν Σαμαρείᾳ Ὀχοζίου, καὶ Ἰωράμ, καὶ Ἰοῦ, καὶ Ἰωάχαζ, καὶ Ἰωᾶς, καὶ Ῥοβοᾶμ, καὶ Ζαχαρίου, καὶ Σελλοῦμ, καὶ Μαναῆμ, καὶ Φακεσίου, καὶ Φακῆς, καὶ Ὡσηέ· καὶ περὶ προφητῶν, Ἡλία, καὶ Ἐλισσαιέ, καὶ Ἡσαΐου, καὶ Ἰερμίου, καὶ ὅτι ἡ μὲν βασιλεία Σαμαρείας πέπαυται ἐπὶ Ὡσηέ, υἱῷ Ἡλᾶ τῷ καὶ σφάξαντι τὸν Φακεεὺ υἱὸν Ῥομελίου· ἡ δὲ τῆς Ἱερουσαλήμ βασιλεία πέπαυται ἐπὶ Σεδεκία. Καὶ αὐτὸς γὰρ ἀπήχθη εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἀφαιρεθέντων αὐτοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, εἰς μύλωνα ἐβλήθη ἔτη κ'. Μετὰ ταῦτα, ὕψωσεν αὐτὸν τὸν Ἰωακείμ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ ἔδωκε αὐτῷ τὸν θρόνον ἐπάνω τῶν ἐκεῖ βασιλέων, καὶ συνήσθιε καὶ συνέπινε μετ' αὐτοῦ ἕως ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τούτοις λήγει τὸ βιβλίον, αἰχμαλωτισθέντος τοῦ λαοῦ, καὶ τῆς πόλεως πάσης ἀλούσης. Ἐπιτομὴ πράξεων τῶν βασιλέων τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰσραὴλ. Ἀρχῆθεν οὖν πάλιν ἀναληπτέον τὸν λόγον, καὶ κατ' ἐπιτομὴν ἐκθετέον τῶν πάντων βασιλέων, καὶ τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῶν τῆς Σαμαρείας, τὰ ὀνόματα καὶ τὰς πράξεις, καὶ τὰ τῆς ἐκάστου βασιλείας ἔτη· καὶ πρῶτον περὶ τῶν βασιλέων Ἱερουσαλήμ. Μετὰ δὲ τὸ ἀπολέσθαι τὸν Σαοῦλ, βασιλεύσαντος ἔτη μ', Δαβίδ βασιλεύει ἐπὶ πάντα τὸν Ἰσραὴλ, καὶ αὐτὸς ἔτη μ' οὕτως ἐν μὲν Χεβρών ἔτη ζ', ἐν δὲ παντὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα ἔτη λγ'· καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐν τελείᾳ καρδίᾳ. Ἐπὶ τούτου ἦσαν προφῆται Σαμουήλ, Ναθάν, Γάδ. Σαλομῶν

ὁ υἱὸς Δαβὶδ ἐβασίλευσεν ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν ἔτη μ' καὶ αὐτός· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Καὶ ἐπὶ αὐτοῦ ἦσαν προφῆται Ναθάν καὶ Γάδ. Ῥοβοὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Ἐπὶ τούτου ἐσχίσθη ἡ βασιλεία, καὶ ἔμειναν μετ' αὐτοῦ μὲν ἐν Ἱερουσαλὴμ φυλαὶ δύο, ἡ Ἰούδα καὶ ἡ Βενιαμίν· ἐν δὲ τῇ Σαμαρείᾳ φυλαὶ δέκα. Ἐπὶ τούτου ἦσαν προφῆται Ἀχιάς ὁ Σηλωνίτης, καὶ Σαμαίας, καὶ Ἀδδῶ. Ἀβιοῦ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη τρία. Καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία, ὡς Δαβὶδ, ἀλλὰ ἐπορεύθη ἐν ταῖς ἀμαρτίαις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τούτου ἦν Ἀδδῶ ὁ προφήτης. Ἀσσᾶ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη μα'· καὶ ἐποίησε τὸ εὐθές· ἀλλ' ἔτι ἦν τὰ ὑψηλά. Ἐπὶ τούτου ἦσαν προφῆται Ἀζαρίας υἱὸς Ὠδῆδ, καὶ Ἀναμῆ. Ἰωσαφάτ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κε'· καὶ ἐποίησε τὸ εὐθές· ἀλλὰ τὰ ὑψηλά ἔτι ὑπῆρχε. Καὶ μετὰ ταῦτα μέμψιν ἔσχεν ἀνομίας, ὅτι ἐφιλίασε τῷ Ὀχοζία βασιλεῖ Ἰσραὴλ, καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῷ εἰς πλοίων πραγματείας. Ἐπὶ τούτου ἦσαν προφῆται Ἡλίας, Ἐλισσαιέ, Μιχαίας, καὶ Ἰοῦ ὁ τοῦ Ἀναμῆ, καὶ Ὀζιήλ ὁ τοῦ Ζαχαρίου, καὶ Ἐλιαδᾶ ὁ τοῦ Ὠδιᾶ ἀπὸ Μαρίσσης. Ἰωράμ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη η'· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Εἶχε γὰρ γυναῖκα θυγατέρα Ἀχαάβ. Καὶ ἐπὶ τούτου ἦσαν Ἡλίας καὶ Ἐλισσαῖος, Ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτος α'· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Μετ' αὐτὸν Γοθολία ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔτη ἑπτά. Ἰωᾶς υἱὸς Ὀχοζίου ἔτη μ'. Οὗτος ἐφόνευσεν Ζαχαρίαν, καὶ ἐποίησε τὸ εὐθές ἕως Ἰωδαέ ὁ συνετὸς ἔζη, καὶ ἐφώτισεν αὐτόν. Τοῦτον ἀπέκτειναν οἱ δούλοι αὐτοῦ ἐν 28.324 οἴκῳ Μαελώθ. Ἐπὶ τούτου ἐπροφήτευσεν Ἀζαρίας [Ζαχαρίας] υἱὸς Ἰωδαέ. Ἀμεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ'· καὶ ἐποίησεν ἐν ἀρχῇ τὸ εὐθές, ἀλλ' οὐχ ὡς Δαβὶδ· ἔτι γὰρ ὁ λαὸς ἐθυσίαζεν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἐξῆρε. Καὶ ἐπὶ τούτου ἐπροφήτευσαν προφῆται· ἀλλ' οὐκ ἐγράφησαν τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Μετὰ ταῦτα μέντοι, Ἀμεσίας, πατάξας τοὺς ἐν Σηεῖρ, ἐπήρθη, καὶ ἐλάτρευσε τοῖς εἰδώλοις τῶν Σηεῖρ, καὶ ἐπατάχθη παραδοθεὶς τοῖς ἐχθροῖς. Ἀζαρίας, αὐτὸς ἐστὶν Ὀζίας, ἔτη νβ'· καὶ ἐποίησε κατὰ τὴν ἀρχὴν τὸ εὐθές, ὡς ὁ Πατὴρ αὐτοῦ· πλὴν τὰ ὑψηλά οὐκ ἐξῆρεν. Εὐδοούμενος δὲ ἐπήρθη, καὶ ἠθέλησεν ἑαυτῷ θυμιάσαι ἐν τῷ ναῶ, ὅπερ μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν ἔξεστι. Διὸ καὶ ἐλεπρώθη, ἀκούσας· «Οὐ σοὶ, Ὀζία, θυμιάσαι τῷ Κυρίῳ, ἀλλὰ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν, τοῖς ἡγιασμένοις.» Ἐπὶ τούτου προεφήτευσεν Ἡσαΐας. Ἰωάθαμ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ι'· καὶ ἐποίησε τὸ εὐθές, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ· πλὴν τὰ ὑψηλά οὐκ ἐξῆρε. Καὶ ἐπὶ τούτου ἦν Ἡσαΐας. Ἀχάζ, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ι'· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Καὶ ἐπὶ τούτου ἦν Ἡσαΐας καὶ Ὠδῆδ προφῆται. Ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ'· καὶ ἐποίησε τὸ εὐθές, ὡς Δαβὶδ τελείως. Οὗτος καθεῖλε τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν, ὃν ἐκρέμασε Μωϋσῆς. Καὶ ἐπὶ τούτου ἦν Ἡσαΐας. Ἐπὶ τούτου Σεναχηρείμ καὶ Ῥαψάκης, οἱ Ἀσσύριοι, βλασφημοῦντες, ἐπατάχθησαν μὲν αὐτοῖς μετὰ ταῦτα, ἐν μιᾷ δὲ νυκτὶ χιλιάδες ρπε'. Ἐξεληθὼν ἄγγελος ἀνεῖλε. Νοσήσας δὲ Ἐζεκίας, καὶ μέλλων ἀποθνήσκειν, ἔλαβε προσθήκην ἔτη ιε'. Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη νε'· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Οἷα γὰρ κατ' ἐσκαψεν Ἐζεκίας, ταῦτα οὗτος ἀνήγειρε· καὶ γέγονεν ἄλλος Ἱεροβοὰμ τῷ Ἰούδα, ὥστε καὶ δι' αὐτὸν παθεῖν τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὡς τὴν Σαμάρειαν. Καὶ γὰρ ἐπ' αὐτοῦ ἐλέχθη· «Ὅς ἐξήμαρτε τὸν Ἰούδαν·» διὸ καὶ αἰχμάλωτος ἀπήχθη εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλ' ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, ὡς ἐν ταῖς Παραλιπομέναις γέγραπται, μετανοήσαντα αὐτὸν ἐπέστρεψεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάλιν ἀντελάβετο τῆς βασιλείας· μετανόων τε καὶ διδάσκων τὸν λαὸν δουλεύειν τῷ Θεῷ ἐτελεύτησεν. Οὐκ ἐτάφη δὲ ἐν πόλει Δαβίδ· ἀλλ' ἐν τῷ κήπῳ αὐτοῦ, ἐν κήπῳ Ὀζᾶ. Ἀμὼς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη β'· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μανασσῆς· καὶ ἀνεῖλον αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ κήπῳ Ὀζᾶ, ἔνθα καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

Ἰωσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη λα΄. Τοῦτον ὁ λαὸς ἤγειρε βασιλέα, ἐτῶν ὄντα ὀκτώ· καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐν πάσῃ ὁδῷ Δαβίδ, καὶ οὐκ ἀπέστη δεξιᾶ, οὐδὲ ἀριστερᾶ. Καὶ γὰρ καὶ τὰ ἄλλα ἐξέκοψε, καὶ τὰ εἴδωλα πάντα καθεῖλε, γενόμενος ἐτῶν ι´ τὸν τε νόμον ζητήσας, καὶ εὐρῶν ἀμεληθέντα, ἀναγνωσθῆναι πεποίηκε. Καὶ τὸ Πάσχα ἐκήρυξε, καὶ ἐποίησεν αὐτὸ, ὡς γέγραπται. Τοῦτον δὲ ἀνεῖλε Φαραὼ Νεχαὼ ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, φιλονεικήσαντα πρὸς αὐτόν. Ἐπὶ τούτου Ἰερεμίας καὶ Σοφονίας ἦσαν οἱ προφήται, καὶ Ὡλδὰ ἡ προφήτις, γυνὴ Σελλῆ. Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας τρεῖς· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ μετέστη σεν αὐτόν Φαραὼ Νεχαὼ. Καὶ ἐπὶ τούτου ἦν Ἰερε 28.325 μίας. Ἐλιακεῖμ ἕτερος υἱὸς Ἰωσίου, ὃς καὶ μετωνομάσθη Ἰωακεῖμ, ἔτη ια΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Ἰωακεῖμ ὁ καὶ Ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ μῆνας γ΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἀπήχθη εἰς Βαβυλῶνα. Μαν θανάτῃ υἱὸς αὐτοῦ. Τοῦτον Ναβουχοδονόσωρ ἐποίησε βασιλέα, καὶ μετωνόμασε αὐτόν Σεδεκίαν. Καὶ ἔβα σίλευσεν ἔτη ια΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Καὶ ἐπὶ τούτου ἦν Ἰερεμίας. Ἔως τούτου ἡ βασιλεία τοῦ Ἰουδα ἐκράτει, καὶ κατελύθη, ὡσπερ καὶ τῆς Σαμαρείας· καὶ γὰρ καὶ ἡ πόλις ἐάλω, καὶ πάντες ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι εἰς Βαβυλῶνα μετὰ τῶν σκευῶν. Ὁμοῦ οἱ γεγονότες βασιλεῖς Ἰερουσαλήμ ἀπὸ τοῦ Δαβίδ καὶ μέχρι τῆς εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίας εἴκοσι καὶ εἶς, ἄνευ δηλονότι τῆς Γοθολίας, βασιλευσάσης καὶ αὐτῆς, ὡς εἴρηται, μετὰ τελευτῆν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Ὀχοζίου ἔτη ἑπτὰ. Βασιλεῖς Ἰσραήλ. Ἐξῆς δὲ ρητέον καὶ περὶ τῶν ἐν Σαμαρεία γενομένων βασιλέων τοῦ Ἰσραήλ· πῶς τε ἐκαλεῖτο ἕκαστος τούτων, καὶ πόσα ἐβασίλευσεν ἔτη, καὶ ὅπως ἐβίωσεν. Πρῶτος Ἰεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰθ ἐβασίλευσεν ἐν Σαμαρεία, σχισθείσης τῆς βασιλείας, ἀνελθὼν ἀπὸ Αἰγύπτου. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ὡς οὐδεὶς ἔτερος. Φοβούμενος γὰρ μὴ καταλυθῆ, ἐποίησε δαμάλεις χρυσαῖς δύο, καὶ ἠπάτησε τὸν λαὸν λέγων· «Οὗτοι οἱ θεοὶ εἰσιν οἱ ἀναγαγόντες ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτου.» Ἐπλάσατο δὲ καὶ ἱερέας αὐταῖς, καὶ οὕτως αὐτὸς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραήλ. Αὐτῷ γὰρ πάντες οἱ μετ' αὐτόν κατακολούθησαν. Ἐβασίλευσε δὲ ἔτη κδ΄. Ἐπὶ τοῦτον ἦν προφήτης Ἀχιὰ ὁ Σηλωνίτης, καὶ ὁ ἐπικαλεσάμενος ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κατ' αὐτοῦ. Ναβὰθ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Καὶ οὐκ ἔτι τοῦ γένους αὐτοῦ ἐβασίλευσε. Βασαῖ ἄλλου γένους ἔτη κδ΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Ἡλὰ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Καὶ οὐκ ἔτι τοῦ γένους αὐτοῦ ἐβασίλευσε. Ζαμβρῆ ἑτέρου γένους ἔτη ιβ΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Ἀχαάβ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κβ΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν πλεον τῶν ἄλλων. Ἐπὶ τούτου προφήται ἦσαν Ἡλίας καὶ Ἐλισσαῖος, καὶ Μιχαίας, καὶ ὁ προφητεύσας τῷ Ἀχαάβ περὶ τῆς Συρίας καὶ τοῦ υἱοῦ Ἀδὲρ, καὶ ὁ πατάξας αὐτόν τραύματι, καὶ ἐλέγξας τὸν Ἀχαάβ, καὶ πολλοὶ κατ' ἑαυτοὺς υἱοὶ τῶν προφητῶν. Ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Καὶ ἐπὶ τούτου ἦσαν Ἡλίας καὶ Ἐλισσαῖος. Αὐτοῦ γὰρ τοὺς πεντηκοντάρχους ἐπάταξεν ἐν πυρὶ Ἡλίας ἐν ῥήματι Κυρίου. Ἰωαράμ, υἱὸς ἕτερος Ἀχαάβ, ἔτη ιβ΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Καὶ οὐκ ἔτι τοῦ γένους αὐτοῦ ἐβασίλευσε. Καὶ ὁ μὲν Ἡλίας ἐπὶ τούτου ἀνελήφθη· 28.328 ὁ δὲ Ἐλισσαῖος διέμεινεν ἕως Ἰεροβοὰμ, υἱοῦ Ἰωᾶς, βασιλέως Ἰσραήλ. Ἦσαν δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ υἱοὶ τῶν προφητῶν. Ἰοῦ ἑτέρου γένους, υἱὸς Ναμεσση, ἔτη κη΄. Οὗτος ἀνεῖλε τὸ γένος Ἀχαάβ, καὶ τοὺς προφήτας τοῦ Βααλ ἐν πτερνισμῶ, καὶ τὴν στήλην αὐτοῦ συνέτριψε. Καὶ ἐν τούτῳ ποιήσας τὸ εὐθὲς, ἔσχεν ἐπαγγελίαν, ὅτι, Υἱοὶ τέταρτοι καθίσονται σοι ἐπὶ θρόνου Ἰσραήλ. Πλήν οὐκ ἐφύλαξεν ἐν ὄλῃ καρδίᾳ τὸν νόμον· οὐκ ἀπέστη γὰρ τῶν ἁμαρτιῶν Ἰεροβοὰμ διὰ τὰς δαμάλεις. Ἰοάχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιζ΄· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Ἰωᾶς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ι´· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Καὶ ἐπολέμη τὴν Ἰερουσαλήμ,

καὶ ἔλαβε τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη. Ἱεροβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη μα´ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Ζαχαρίας υἱὸς αὐτοῦ μῆνας ἕξ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Ἔως τούτου τὸ γένος Ἰοῦ γεγονάσιν υἱοὶ τέταρτοι. Σελλοὺμ ἑτέρου γένους υἱὸς Ἰαβὶς ἡμέρας λ´ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Μαναήμ ἄλλου γένους υἱὸς Γαδδὴ, ἔτη κ´ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Φακείας υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ι´ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν. Ἐπὶ τούτου Ἡσαΐας καὶ Ὡσηὲ ἦσαν προφητεύοντες. Φακεὲ ἄλλου γένους, υἱὸς Ῥομελίου, ἔτη κ´. Οὗτος ἔσφαξε τὸν Φακεϊαν, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐπὶ τούτου ἦσαν Ἡσαΐας καὶ Ὡσηὲ οἱ προφῆται. Ὡσηὲ ἑτέρου γένους, υἱὸς Ἥλα, ἔτη θ´. Οὗτος ἔσφαξε τὸν Φακεὲ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, πλὴν οὐχ ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ. Ἔως τούτου τοῦ Ὡσηὲ κατέληξε καὶ ἡ βασιλεία Σαμαρείας. Ἐκτοτε γὰρ πέπαιται, καὶ ἀπώλετο Σαμαρεία, καὶ λοιπὸν Ἀσσύριοι κατώκησαν ἐν αὐτῇ, ἕξ ὧν οἱ αἰρετικοὶ Σαμαρεῖται γεγονάσι, καλούμενοι καὶ Σαδδουκαῖοι [λ. Χουθαῖοι]. Συνάγονται οὖν οἱ χρόνοι τῶν μὲν Ἱερουσαλήμ βασιλευσάντων ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ καὶ μέχρι τοῦ Σεδε κία, καὶ αὐτοῦ, τὰ πάντα ἔτη υ´, βασιλεῖς τε οἱ πάντες κα´ δίχα τῆς Γοθολίας, καὶ γένους ἅπαντες ἑνὸς τοῦ Δαβὶδ, παῖς παρὰ πατρός κατὰ διαδοχὴν, ἕξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους τὴν βασιλείαν κληρούμενοι. Ἐκ τούτων δὲ πάλιν οἱ μὲν ποιήσαντες τὸ εὐθὲς εἰσὶν θ´, οἱ δὲ ποιήσαντες τὸ πονηρόν ἰβ´ χωρὶς τῆς Γοθολίας. Τῶν δὲ ἐν Σαμαρείᾳ πάλιν βασιλευσάντων ἀπὸ Ἱεροβοὰμ καὶ μέχρι Ὡσηὲ τὰ πάντα ἔτη σξ´ καὶ βασιλεῖς μὲν οἱ πάντες ιη´, ἐκ διαφόρων δὲ γενῶν. Καὶ τούτων ὀκτώ ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἀναβεβηκότες· καὶ πάντες ἐποίησαν τὸ πονηρόν, κατὰ τὴν ἀμαρτίαν Ἱεροβοὰμ.

Βιβλίον ια´, Παραλιπόμειναι α´ καὶ β´. Οὕτω καλεῖται τὰ βιβλία ταῦτα, ἐπειδὴ παραλιφθέντα πολλὰ ἐν ταῖς Βασιλείαις περιέχεται ἐν τούτοις. Ἔστι δὲ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ γενεαλογία πασῶν τῶν φυλῶν ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῶν βασιλέων κατὰ φυλάς, καὶ κατὰ δήμους, καὶ κατὰ πατριάς, καὶ κατ' οἶκον· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ διαλαμβάνονται πράξεις τῶν βασιλέων. 28.329 Εἴρηται μὲν οὖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι οἱ συγγραψάμενοι τάς τε πράξεις καὶ τοὺς χρόνους τῶν βασιλέων εἰσὶν οἱ κατὰ καιροὺς ὄντες προφῆται· ὑπὲρ δὲ τοῦ γινώσκειν ἐν μέρει αὐτοὺς, ἐσημειωσάμεθα ταῦτα ἐκ τῶν Παραλιπομένων· τὰ περὶ τοῦ Δαβὶδ ἔγραψε Σαμουὴλ, καὶ Ναθάν, καὶ Γὰδ, οἱ προφῆται· τὰ περὶ Σολομῶντος, Ναθάν καὶ Ἀχιᾶ, οἱ προφῆται· τὰ περὶ Ἱεροβοὰμ, Σαμαΐας καὶ Ἀδδῶ, οἱ προφῆται· τὰ περὶ Ἀβιᾶ, Ἀδδῶ ὁ προφήτης· τὰ περὶ Ἀσᾶ ἐν τῷ βιβλίῳ Λόγων περὶ τῶν Βασιλέων Ἰούδα· τὰ περὶ Ἰωσαφάτ, Ἰησοῦ ὁ προφήτης, ὁ τοῦ Ἀναμῆ, ὃς κατέγραψε βιβλίον Λόγων Βασιλέων Ἰούδα· τὰ περὶ Ἰωᾶς ἐπὶ τὴν γραφὴν τῶν Βασιλειῶν· τὰ περὶ Ἀμεσία ἐπὶ βιβλίον Βασιλέων Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ· τὰ περὶ Ὀζίου, Ἰεσσίας ὁ προφήτης· τὰ περὶ Ἰωάθαμ ἐπὶ βιβλίον τῶν Βασιλέων Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ· τὰ περὶ Ἀχάζ ἐπὶ βιβλίον Βασιλέων Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ· τὰ περὶ Ἐζεκιίου, Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμῶς ὁ προφήτης· τὰ περὶ Μανασσῆ ἐπὶ Λόγον τῶν ὀρώντων· τὰ περὶ Ἰωσίου ἐπὶ βιβλίον Βασιλέων Ἰούδα· τὰ περὶ Ἰωακείμ ἐπὶ βιβλίον Βασιλέων Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ.

Βιβλίον ιβ´, Ἔσδρας α´ καὶ β´. Ταῦτα τὰ δύο βιβλία παρ' αὐτοῦ ἐκείνου συνεγράφησαν, οὗ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἐπιφέρονται. Οὗτος γὰρ Ἔσδρας, ἱερεὺς ὧν καὶ ἀναγνώστης, ἐξηγεῖται τὴν ἐπάνοδον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, τὴν ἀπὸ Περσίδος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ γενομένην. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ διαλαμβάνει, ὅπως γέγονε τὰ τῆς ἐπανόδου ἐν χειρὶ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ, καὶ Ἔσδρα, καὶ Ζοροβάβελ, καὶ Νεεμία

ευνούχου Ἰουδαίου. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπανόδου αὕτη· Τρεῖς στρατιῶται φυλάσσοντες τὸν βασιλέα, ὧν εἷς ἦν ὁ Ζοροβάβελ, ἤρισαν ἐν προβλήματι, τεθείσης ἐπαγγελίας αἰτῆσαι τὸν νικῶντα, ὅπερ ἂν ἐθελήσῃ παρὰ τοῦ βασιλέως. Τοῦ τοίνυν ἐνὸς εἰπόντος νικᾶν τὸν οἶνον, τοῦ δὲ ἑτέρου εἰρηκότος νικᾶν τὸν βασιλέα, ὁ Ζοροβάβελ διετείνετο νικᾶν τὰς γυναῖκας, καὶ ὑπὲρ πάντα τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἐπειδὴ ταῦτα εἰρηκῶς νενίκηκε, καὶ ἤκουσεν αἰτήσασθαι ὃ βούλεται, ἠξίωσεν αὐτὸς ἄφεθῆναι τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ οἰκοδομηθῆναι τὴν Ἱερουσαλήμ. Καὶ γέγονεν ὡς ἠξίωσε· καὶ ἀφείθη ἡ αἰχμαλωσία. Τότε γὰρ ἐπληρώθη καὶ τὰ ἐξήκοντα ἔτη τῆς ὀργῆς. Εἰσὶ δὲ οἱ ἀναβάντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Ἰούδα καὶ Βενιαμὴν, καὶ οἱ Λευῖται πάντες ὁμοῦ τὸν ἀριθμὸν μυριάδες τέσσαρες καὶ δισχίλιοι καὶ τριακόσιοι καὶ ἐξήκοντα· παῖδες δὲ αὐτῶν καὶ παιδίσκαι, ζετλδ'· οἱ ἄδοντες σμε'· κάμηλοι υλε'· ὄνοι ψκ'. Καὶ οἱ μὲν οἰκοδομοῦντες ἦσαν Ζοροβάβελ, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδεκ, καὶ Νεεμίας· ὁ δὲ Ἔσδρας, εὐφυῆς ὢν ἐν τῷ νόμῳ, αὐτὸς προεκόμισε τὸν νόμον καὶ ἀνέγνω, καὶ διετύπωσε πάντα τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν, καὶ τοὺς Λευῖτας αὐτὸς ἔδειξεν ἐκ τοῦ νόμου, καὶ ἐποίησεν ἐκβληθῆναι τὰς ἀλλογενεῖς γυναῖκας ἀπὸ τῶν λαβόντων αὐτὰς ἐν καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας. Ἐξέβαλον γὰρ πάντες καὶ ἐκαθαρίσθησαν, καὶ ἐποίησαν τὸ Πάσχα νομίμως, ὡς γέγραπται, καὶ τὴν νηστείαν. 28.332 Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ λόγῳ τὰ αὐτὰ μὲν πάλιν λέγει περὶ τῆς ἐπανόδου, χωρὶς τῶν προβλημάτων· τὰ πλεῖω δὲ ἐξηγεῖται περὶ Νεεμίου τοῦ ευνούχου, ὅτι καὶ αὐτὸς ἠξίωσε περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἱεροῦ, καὶ ὅτι ὁ μὲν Ἔσδρας ἀνεγίνωσκεν· Ἰησοῦς δὲ καὶ Βαναίας καὶ Ἀβίας ἦσαν συνειζόντες τὸν λαόν. Καὶ ὁ μὲν Ἔσδρας ἀναγινώσκων διέστελλεν ἐπιστήμη Κυρίου· ὁ δὲ λαὸς συνῆκεν ἐν τῇ ἀναγνώσει, καὶ ἐποίησε τὸ Πάσχα. Καὶ τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ ἐποίησαν τὴν νηστείαν, καὶ τὴν Σκηνοπηγίαν, ὡς γέγραπται· «Ὅτι,» φησὶν, «οὐκ ἐποίησαν οὕτως ἀπὸ τῶν ἡμερῶν Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ.» Ἔσδρας δὲ, ἔωρακῶς ἐπιμιγείσας γυναῖκας Ἀσωτίους τοῖς Ἑβραίοις, πενήθσας καὶ κλαύσας, ἐποίησε πάντας ἐπαγγείλασθαι φυλάττειν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐξέβαλε τὰς γυναῖκας ὡς παράνομον γάμον· καὶ ὤμοσαν πάντες φυλάξαι τὸν νόμον. Καὶ οὕτως ἁγιασθέντες καὶ καθαρισθέντες, ἠυφράνθησαν, καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον ἑαυτοῦ. Ἱστορεῖται δὲ καὶ τοῦτο περὶ τοῦ Ἔσδρα, ὅτι, ἀπολομένων τῶν βιβλίων ἐξ ἀμελείας τῶν λαῶν, καὶ διὰ τὴν πολυχρόνιον αἰχμαλωσίαν, αὐτὸς Ἔσδρας, φιλόκαλος ὢν καὶ εὐφυῆς, καὶ ἀναγνώστης, ἐφύλαξε πάντα καθ' ἑαυτὸν, καὶ λοιπὸν προήνεγκε, καὶ πᾶσιν ἐκδέδωκε, καὶ οὕτως διασώζεται τὰ βιβλία.

Βιβλίον ιγ', Ψαλτήριον Δαβίδ. Εἰ καὶ τοῦ Δαβίδ ἐπιγραφὴν ἔχει μόνου τοῦτο τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν, ἀλλὰ πολλῶν καὶ ἄλλων εἰσὶν ἐν τούτῳ ψαλμοὶ, τοῦ τε Ἀσάφ δηλονότι, καὶ τῶν Ἰδιθούμ, καὶ τῶν υἱῶν Κορέ, καὶ Ἀγγαίου, καὶ Ζαχαρίου, καὶ Αἰμάν τοῦ Ἰσραηλίτου. Εἰσὶ δὲ καὶ κοινῶς παρὰ πάντων ὁμοῦ εἰρημένοι τινές, ὅσοι δηλαδὴ ἔχουσι τὸ «Ἀλληλούϊα.» Ὁ γοῦν Ἔσδρας, συναγαγόντούτους πάντας τοὺς παρ' ἑκάστου εἰρημένους ψαλμοὺς, εἰς μίαν συνέθηκε βίβλον· καὶ ὡς μὲν κοινῶν ὄντων πάντων τῶν ἐν αὐτῇ περιεχομένων, βίβλος καλεῖται Ψαλμῶν· ἐπιγράφεται δὲ μόνον τὸν Δαβίδ, ἐπειδὴ αὐτὸς πρῶτος λαβὼν τὸ πνεῦμα τοῦ ψάλλειν παρὰ τοῦ Θεοῦ, πρῶτός τε συνέθηκε καὶ ἔγραψε ψαλμοὺς· τοὺς τε προλεχθέντας λοιποὺς ψαλτωδούς, αὐτὸς ἀπὸ τῶν ἱερέων ἐκλεξάμενος διετύπωσε, καὶ τὴν τε στάσιν αὐτοῖς τῶν τόπων, καὶ τὴν τάξιν τῆς μελωδίας, καὶ τὸν καιρὸν τὸν πρωϊνόν, καὶ τὸν ἑσπερινόν ὥρισεν καὶ διέταξεν· ὥστε τοὺς μὲν ἀνοιγομένου τοῦ ἱεροῦ, τοὺς δὲ

κλειομένου, καὶ τοὺς μὲν ἐκ δεξιῶν, τοὺς δὲ ἐξ ἀριστερῶν ἰστάναι· καὶ οὕτως, τοὺς μὲν ψάλλειν, καὶ αἰνεῖν, καὶ ἄδειν, καὶ ὑμνεῖν τὸν Θεόν· τοὺς δὲ ἀνακρούειν ἐξομολόγησιν καὶ αἶνον· καὶ τοὺς μὲν ἀποφθέγγεσθαι ἐν κινύραις καὶ νάβλαις, καὶ ἐν κυμβάλοις· τοὺς δὲ εἰς τὸ ὑψῶσαι ἐν σάλπιγγιν. Οἱ μὲν οὖν ἱερεῖς, οἱ ἀναφέροντες τὴν κιβωτὸν ἐπὶ τοῦ Δαβίδ, ἦσαν χίλιοι καὶ δύο, οὕτως· υἱῶν Καὰθ Οὐ ριήλ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ρι· υἱῶν Μερα ρεῖ Ἀσὲ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, σν· υἱῶν Γεδεὼν Ἰωήλ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ρν· τῶν υἱῶν Ἐλισάφατ Σαμαίας ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, σ· τῶν υἱῶν Χεβρῶν Ἐνήρ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ π· τῶν υἱῶν Ἐζιήλ, Ἀμιναδάμ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ριβ· οἱ δὲ ψαλτωδοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἐκλεχθέντες οἱ προειρημένοι, καὶ ἦσαν οὕτω τυπωθέντες· ὁ μὲν Ἀσάφ καὶ Αἰθάμ υἱοὶ Κορὲ ἐν 28.333 κυμβάλοις χαλκοῖς ἀναφωνοῦντες εἰς τὸ ἀκουσθῆναι πᾶσι· Ζαχαρίας δὲ καὶ Ὁζιήλ Σαμειραμωθιθ, Ἥλωνι, Ἐλιάβ, Μασαίας, Βαναίας, οἱ τοῦ Ἰδιθοῦμ, ἐν νάβλαις καὶ ψαλτηρίῳ· ὁ δὲ Ματθαίας, καὶ Ἐμφαναίας, καὶ Μακαία, καὶ Ἀβδεδῶμ, καὶ Ἡεῖλ, καὶ Ὁζίας ὁτοῦ Αἰμάν, ἐν κινύραις καὶ κιθάραις· καὶ Μασσὲ δὲ, καὶ Ἀγγαῖος, καὶ Ζαχαρίας, καὶ Βανὲ, καὶ Ἐλιέζερ, οἱ ἱερεῖς, σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγγι· καὶ λοιποὺς, οὓς ἔγραψαν καὶ οὔτοι, ψαλμοὺς, τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ κινούμενοι, καὶ τούτους ὁ Ἐσδρας λαβῶν, τοῖς τοῦ Δαβίδ ψαλμοῖς συνηρίθησε, καὶ πάντων ἅμα συνθεῖς, μίαν ταύτην βίβλον Ψαλμῶν ἐποίησεν, ὡς προεῖρηται. Διαιρετέον οὖν οὕτω περὶ τούτων σαφῶς. Ἴδιοι μὲν γάρ εἰσιν αὐτοῦ τοῦ Δαβίδ, ὅσοι καὶ τὴν ἐπιγραφὴν οὕτως ἔχουσι, «Τοῦ Δαβίδ,» οἵτινες ὑπάρ χουσιν οὔτοι· κέ, κ', κζ', λ', ρνα'. Οἱ δὲ παρὰ τῶν ἄλλων μὲν συντεθέντες, ἀνατεθέντες δὲ αὐτῷ τῷ Δαβίδ, εἰσὶ πάλιν ὅσοι καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ὁμοίως ἔχουσι, «τῷ Δαβίδ,» οἵτινες, ὑπάρχουσιν οἶδε· γ', δ', ε', ε', ζ', η', θ', ι', ια', ιβ', ιγ', ιδ', ιε', ι', ιζ', ιη', ιθ', κ', κά, κβ', κγ', κδ', κη', κθ', λ', λα', λβ', λγ', λδ', λε', λζ', λθ', μ', μα', μθ', ν', να', νβ', νδ', νε', ν', νζ', νη', νθ', ξ', ξβ', ξγ', ξδ', ξζ', ξη', ξθ', ο', πέ, ε', β', γ', δ', ε', ε', ζ', η', ρ', ρβ', ργ', ρζ', ρη', ρθ', ρλ', ρλζ', ρλη', ρλθ', ρμ', ρμγ', ρμδ'. Πάλιν δὲ τούτων τῶν ἐχόντων ἐπιγραφὴν, «Τῷ Δαβίδ,» οἱ μὲν εἰσὶν ἐπιγραφόμενοι καὶ, «Εἰς τέλος,» οἱ δὲ μόνον, «Ψαλμὸς.» Καὶ οἱ μὲν ἔχοντες ἐπιγραφὴν, «Εἰς τὸ τέλος Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ,» εἰσὶν οὔτοι· δ', ε', ε', η', θ', ι', ια', ιβ', ιγ', ιη', ιθ', κ', κά, κθ', λ', λθ', μ', ν', ξδ', ξζ', ρη', ρλη', ρλθ'. Οἱ ἔχοντες ἐπιγραφὴν μόνον, «Τῷ Δαβίδ,» χωρὶς τοῦ, «Εἰς τέλος,» εἰσὶν οὔτοι· γ', ζ', ιδ', κβ', κδ', κη', λζ', μβ', ξβ', γ', ζ', η', ρζ', ρμ', ρμβ'. Πάλιν δὲ τούτων τῶν ἐχόντων ἐπιγραφὴν, «Εἰς τὸ τέλος Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ,» ὑπο διαίρεσις αὕτη· οἱ μὲν γὰρ ἐπιγράφουσι· «Ψαλμὸς ᾠδῆς,» δ', ξδ'· οἱ δὲ, «Ψαλμὸς» μόνον, ε', η', θ', ι', ια', ιβ', ιγ', ιη', ιθ', κ', κά, λ', λθ', μ', ν', ξγ', ρη', ρλη', ρλθ'· ὁ δὲ ἐπιγέγραπται «Ἐν ὕμνοις,» ψαλμὸς ε'· οἱ δὲ «Ψαλμοὶ ᾠδῆς,» κθ', ξγ'. Καὶ ἄλλοι δὲ ἐπιγραφὴν μὲν ἔχουσιν, «Εἰς τὸ τέλος τῷ Δαβίδ,» οὔτε δὲ Ψαλμὸς, ἀλλὰ διάφορον τινα ἐπιγραφὴν ἔχουσι, καὶ εἰσιν οὔτοι, ιζ', λε', να', νβ', νγ', νδ', νε', ν', νζ', νη', νθ', ξ', ξη', ξθ'. Τούτων οὖν τῶν ἐχόντων διάφορον τὴν ἐπιγραφὴν ὁ μὲν ἔχει, «Λόγοι ᾠδῆς,» ιζ'· οἱ δὲ μόνον, «Τῷ Δαβίδ,» λε', ξη', ξθ'· οἱ δὲ, «Συνέσεως,» να', νβ'· οἱ δὲ, «Ἐν ὕμνοις συνέσεως,» νγ', νδ'· οἱ δὲ, «Εἰς στηλογραφίαν,» νε', ν', νζ', νη', νθ'· ὁ δὲ, «Ἐν ὕμνοις,» ξ'· τῶν δὲ ἐχόντων ἐπιγραφὴν, «Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ,» χωρὶς τοῦ, «Εἰς τὸ τέλος,» ἐστὶν ᾠδὴ ψαλμοῦ μόνος ρζ'. Οἱ δὲ μὴ, «Εἰς τέλος,» ἔχοντες, μήτε, «Ψαλμὸς,» ἀλλ' ἀπλῶς, «Τῷ Δαβίδ,» εἰσὶν οὔτοι, ιε', ι', λα', λβ', ο', πέ, ε', β', δ', ε', ε', ρ', ρβ', ργ', ρλ', ρλζ', ρμα', ρμγ', ρμδ'. Καὶ τούτων πάλιν ὁ μὲν ἔστι, «Ὡδῆ,» ε'· ὁ δὲ «Στηλογραφία,» ιε'· οἱ δὲ, «Προσευχή,» ι', πβ'· οἱ δὲ, «Συνέσεως,» λα', 28.336 ρ', ρμα'· ὁ δὲ, «Τῶν υἱῶν Ἀμιναδάμ,» ο'· οἱ δὲ,

«Αἶνος ὠδῆς,» ᾿, β΄, δ΄ ὁ δὲ, «Αἰνέσεως,» ρμδ΄. Πάλιν οἱ μήτε «Τῶ Δαβίδ» ἐπιγράφοντες, ἀλλὰ ἄλλοις ἀναφερόμενοι, εἰσὶν οὗτοι, λη΄, μα΄, μγ΄, μδ΄, με΄, μ΄, μζ΄, μη΄, οβ΄, ογ΄, οδ΄, οε΄, ο΄, οζ΄, οη΄, οθ΄, π΄, πα΄, πβ΄, πγ΄, πδ΄, π΄, πζ΄, α΄, θ΄, ρδ΄, ρε΄, ρ΄, ρια΄, ριβ΄, ριγ΄, ριδ΄, ριε΄, ρι΄, ριζ΄, ριη΄, ρλδ΄, ρλε΄, ρμε΄, ρμ΄, ρμζ΄, ρμη΄, ρμθ΄, ρν΄. Καὶ τούτων, οἱ μὲν ἐπιγράφονται, «Τῶ Ἀσάφ» οἱ δὲ, «Τοῖς υἱοῖς Κορέ, Ἀσάφ καὶ Αἰθάμ.» οἱ δὲ, «Τῶ Ἰδιθούμ.» οἱ δὲ, «Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου.» οἱ δὲ, «Ἀλληλούϊα.» Οἱ μὲν οὖν τοῦ Ἀσάφ εἰσὶν οὗτοι· οβ΄, ογ΄, οδ΄, οε΄, ο΄, οζ΄, οη΄, οθ΄, π΄, πα΄, πβ΄. Καὶ τούτων οἱ μὲν ἔχοντες ἐπιγραφὴν, «Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῶ Ἀσάφ,» εἰσὶν οὗτοι, οδ΄, οε΄, ο΄, οθ΄, π΄ οἱ δὲ μόνον, «Ψαλμὸς τῶ Ἀσάφ,» οὗτοι· οβ΄, οη΄, πα΄ ὁ δὲ, «Ἐν ὕμνοις,» οε΄ οἱ δὲ, «Ὠδὴ Ψαλμοῦ τῶ Ἀσάφ,» οθ΄, πβ΄ οἱ δὲ, «Συνέσεως,» ογ΄, οζ΄ ὁ δὲ, «Ἐπὲρ τῶν ληνῶν,» π΄ ὁ δὲ, «Ἐπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων,» οθ΄ ὁ δὲ, «Ψαλμὸς ὠδῆς,» οδ΄ οἱ δὲ ἔχοντες ἐπιγραφὴν, «Ἀλληλούϊα,» εἰσὶν οὗτοι· ρδ΄, ρε΄, ρ΄, ρι΄, ρια΄, ριβ΄, ριγ΄, ριδ΄, ριε΄, ρι΄, ριζ΄, ριη΄, ρλδ΄, ρλε΄, ρμε΄, ρμ΄, ρμζ΄, ρμη΄, ρμθ΄, ρν΄. Ἐκ τούτων εἰσὶν, «Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου» ρμε΄, ρμζ΄, ρμη΄. Οἱ δὲ ἐπιγραφὴν ἔχοντες, «Τοῖς υἱοῖς Κορέ,» εἰσὶν οὗτοι· μα΄, μγ΄, μδ΄, μη΄, πγ΄, πδ΄, π΄, πζ΄. Καὶ τούτων πάλιν οἱ μὲν ἔχοντες, «Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορέ,» εἰσὶν οὗτοι· μα΄, μγ΄, μδ΄, μη΄, πγ΄, πδ΄ οἱ δὲ, «Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορέ,» με΄, μ΄ οἱ δὲ, «Ψαλμὸς ὠδῆς τοῖς υἱοῖς Κορέ,» μζ΄, π΄, πζ΄ ὁ δὲ, «Συνέσεως Αἰθάμ τῶ Ἰσραηλίτη,» πη΄ οἱ δὲ, «Εἰς τὸ τέλος, τῶ Ἰδιθούμ ὠδῆ,» λη΄, ξα΄. Οἱ δὲ, «Τῶν ἀναβαθμῶν,» πάντες εἰσὶν ὠδαί, καὶ εἰσὶν οὗτοι· ριθ΄, ρκ΄, ρκα΄, ρκβ΄, ρκγ΄, ρκδ΄, ρκε΄, ρκ΄, ρκζ΄, ρκη΄, ρκθ΄, ρλ΄, ρλα΄, ρλβ΄, ρλγ΄. Καὶ τούτων ὁ μὲν ἐστὶ, «Τῶ Σαλομών,» ρκ΄ οἱ δὲ, «Τῶ Δαβίδ,» ρλ΄, ρλα΄, ρλβ΄. Ἡ μὲν οὖν διαίρεσις τῶν ἐπιγραφῶν, τῶν οὐσῶν ἐπὶ τῶν ψαλμῶν, αὕτη. Κοινοὶ δὲ πάντως εἰσὶν ὁμοῦ ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ «Ψαλμοὶ» μόνον, δ΄, ε΄, ᾿, η΄, θ΄, ι΄, ια΄, ιβ΄, ιγ΄, ιδ΄, ιη΄, ιθ΄, κ΄, κα΄, κθ΄, λ΄, λθ΄, μ΄, ν΄, ξ΄, ξα΄, ξγ΄, ξδ΄, ξε΄, ξ΄, ξζ΄, οβ΄, οη΄, πα΄, ρη΄, ρλη΄, ρλθ΄. «Ψαλμὸς ὠδῆ,» δ΄, ξδ΄. «Ψαλμοὶ ὠδῆς,» κθ΄, μζ΄, ξζ΄, π΄, πζ΄. «Ὠδὴ» μόνον, λη΄, ο΄, ε΄, ριθ΄, ρκ΄, ρκα΄, ρκβ΄, ρκγ΄, ρκδ΄, ρκε΄, ρκ΄, ρκζ΄, ρκη΄, ρκθ΄, ρλ΄, ρλα΄, ρλβ΄, ρλγ΄. «Ὠδὴ Ψαλμοῦ,» ξε΄, πβ΄, ρζ΄. «Λόγοι ὠδῆς,» ιζ΄. «Αἶνος ὠδῆς,» ᾿, β΄, δ΄. «Αἰνεσις,» ρμδ΄. «Ἐν ὕμνοις,» ξ΄, οε΄. «Ἐν ὕμνοις συνέσεως,» νγ΄, νδ΄. «Ἐν ὕμνοις Ψαλμὸς,» ᾿, ξ΄. «Συνέσεως,» λα΄, να΄, νβ΄, ογ΄, οζ΄, πη΄, ρ΄, ρμα΄. «Εἰς στηλογραφίαν,» ιε΄, νε΄, ν΄, νζ΄, νη΄, νθ΄. «Προσευχὴ,» ι΄, πέ΄, πθ΄, ρα΄. «Προσευχὴ τῶ Μωϋσῆ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ,» πθ΄. «Εἰς Σαλομῶνα,» οα΄. ἀνώνυμοι, θ΄, ξε΄, ξ΄, α΄, θ΄, ρα΄. «Ἀλληλούϊα,» ρδ΄, 28.337 ρε΄, ρ΄, ρι΄, ρια΄, ριβ΄, ριγ΄, ριδ΄, ρι΄, ριζ΄, ριη΄, ρλδ΄, ρλε΄, ρμε΄, ρμ΄, ρμζ΄, ρμη΄, ρμθ΄, ρν΄. «Τῶ Δαβίδ,» ἀπλῶς, λβ΄, λδ΄, λε΄, ᾿, ρβ΄, ργ΄, ρλ΄, ρλζ΄. Ὅσοι δὲ παρὰ τοῦ Δαβίδ καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἐλέχθησαν, καὶ ἔχουσιν, «Εἰς τὸ τέλος,» εἰσὶν οὗτοι· δ΄, ε΄, ᾿, η΄, θ΄, ι΄, ια΄, ιβ΄, ιγ΄, ιζ΄, ιη΄, ιθ΄, κ΄, κα΄, κβ΄, λ΄, λε΄, λη΄, λθ΄, μ΄, μα΄, μγ΄, μδ΄, με΄, μ΄, μη΄, ν΄, να΄, νβ΄, νγ΄, νδ΄, νε΄, ν΄, νζ΄, νη΄, νθ΄, ξ΄, ξα΄, ξγ΄, ξδ΄, ξε΄, ξ΄, ξζ΄, ξη΄, ξθ΄, οδ΄, οε΄, ο΄, οθ΄, π΄, πγ΄, πδ΄, ρη΄, ρλη΄, ρλθ΄. Τοῦ Δαβίδ μόνου ἰδίου αὐτοῦ, κε΄, κ΄, κζ΄, λ΄, καὶ ρνα΄. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν πᾶσαν ταύτην, ἀναγκαῖον λοιπὸν καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ἰδικῶς, τὰς ἐπὶ τινῶν ψαλμῶν κειμένας, εἰδέναι. Ὁ μὲν α΄, καὶ β΄, ἀνεπίγραφοί εἰσιν· ὁ δὲ τρίτος, «Ὅποτε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου Ἀβεσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ὁ ρμβ΄, Ὅτε ὁ υἱὸς αὐτὸν καταδιώκει· ὁ ε΄, Ἐπὲρ τῆς κληρονομουσίας· ὁ ᾿, καὶ ια΄, Ἐπὲρ τῆς ὀγδόης· ὁ ζ΄, Ἐπὲρ τῶν λόγων Χουσι υἱοῦ Ἰεμενή· οἱ η΄, π΄, πγ΄, Ἐπὲρ τῶν ληνῶν· ὁ θ΄, Ἐπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ· ὁ με΄, Ἐπὲρ τῶν κρυφίων· ὁ ιε΄, Εἰς στηλογραφίαν· οἱ ι΄, πέ΄, Προσευχὴ· ὁ ιζ΄, Ὅτε ἐρρύσατο αὐτὸν Κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ· ὁ κα΄, Ἐπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἐωθινης· ὁ κγ΄, Τῆς μιᾶς Σαββάτων· ὁ κ΄, Πρὸ τοῦ

χρισθῆναι· ὁ κη', Ἐξοδίου σκηνης· ὁ κθ', Τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου· ὁ λ', Ἐκστάσεως· ὁ λα', Συνέσεως· ὁ λγ', Ὅποτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον Ἀβιμέλεχ· ὁ λε', Τῷ δούλῳ Κυρίου τῷ Δαβίδ· ὁ λζ', Εἰς ἀνάμνησιν περὶ Σαββάτου· ὁ μδ', Ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν Ὡδῆ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ· ὁ ξη', Ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων· ὁ οθ', Ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρτύριον ὑπὲρ τοῦ Ἀσσυρίου· ὁ ν', Ἐν τῷ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Ναθὰν τὸν προφήτην, ἠνίκα εἰσῆλθε πρὸς Βερσαβέε· ὁ να', Ἐν τῷ ἐλθεῖν Δωὴκ τὸν Ἰδουμαῖον, καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ Σαοῦλ, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ, Ἦλθε Δαβὶδ εἰς τὸν οἶκον Ἀβιμελέχ· ὁ νβ', Ὑπὲρ Μαελέθ· ὁ νγ', Ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς Ζιφάιους καὶ εἰπεῖν τῷ Σαοῦλ, Οὐ Δαβὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν; ὁ νε', Ὅποτε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἄλλοι φυλοὶ ἐν Γέθ· ὁ ν', Ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου Σαοῦλ εἰς τὸ σπήλαιον· ὁ νη', Ὅποτε ἀπέστειλε Σαοῦλ καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον αὐτοῦ, τοῦ θανατῶσαι αὐτόν· ὁ νθ', Ὅποτε ἐνεπύρισε τὴν Μεσοποταμίαν Συρίας, καὶ τὴν Συρίαν Σωβάλ, καὶ ἀπέστρεψε Ἰωάβ, καὶ ἐπάταξε ἐν τῇ φάραγγι τῶν Ἀλῶν ἰβ' χιλιάδας· ὁ ξβ', Ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰδουμαίας· ὁ ξε', Ἀναστάσεως· ὁ ξθ', Εἰς ἀνάμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί με Κύριον· ὁ ο', Τῶν υἱῶν Ἀδὰμ [Ἰωναδὰβ] τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων· ὁ οα', Εἰς Σολομῶνα· ὁ οε', Πρὸς τὸν Ἀσσύριον· ὁ πζ', Ὑπὲρ Μαελέθ τοῦ ἀποκριθῆναι· ὁ α', Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου· ὁ κγ', Τῆς μιᾶς τῶν Σαββάτων· ὁ β', Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου, ὅτε κατῶκισται ἡ γῆ· γ', Τετράδι Σαββάτων· ὁ ε', Ὅτε οἶκος ὠκοδομεῖτο πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν· ὁ ε', Ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίστατο· ὁ θ', Πρὸς ἐξομολόγησιν· ὁ ρα', Προσευχή τῷ πτωχῷ ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐνώπιον Κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ· ὁ ρμα', Ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ προσευχή· ὁ ρμγ', Πρὸς τὸν Γολιάθ· ὁ ρνα', Ἰδιόγραφος οὗτος ὁ ψαλμὸς τοῦ Δαβίδ, καὶ ἐξῶθεν τοῦ ἀριθμοῦ, ὅτε ἐμονομάχησε τὸν Γολιάθ.» Ἀναληπτέον καὶ περὶ τοῦ διαψάλματος, ἐν ποίοις 28.340 καὶ τοῦτο ψαλμοῖς εὐρίσκεται, καὶ ποσάκις ἐν ἐκάστῳ, ἐν τῷ β', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ γ', δις ἔχει· ἐν τῷ δ', δις ἔχει· ἐν τῷ ζ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ θ', ὠδὴ διαψάλματος· ἐν τῷ κγ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ λα', δις ἔχει· ἐν τῷ λγ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ λη', δις ἔχει· ἐν τῷ μγ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ με', δις ἔχει· ἐν τῷ μ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ μζ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ μη', δις ἔχει· ἐν τῷ να', δις ἔχει· ἐν τῷ νγ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ νδ', δις ἔχει· ἐν τῷ ν', δις ἔχει· ἐν τῷ νη', δις ἔχει· ἐν τῷ νθ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ ξ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ ξα', δις ἔχει· ἐν τῷ ξε', τρις ἔχει· ἐν τῷ ξ', δις ἔχει· ἐν τῷ ξζ', τετράκις ἔχει· ἐν τῷ οδ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ οε', δις ἔχει· ἐν τῷ ο', τρις ἔχει· ἐν τῷ π', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ πα', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ πβ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ πγ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ πδ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ π', δις ἔχει· ἐν τῷ πη', πεντάκις ἔχει· ἐν τῷ γ', ἅπαξ ἔχει· ἐν τῷ ρλθ', τρις ἔχει· ἐν τῷ ρμβ', ἅπαξ ἔχει. Καθόλου δὲ ὅσοι ἔχουσιν ἐπιγραφὴν «Ἀλληλούϊα,» καὶ οἱ ἀναβαθμοὶ, οὐκ ἔχουσι διάψαλμα.

Βιβλίον ιδ', Παροιμίαι Σολομῶντος. Σαλομῶν υἱὸς Δαβίδ, διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς, ἠύξατο τῷ Θεῷ λαβεῖν σοφίαν ὑπὲρ πλοῦτον, καὶ ὑπὲρ ἄμυναν ἐχθρῶν. Λαβῶν τοίνυν καὶ γενόμενος σοφὸς ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ἀνθρώπους, θαυμασθεῖς τε ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει τε καὶ ἔλεγε, τρισχιλίας μὲν παραβολὰς καὶ πεντακισχιλίους ὠδὰς ἐλάλησε· καὶ ἐφυσιολόγησε περὶ πάντων τῶν τε ἐκ γῆς φυομένων καὶ ὄλων τῶν ζώων. Συνέγραψε δὲ βιβλία, κανονιζόμενα μὲν τρία· ἦγουν τοῦτό τε τὸ καλούμενον Παροιμίαι, καὶ τὸν Ἐκκλησιαστήν, καὶ τὸ Ἄσμα τῶν ἁσμάτων· καὶ ἕτερον δὲ ἐκτὸς τούτων, μὴ κανονιζόμενον, ὡς προεῖρηται, ὅπερ

ονομάζεται Σοφία Σολομώντος. Παροιμίας δὲ ἐπέγραψε τὸ παρὸν βιβλίον, ἐπειδὴ παροιμίαι εἰσὶ λόγοι σοφῶν, ὡς αἰνίγματα, ἅτινα ἕτερον μὲν τι αὐτόθεν δηλοῦντά ἐστιν, ἕτερον δὲ ἐν ὑπονοίᾳ ἀπαγ γέλλουσι. Τῶν δὲ τοιούτων εἶδος εἰσιν αἱ Παροιμίαι. Οὕτω γὰρ καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου λέγουσιν ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ, ὅτε, τοῦ Χριστοῦ πολλὰ εἰρηκότος πρότερον ἐν κεκρυμμένῃ διανοίᾳ, ὑστερόν φασιν αὐτῷ· «Ἴδὲ νῦν παρῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδὲ μίαν λέγεις·» ὡς τῶν παροιμιῶν μὴ ἐκ φανεροῦ, ἀλλὰ κεκρυμμένως λεγομένων. Ἐπεὶ οὖν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ πλεῖστοι λόγοι τοιοῦτοί εἰσι, διὰ τοῦτο Παροιμίας ἔγραψε τὸ βιβλίον. Ὦνο μάσθη δὲ Παροιμία, ἐπειδὴ παρὰ τὰς ὁδοὺς ἐγρά φοντο οἱ τοιοῦτοι λόγοι πρὸς διόρθωσιν καὶ διδασκαλίαν τῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς διαπορευομένων. Παρὰ τὰς ὁδοὺς δὲ ἐγράφοντο, ἐπεὶ μὴ πάντες ἐχώρουν τοὺς τῆς ἀληθείας λόγους· ἵνα κὰν διερχόμενοι καὶ βλέποντες διερευνῶσι τὰ γεγραμμένα, καὶ οὕτως παι δεύωνται οἱ ἄνθρωποι. Τινὲς γοῦν ὀρίζονται αὐτὰς οὕτως· ῥῆμα παρόδιον ἀπὸ τινος ἐνὸς εἰς πολλὰ 28.341 μεταλαμβάνομενον. Ἔστιν οὖν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ γνῶσις σοφίας καὶ παιδείας, νόησις λόγων φρονήσεως, στροφαὶ λόγων, δικαιοσύνης ἀληθοῦς νόησις, κρίματα κατευθύνειν, καὶ ἐπαγγελία τοῦ γινώσκειν ἐκ τούτων παραβολὰς, ῥήσεις σοφῶν, αἰνίγματα, σκοτεινοὺς λόγους. Καὶ εἰσὶ γνῶσις σοφίας καὶ παιδείας· ἐπειδὴ καὶ Ἕλληνες μὲν σοφίαν ἔχειν ἐπαγ γέλλονται, αἰρετικοὶ δὲ νομίζουσι παιδείαν ἔχειν. Διὰ τοῦτο οὗτος τὴν ἀληθῆ σοφίαν καὶ παιδείαν δι δάσκει, ἵνα μὴ τῇ ὁμοιοίᾳ τῆς σοφίας εἰς τὰ σοφί σματα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν αἰρετικῶν τις ἐμπέση. Καὶ γὰρ Ἕλληνες μὲν οἰόμενοι τινες εἶναι, καὶ «φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν.» Αἰρετικοὶ δὲ, παιδεύεσθαι νομίζοντες, ἐξεστράφησαν, καὶ ἄμαρ τάνουσιν, ὄντες αὐτοκατάκριτοι. Τῶν δὲ θείων λόγων ὁ ἀκούσας σοφός, σοφώτερος ἔσται. Τῶν γὰρ νομίμων τοῦ Θεοῦ ἀκούσας, καὶ ταῦτα φυλάξας, ἐπὶ τε τῇ παιδείᾳ Κυρίου μὴ ὀλιγορήσας, μηδὲ ἐκλυθεὶς ἐπ' αὐτῇ, υἱὸς σοφὸς γενήσεται, καὶ πεπαιδευμένος γενόμενος, ταχέως καὶ τὴν περὶ Θεοῦ γνῶσιν δέξεται. Ταύτην γὰρ οἱ σοφοὶ παιδεύονται. Νόησις δὲ λόγων φρονήσεως ἢ περὶ τοῦ μόνου καὶ ἀληθινοῦ Θεοῦ δι δασκαλία. Ἐπὶ γὰρ Ἑλλήνων οἱ μὲν σῶμα τὸν Θεὸν εἶπον· οἱ δὲ καὶ εἰδώλοις αὐτὸν ὠμοίωσαν. Αἰρετικοὶ δὲ, καὶ αὐτοὶ περὶ τοῦ ὄντος παρεφρόνησαν. Διὰ τοῦτο οὗτος τὴν ἀληθῆ περὶ Θεοῦ γνῶσιν ἐξηγεῖται, τὸ μὲν ἀνέκφραστον αὐτοῦ· «Δόξα Θεοῦ κρύπτει λό γον.» Τὸ δὲ προνοητικὸν αὐτοῦ φησιν· «Ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ Κυρίου σκοπεύουσι κακοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς·» καὶ πάλιν· «Πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν ἀλ λήλοις· ἀμφοτέρους δὲ ἐποίησεν ὁ Κύριος·» καὶ, «Δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων, ἐπισκοπὴν ποιεῖται ὁ Κύριος ἀμφοτέρων·» καὶ, «Ἐνώπιον γὰρ εἰσι τῶν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἂν δρός· εἰς δὲ πάσας τροχιάς αὐτοῦ σκοπεύει.» Καὶ τὸ μὲν κριτικὸν αὐτοῦ φησι· «Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυρίου· εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων, δεκταὶ παρ' αὐτῷ·» καὶ πάλιν· «Οἴκους ὑβριστῶν κατασπᾶ Κύριος, ἔστησε δὲ ὄριον χήρας.» Τὸ δὲ δημιουργικὸν αὐτοῦ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ὅτι διὰ τοῦ ἰδίου Λόγου καὶ σοφίας πάντα ποιεῖ· ὁ μάλιστα καὶ χαρακτηρίζει τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, ὅτι Υἱοῦ Πατῆρ ἐστι, λέγει γοῦν· «Ὁ Θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν·» καὶ πάλιν· «Κύριος ἐποίησε χώρας, καὶ ἀοικήτους, καὶ ἄκρα οἱ κούμενα τῆς ὑπ' οὐρανόν. Ἦνίκα ἠτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην αὐτῷ, καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων, ἠνίκα ἰσχυρὰ ἐποίησε τὰ ἄνω νέφη, ἤμην παρ' αὐτῷ ἀρμόζουσα. Ἐγὼ ἤμην ἧ̄ προσ ἔχαιρε, καθ' ἡμέραν δὲ εὐφραινόμενη ἐν προσώπῳ αὐ τοῦ.» Στροφαὶ λόγων εἴρηνται· ἐπειδὴ στρέφων τις αὐτοὺς τῇ διανοίᾳ, ἀνοίγει καὶ

εὕρισκε τὸν ἐν αὐτοῖς ἐγκείμενον νοῦν· οἷά εἰσι· «Διεσώθη ἀπὸ τοῦ καὶ ματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῶ υἱὸς παράνομος·» καὶ πάλιν· «Ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κερεῖς πόαν, καὶ συνάγαγε χόρτον ὄρεινον, ἵνα ἔχῃς πρόβατα εἰς ἱματισμόν·» 28.344 καὶ πάλιν· «Ἐὰν καθίσῃς δειπνεῖν ἐπὶ τραπέζης δυναστῶν, νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι.» Καὶ τὰ ὅμοια τούτοις δικαιοσύνης ἀληθοῦς νόησις εἴρηται· ἐπειδὴ τινες διαφόρως ἐξειλήφασιν τὸ δίκαιον, τῶν μὲν λεγόντων, δίκαιόν ἐστι τὸ ἀποδιδόναι ἅπερ ἔλαβέ τις φυλάξαι· τῶν δὲ, τὸ δίδοναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ, καὶ ἀγαθὸν ἀντὶ ἀγαθοῦ. Συμβαίνει δὲ μὴ ἀκριβεῖς εἶναι τοὺς τοιοῦτους ὅρους. Μὴ εἶπῃς γὰρ, Ὅν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησε. Διὰ τοῦτο οὗτος τὴν ἀληθῆ δικαιοσύνην διδάσκει, ὅτι τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀληθῶς δίκαιον, ἀποδιδόναι ἐκάστῳ τὸ ἴδιον. «Προηγουμένως μὲν τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.» Ἐπειτα· «Τίμα βασιλέα, καὶ τοῖς μὲν γονεῦσι τὸ καθήκον ἀποδίδου, τοῖς δὲ πᾶσι τὸ ἴσον.» Καὶ οὗτος μὲν εἰς τύπος· δεύτερος δὲ δικαιοῦν τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, τὴν ἰσότητα φυλάττειν, ὥστε μὴ κλίνειν εἰς ἀνισότητα· ἀλλὰ τῷ μὲν λογικῷ· Μὴ σε καταλάβῃ βουλή κακὴ, ἢ ἀπολείπουσα διδασκαλίαν νεότητος, ἀλλὰ μετὰ βουλῆς πάντα ποιεῖ, καὶ οἱ λογισμοὶ σου ἔστωσαν κρίματα· ὥστε κρίνειν ἑαυτὸν ἕκαστον, καὶ τὴν μὲν ἐπιθυμίαν πᾶσαν ἔχειν ἀγαθὴν· ἐπιθυμία γὰρ δικαίων πᾶσα ἀγαθὴ, καὶ ἐπιθυμία δικαίου δεκτὴ. Κατὰ δὲ τὸ θυμικόν· «Μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμῷδε, φίλῳ δὲ ὀργίλῳ μὴ συν αυλίζου. Ὅλον γὰρ τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ἄφρων· ὁ δὲ σοφὸς ταμιεύεται κατὰ μέρος.» Οὕτω δὲ ἑαυτὸν ρυθμίζων ἄνθρωπος, καὶ τὴν ἰδίαν ἐκάστου μέρους τῆς ψυχῆς πρᾶξιν ὑγιῆ καὶ ἀσινῆ φυλάττων, ἔσται γινώσκων τὴν ἀληθῆ δικαιοσύνην. Κρίματα δὲ κατευθύνειν ἐστὶ προηγουμένως μὲν κρίνειν δικαίως κατὰ τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον, ὡς φησὶ· «Ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ Θεοῦ, καὶ κρίνε πάντας ὑγιῶς. Διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ. Ὁ γὰρ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ, Δίκαιός ἐστιν, ἐπικατάρατος λαοῖς, καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη. Αἱ δεῖσθαι γὰρ πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλόν.» Τοῦτο μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ ῥητέον· ἔπειτα δὲ ἵνα ὅπερ ἐτέρου κρίνει τις, τοῦτο καὶ εἰς ἑαυτὸν τὸ κρίμα κατ'εὐθύνην, καὶ ἑαυτὸν δοκιμάζῃ, ἐπιτιμῶν μὲν ἑαυτῷ, ἐὰν πλεονεκτῇ ὁ θυμὸς· ἐπέχων δὲ, ἐὰν περισσεύῃ ἢ ἐπιθυμία· διεγείρων δὲ, ἐὰν ἀφυπνοῖ τὸ λογιστικόν, λέγων· «Ἔως πότε, ὀκνηρῆ, κατάκεισαι!» Οὕτω γὰρ ἑαυτὸν δικαίως ἄγων, καὶ κατήγορος ἑαυτοῦ γινόμενος, κρίμα κατευθύνειν μαθήσεται, καὶ οὐκ ἀκούσεται παρ' ἑτέρου· «Ὁ διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ λέγων, Μὴ μοιχεύσης, μοιχεύεις;» ὡς περὶ γὰρ ὁ ὀδεύων καὶ κατευθύνων τὴν ὁδὸν, φθάσει εἰς τὸ τέλος· οὕτως ὁ κατευθύνων κρίματα δίκαιος γνωσθήσεται καὶ σοφός. Παραβολαὶ δὲ λέγονται λόγοι, ὡς περὶ εἰκόνες τῶν λεγομένων. Ἐξ αὐτῶν γὰρ διὰ τὴν ὁμοιότητα τὸ λεγόμενον καταλαμβάνεται. Οὕτω γὰρ ὁ Κύριος ἔλεγεν, ὡς ὁ Μάρκος φησὶ· «Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμαι αὐτήν;» ὡς τῶν κατὰ ὁμοίωσιν λεγομένων παραβολῆς οὕσης. Καὶ γὰρ λέγων· «Ὁ μοῖα ἐστὶν ἢ βασιλεία τοῦ Θεοῦ,» ὑστερον ἐπέφερε· 28.345 «Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ.» Εἰσὶν οὖν τοιαῦται αἱ παραβολαί· «Ὡς περὶ ἕξοδος χιόνος ἐν ἀμητῷ κατάκαυμα ὠφελεῖ, οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν·» καὶ πάλιν· «Ὡς περὶ ἄνεμοι καὶ νέφη καὶ ὑετοὶ, οὕτως οἱ καυχώμενοι ἐπὶ δόσει ψευδεῖ·» καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. Ἦρσις δὲ σοφῶν εἰσι λόγοι οὐ σεσοφισμένοι, οὐδὲ ἐν τῷ πιθανῷ ἀπατώντες, ἀλλὰ ἠκριβωμένοι· οὐχ ὡς κατὰ πρόστα ξιν δὲ λεγόμενοι, ἀλλ' ὡς παρ' αὐτῶν γνωσθέντες, καὶ ὡς ἀποφάσεις αὐτῶν προσφερόμενοι. Οἷοί εἰσι· «Καρδίας

εὐφραινομένης, πρόσωπον θάλλει· ἐν δὲ λύπαις οὔσης, σκυθρωπάζει» καὶ, «Καρδία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν· στόμα δὲ ἀπαιδευτῶν γινώσεται κα κά» καὶ, «Μῖσος ἐγείρει νεῖκος· πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύπτει φιλία» καὶ, «Ὁς καταφρονεῖ πράγματος, καταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολήν, οὗτος ὑγιαίνει.» Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀνθρώπων οἱ λόγοι κατὰ πλεῖστον ἀμφὶ βολοὶ τυγχάνουσιν ὄντες· οἱ δὲ τῶν σοφῶν, οἳ εἰσὶν οὗτοι, ἀληθεῖς εἰσι, καὶ πανταχόθεν ἠκρίβωνται, ὥστε μηδὲ ἀντιλέγεσθαι αὐτούς. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς πράξεως γνωρίζουσι τὸ πρᾶγμα, οἷον· ὅτι Ὁ ἄδικος φαῦλόν ἐστι, καὶ ὁ μοιχὸς κακόν· τοῦτο δὲ καὶ παντὶ τῷ δήλῳ ἂν εἴη· οἱ δὲ σοφοὶ τὰς ἀρχὰς τῶν πράξεων προλέγουσι, καὶ ὡσπερ σύμβολα τῶν τῆς ψυχῆς κινήματων προαπαγγέλλουσιν· ἴν' ἕκαστος, γινώσκων τὰς ἀρχὰς τῶν κακῶν, φυλάττηται, οἷά ἐστι τὰ προειρημένα· «Μῖσος ἐγείρει νεῖκος· πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύπτει φιλία.» Ὁ γὰρ φίλερις ἀπὸ μίσους ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς τοιαύτης κακίας, καὶ οὐκ ἂν τις εἴποι ἀγαπᾶν τὸν φιλονεικοῦντα. Πάλιν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὁ μὴ φιλονεικῶν γνώρισμα ἀγάπης ἔχει· καὶ οὐκ ἂν τις εἴποι φιλονεικῶν τὸν ἀγαπῶντα, ὡς πάλιν τό· «Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργὸς, καὶ ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας.» Τοῦ γὰρ ἀεργοῦ ἐσήμανε τὴν ψυχὴν ἐν πάσαις ἐπιθυμίαις βεβυθίσθαι, καὶ τὸν ὀξύθυμον μηδὲ μίαν ἔχοντα βουλήν ὀρθὴν ἐδήλωσε. Καὶ ὅλως οὗτοι τὰ ἠθικὰ μᾶλλον ἀπαγγέλλουσι, τὴν ἀρχὴν τῆς πράξεως ὅθεν συνίσταται, λέγοντες, ὅτι τῆς μὲν φιλονεικίας προηγεῖται μῖσος· τοῦ δὲ μὴ φιλονεικεῖν προηγεῖται ἀγάπη· καὶ τῆς μὲν ἀεργίας προηγεῖται ἡδονὴ κακῆ· τοῦ δὲ ὀξύθυμου προηγεῖται ἀβουλία· καὶ τοῦ μὲν ἐξουθενημένου ἀρχὴ ἐστὶ τὸ καταφρονεῖν αὐτὸν τοῦ νόμου· τῆς δὲ ὑγείας προηγεῖται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ· καὶ τῆς μὲν ἀπωλείας τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἀρχὴ τὸ ἀφύλακτον ἔχειν τὸ στόμα· τοῦ δὲ πτοεῖσθαι τίνα προηγεῖται ἡ προπέτεια. Οὕτω δὲ ἐκάστην ῥῆσιν ἀναλύων, εὐρήσεις εἰρημένην καὶ γεγραμμένην ὑπὲρ τοῦ τοὺς ἀκούοντας καὶ μανθάνοντας τὰς ἀρχὰς τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν, φεύγειν μὲν τὰ φαῦλα, πρᾶττειν δὲ τὰ ἀγαθὰ. Αἰνίγματα δὲ καὶ σκοτεινοὶ λόγοι, οἵτινες ἀσφαλεῖς μὲν οὕτως εἰσὶν, ὥστε ἀνιᾶν τὸν ἐν τυγχάνοντα τῷ μηδὲν ἐμφαίνειν, μηδέ τίνα ὑπόνοιαν παρέχειν· ἐρευνώμενοι δὲ ὅμως δεικνύουσι τὸν ἐν αὐτοῖς νοῦν. Οἳ εἰσι· «Τῆ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες 28.348 ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι· καὶ αἱ τρεῖς αὗται, καὶ ἡ τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, Ἰκανόν. Ἄδης, καὶ ἔρωσ γυναικὸς, καὶ τάρταρος, καὶ γῆ οὐκ ἐμπιπλα μένη ὕδατος, καὶ ὕδωρ, καὶ πῦρ, οὐ μὴ εἴπωσιν, Ἄρκεῖ» καὶ πάλιν· «Τρία δὲ ἐστὶν ἀδύνατά μοι νοῆσαι, καὶ τὸ τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω· ἴχνη ἀετοῦ πετομένου, καὶ ὁδοῦς ὄφεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νηὸς ποντοποροῦσης, καὶ ὁδοῦς ἀνδρὸς ἐν νεότητι,» καὶ ὅσα τοιαῦτά ἐστὶν αἰνίγματα· ἕτερα γὰρ τίνα δηλοῖ, καὶ ἐτέρων ἔννοιαν παρίστησι· καὶ ἀσαφῆ μὲν ἔστι, κεκρυμμένον δὲ ἔχει τὸν νοῦν

Βιβλίον ιε', Ἐκκλησιαστής. Καὶ τοῦτο Σολομών ἔγραψε τὸ βιβλίον, καθά περ προείρηται. Λέγεται δὲ Ἐκκλησιαστής, ἐπειδὴ οὕτως ὠνόμασεν αὐτὸς ὁ γράψας, εἰπὼν ἐν ἀρχῇ· «Ῥήματα Ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ Δαβὶδ βασιλέως Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλήμ· Ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής.» Ποικίλως δ' ἂν ἐκλήθη ὁ Σολομών· σοφὸς μὲν, ὅτι σοφίας μετέσχε· φρόνιμος δὲ, ὅτι φρόνησις ἀληθείας ἦν ἐν αὐτῷ· πεπαιδευμένος δὲ, ὅτι τὴν ἀληθινὴν παιδείαν παρὰ Κυρίου εἶχεν. Ἐκλήθη οὖν Ἐκκλησιαστής, ὅτι αὐτὸς ἐξεκκλησίαζε τοὺς λαοὺς, καὶ ἐλάλει τὰ τοῦ πνεύματος. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ βιβλίῳ περὶ τῆς φυσικῆς θεωρίας φιλοσοφῶν φαίνεται. Ἐπειδὴ γὰρ

Αἰγύπτιοι μὲν ἐφαντάζοντο, Ἕλληνες δὲ ἔμελλον περὶ τούτων μυθολογεῖν· διὰ τοῦτο οὗτος, Πνεύματι ἀγίῳ κινούμενος, παύει μὲν τοὺς ἐπιχειροῦντας περὶ τούτων ζητεῖν, φάσκων· «Οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὐρεῖν τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον· ὅσα ἂν μοχθήσῃ ἄνθρωπος πρὸς τοῦ ζητῆσαι, καὶ οὐχ εὐρήσει·» διαβάλλει δὲ καὶ τὴν Αἰγυπτίων περὶ γενεθλιαλογίας νόησιν, λέγων· «Τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει, ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων, τί ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. Ὡς ὅσα ἐν γαστρὶ κυοφορούσης, οὕτως οὐ γνώση τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα.» Εἶτα καὶ περὶ τὴν θεωρίαν ἐκάστου γιγνόμενος συνείδεν, ὅτι μάτην ἐστὶ περὶ τοιούτων ζητεῖν, καὶ μόνον τὰ τοιαῦτα μόχθον γεννᾶ. Οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ γινώσκειν τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πρακτικῶς βίου ὁ σοφὸς καὶ δίκαιος συνίσταται. Λέγει γάρ· «Καὶ γε ὅσα ἔαν εἴπη σοφὸς τοῦ γνῶναι, οὐ δυνήσεται τοῦ εὐρεῖν. Ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ ψυχὴ μου σύμπαν εἶδε τοῦτο, ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ Θεοῦ.» Εἰκότως τοίνυν περὶ τῶν τοιούτων ζήτησιν διαβάς, καὶ περὶ τὴν ἀνθρωπίνην πολιτείαν καταγιγνώσκων, ὁρῶν τε πολλὰ καὶ ποικίλα τὰ τῶν ἀνθρώπων συμπτώματα, συνίστησιν, ὅτι προνοία τὰ πάντα διοικεῖται, λέγων· «Οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, καὶ οὐ τοῖς συνετοῖς [δυνατοῖς] ὁ πόλεμος, καὶ γε οὐ τῷ σοφῷ 28.349 ὁ ἄρτος, καὶ γε οὐ τοῖς συνετοῖς ὁ πλοῦτος, καὶ γε οὐ τοῖς γινώσκουσιν ἡ χάρις· ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. Ἐν παντὶ γὰρ ἐστὶ βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου. Καὶ γὰρ οὐδεὶς κύριός φησιν ἐν τούτοις τῆς ἑαυτοῦ βουλήs. Ὅτι τίς ἄνθρωπος, ὃς ἐπελεύσεται ὀπίσω τῆς βουλήs τὰ ὅσα ἐποίησεν αὐτήν; καὶ ὅτι οὐδὲν πλέον ἄνθρωπος ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἐξουσιάζοιτο, ἢ τοῦ ποιεῖν πονηρὸν καὶ ἀγαθὸν, καὶ ἐτοιμάζειν εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα αὐτοῦ. Καὶ γὰρ καὶ ὃ φάγεται καὶ πίεται, τοῦτο δόμα Θεοῦ ἐστίν. Ὅθεν εἴτε ζήτησίς ἐστι περὶ τοῦ, πῶς γέγονε τὰ φαινόμενα, εἴτε κτήσις ἐστὶ χρημάτων, εἴτε τρυφή περιουσίας, πάντα ταῦτα ματαιότηs ματαιότητων ἐστὶ, καὶ πλέον οὐδὲν ἢ περισσεία βουλήs καὶ προαιρέσεως ἐπιχρήσις.» Ἐν δὲ τῷ λέγειν ταῦτα ματαιότητα, ἐμφαίνει τῶν μελλόντων τὸ αἰῶνιον. Διὸ καὶ πάντα ὑπερβάς, παραινεῖ τῶν αἰωνίων μνημονεύειν, καὶ εἰδέναι τέλος ἔσσεσθαι τοῦ κόσμου τούτου, ἐν τῷ λέγειν, ἀργεῖν τὰς ἀληθούσας, «ἐν ἡμέρᾳ ἧ ἂν σαλευθῶσι φύλακες τῆς οἰκίας, καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, καὶ ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι.» Καὶ τὰ μετὰ τὸ τέλος δὲ ἐξηγεῖται· «Ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα ὁ Θεὸς ἄξει ἐν κρίσει ἐν παντὶ παρεωραμένῳ, ἔαν ἀγαθὸν, καὶ ἔαν πονηρὸν.» Ἐκ δὲ τούτων δείκνυσιν, ὅτι ἄπερ ἔλεγε, «Ματαιότηs ματαιότητων,» οὐ τὴν κτίσιν διαβάλλων ἔφη, ἀλλ' ὅτι, τὰ αἰώνια θεωρῶν, ἔλεγε τὴν τῶν προσκαίρων ἐπιθυμίαν εἶναι ματαιότητα. Καὶ κρίσιν δὲ διὰ διδάσκων, σημαίνει τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ τῶν πράξεων ἀνταπόδοσιν. Ἐπειτα λέγων, «Ἦργησαν αἱ ἀλήθουσαι,» δείκνυσιν ἄλλο μὴ εἶναι ματαιότητα τὴν κτίσιν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον διδάσκαλον πᾶσιν αὐτὴν οὖσαν εἰς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ τάξις αὐτῆs καὶ ἡ διακόσμησις διηγήσις ἐστὶ περὶ τοῦ πεποιηκότος καὶ κτίσαντος αὐτὴν, ἐν ἧ καὶ οἱ προφηταὶ καὶ οἱ εὐαγγελισταὶ, καὶ οἱ διδάσκαλοί εἰσιν, ὥσπερ ἀλήθοντες ἐκάστῳ τροφήν διὰ τῆs διδασκαλίας τὴν εἰς εὐσέβειαν γνῶσιν· οἵτινες ἀλήθοντες ἀργήσουσι λοιπὸν ἐν τῇ συντελείᾳ. Οὐκ ἔτι γὰρ ὡς ἀλήθοντες διδάξουσιν αὐτοῖ, ἀλλ' ἐκ τῶν πράξεων ἐκάστου ἡ κρίσις γίνεται.

Βιβλίον ις', Ἄσμα ἁσμάτων. Τοῦ Σολομώντος ἐστὶ καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον συγγραφή, καθὰ προδεδήλωται. Ὅλον δὲ αὐτῷ γέγραπται ἀπ' ἀρχῆs μέχρι τέλους μυστικῶs

μετὰ ἄλλη γορίας αἰνιγματώδους. Οὐ γὰρ ἐν τῷ προφανεῖ, ἀλλ' ἐν ἀπορρήτῳ κέκρυπται τῶν ἐν αὐτῷ δογμάτων ὁ νοῦς. Ἐρευνώμενος δὲ εὐρίσκεται, διότι μετὰ ἄλλη γορίας ἐντυγχάνειν ὄλω τούτῳ προσήκει τοὺς συν ετούς· ἵνα μὴ δι' ἄγνοϊαν τῶν ἀμαθῶν εἰς ἀτιμίαν ἐμπέση τὰ εἰρημένα. Ἄσμα δὲ ἀσμάτων διὰ τοῦτο καλεῖται, ἐπειδὴ μετὰ μὲν τὰ ἄλλα ἄσματα τοῦτο, μετὰ δὲ τοῦτο οὐκ ἔτι ἄλλο προσδοκᾶν ἔστιν· ἄλλο δὲ λέγω οὐ βιβλίον, ἀλλὰ τὸ ἐκ τοῦ βιβλίου σημαίνον. Ὁ δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστι· Πᾶσα ἢ θεία Γραφή περὶ τῆς εἰς ἡμᾶς καθόδου τοῦ Λόγου καὶ ἐνσάρκου παρουσίας αὐτοῦ προφητεύει. Τοῦτο γὰρ τὸ βούλημα 28.352 τοῦ Θεοῦ ἐστι· τοῖς τε προφήταις καὶ πάσῃ τῇ θείᾳ Γραφῇ τοῦτο προηγούμενον ἦν ἀπαγγέλλειν. Παρακολουθήματα δὲ τῷ θείῳ διηγήματι τούτῳ ποιοῦνται λόγους περὶ τῶν ἐθνῶν Βαβυλῶνος, τῆς Δαμασκοῦ, Μωάβ, καὶ τῶν ἄλλων. Καὶ δι' ἐκάστης Γραφῆς τοῖς μὲν ἀμαρτάνουσιν ἐπιτιμῶσι· τοὺς δὲ προληφθέντας προτρέπονται μετανοεῖν, ἀπειλοῦντες τὴν μέλλουσαν τοῦ πυρὸς κρίσιν. Αἱ μὲν οὖν ἄλλαι Γραφαὶ προλέγουσιν, οἷον Μωσῆς μὲν· «Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει,» λέγων, «Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὡς ἐμέ·» Ἡσαΐας δέ· «Ἴδου ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν·» ὁ δὲ Μιχαίας· «Ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς ἔσται τὸ ὄρος Κυρίου» καὶ ἄλλος ἄλλως προλέγει, κατὰ τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν. Τούτων δὲ πάντων λεγόντων προσεδοκᾶτο ὁ ἀπαγγελλόμενος Κύριος. Διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ ἀπήγγελλον· καὶ ἕως ἤλθεν, οὐκ ἐπαύοντο οἱ προφητεύοντες. Καὶ ἔστι ταῦτα πάντα ἄσματα. Τὸ δὲ Ἄσμα τῶν ἀσμάτων οὐχ ὡς προφητεῦόν ἐστιν, οὐδὲ ὡς προσημαῖνον· ἀλλὰ ὃν ἄλλοι προαπήγγελλον, τοῦτον ὡς ἤδη ἐλθόντα δείκνυσι, καὶ ἤδη ἀναλαμβάνοντα τὴν σάρκα· διὸ καὶ ὡς ἐπὶ συζυγίᾳ τοῦ Λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἐπιθαλάμιον ἄδει τὸ Ἄσμα τῶν ἀσμάτων. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι Γραφαὶ λέγουσι περὶ τοῦ Σωτῆρος, μεταξὺ δὲ καὶ περὶ ἄλλων τινῶν ἀπαγγέλλουσι· τὸ δὲ βιβλίον τοῦτο μόνην τὴν τοῦ Λόγου πρὸς τὸ σῶμα συζυγίαν ἄδει. Διὸ καὶ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις Γραφαῖς διὰ τὰ μεταξὺ δηλούμενα εἰσὶ καὶ θυμοῦ καὶ ὀργῆς λόγοι, καὶ φόβων ἀπειλαί· ἢ δὲ βίβλος αὐτῆ, ἐπειδὴ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὴν παρουσίαν μόνην τοῦ Λόγου σημαίνει, θυμηδίας καὶ χαρᾶς, καὶ εὐφροσύνης μόνης ἔχει λόγους. Νυμφίου γὰρ παρόντος, πάντας χαίρειν προσήκει, καὶ μηδένα πενθεῖν, ὡς αὐτὸς ὁ Κύριος εἶρηκεν. Αὐτὸς γὰρ παρῶν τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἐβάστασε, καὶ τὰς λύπας ἔστρεψεν εἰς χαρὰν. Ὡσπερ οὖν μετὰ τὴν οἰκονομίαν τὴν τοῦ Σωτῆρος οὐκ ἔτι προφήτην προσδοκῶμεν, οὕτως μετὰ τὰ ἐν τῷ Ἄσματι τῶν ἀσμάτων σημαίνοντα οὐκ ἔστιν ἄλλο τι καινότερον προσδοκᾶν σημαίνοντα. Καὶ γὰρ τὰ ἐν τῷ Ἄσματι σημαίνοντα, ταῦτα καὶ ἐν τοῖς προφήταις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις Γραφαῖς ἐκ διασημάτων λεγόμενα εὐρίσκεται. Πάλιν τε ὡσπερ δεῖ κύντος τοῦ Ἰωάννου τὸν Ἀμνὸν, ἕως Ἰωάννου ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται εἰσίν· οὕτως τὰ ἐν τῷ Ἄσματι τῶν ἀσμάτων σημαίνοντα τέλος ἐστὶ πάντων ἐν πάσῃ τῇ θείᾳ Γραφῇ σημαυμένων. Τί γὰρ ἄλλο μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν προσδοκᾶν δεῖ ἢ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν; Καὶ διὰ τοῦτο οἱ κατὰ Φρύγας παρεισάγοντες προφῆτας μετὰ τὸν Κύριον, σφάλλονται, καὶ ὡς αἰρετικοὶ κατεκρίθησαν. Ἄσμα οὖν ἀσμάτων, διὰ τὸ μετὰ τὰ ἐκ τούτου μηδὲν ἕτερον προσδοκᾶν. Καὶ ὡσπερ κατὰ τὸν νόμον Ἄγια ἦν, καὶ μετὰ τὰ Ἄγια Ἄγια ἀγίων, μετὰ δὲ τὰ Ἄγια τῶν ἀγίων οὐκ ἔτι ἦν ἐσώτερος τόπος· οὕτως μετὰ τὰ ἄσματα τὸ Ἄσμα τῶν ἀσμάτων, μετὰ δὲ τὸ Ἄσμα τῶν ἀσμάτων οὐκ ἔτι προσδοκᾶν ἔστιν ἐσώτερον καὶ καινότερον ἐπαγγελίαν. Ἄπαξ γὰρ ὁ Λόγος ἐγένετο σὰρξ, καὶ τετελείωκε τὸ ἔργον. Ἔστι δὲ ὅλον τὸ βιβλίον τοῦτο διαλόγων 28.353 πλήρες τοῦ παλαιοῦ πρὸς τὸν Λόγον, καὶ καθόλου τοῦ ἀνθρωπίνου

γένους πρὸς τὸν Λόγον, καὶ τῆς ἐξ ἔθνων Ἐκκλησίας πρὸς αὐτὸν, καὶ τοῦ Λόγου πάλιν πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος· εἶτα τῶν ἔθνων πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ περὶ τῆς ἐξ ἔθνων καὶ περὶ αὐτῆς διάλογος· εἶτα καὶ τῶν διακονούντων ἀγγέλων πρὸς τοὺς κληθέντας ἀνθρώπους τὸ κήρυγμα. Τοῦ μὲν οὖν παλαιοῦ λαοῦ ἀξιοῦν τὸς αὐτὸν κατελθεῖν καὶ συναφθῆναι τῇ σαρκὶ ταῦτα· «Φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἀγαθοὶ μαστοὶ σου ὑπὲρ οἶνον.» Καὶ πάλιν διὰ τοῦ των προτρέπεται· «Νέα πρὸς παλαιὰ ἐτήρησά σοι, ἀδελφιδέ μου.» Καὶ κοινῇ δὲ πάντων πρὸς τὸν Λόγον, ἵνα τὸ ἡμῶν ἀναλάβῃ σῶμα· «Τίς δῶψε σε, ἀδελφιδέ μου, θηλάζοντα μαστοὺς μητρός μου; εὐροῦσά σε ἔξω, φιλήσω σε, καὶ οὐκ ἐξουδενήσουσί με. Παραλήψομαι σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μητρός μου, καὶ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με.» Οὐ γὰρ ἔξωθεν, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἐγεννήθημεν μήτρας, ἀναλαβεῖν αὐτὸν ἤξιον τὸ σῶμα, εἰ καὶ μὴ ὡς ἡμεῖς ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Ἐκ γὰρ μόνης Παρθένου, ὡς πλάστης, ἑαυτῷ ἔλαβε τὸ σῶμα, πλὴν ὅτι ἐξ ἀνθρώπου· ἄνθρωπος γὰρ ἡ Θεοτόκος Μαρία. Καὶ τοῦ Λόγου δὲ πρὸς τοὺς ἀξιώσαντας, ἀναλαμβάνοντος ἤδη τὴν σάρκα ἐκ τῆς Παρθένου, ταῦτα· «Εἰσῆλθον εἰς κηπὸν μου, ἀδελφή μου νύμφη, ἐτρύγησα σμύρναν μου μετὰ ἀρωμάτων μου, ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός μου, ἔπιον οἶνον μου μετὰ γάλακτός μου.» Εἰς γὰρ τὸν ἴδιον κηπὸν εἰσελθὼν, τὴν κτίσιν, ἔλαβεν ἑαυτῷ ἐκ τῆς Παρθένου τὸ σῶμα, καὶ γέγονεν ἄνθρωπος. Θνητὸν μὲν ἦν τὸ σῶμα, ἀλλὰ μετὰ εὐωδίας τοῦ παναγίου Λόγου συνῆπτο. Καὶ εἰ γάλα, ὡς ἄνθρωπος, ἠφίει τὸ σῶμα φαγεῖν, ἀλλὰ μετεδίδου αὐτῷ καὶ οἴνου τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος. Καὶ γὰρ ὡσπερ ἦσθιε γάλα, οὕτως ἐν αὐτῷ τὰ τῆς θεότητος ἐποίει ἔργα. Εἶτα ὁ Λόγος λοιπὸν ἐνδύσας τὸ σῶμα προσκαλεῖται τὸν παλαιὸν λαὸν, ὡς πρῶτον πιστευθέντα τὰ λόγια, διὰ τούτων· «Ἀνάστα, ἐλθέ πλησίον μου, καλή μου, περιστέρα μου· ὅτι ἴδου ὁ χειμὼν παρήλθεν, ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν, ἐπορεύθη ἑαυτῷ. Τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῆ, καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθακε, φωνὴ τοῦ τρυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῆ ἡμῶν, ἡ συκὴ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς, αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν.» Ὡς γὰρ λαβόντος τοῦ πρώτου λαοῦ ἕως καιροῦ τὴν σκιάν τὴν ἐν νόμῳ, διδάσκει, καὶ ὡς εἰδότα τὴν φωνὴν τοῦ τρυγόνος, ὑπομιμνήσκει. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Λόγος τὴν Ἱερουσαλήμ, προσκαλεῖται λοιπὸν καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἔθνων διὰ τούτων· (εἷς γὰρ ἐστὶ Κύριος καὶ Ἰουδαίων καὶ ἔθνων) «Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου, νύμφη. Ἀπὸ Λιβάνου ἐλεύση, καὶ δι' ἐλεύση ἀπ' ἀρχῆς πίστεως, ἀπὸ κεφαλῆς Σανεὶρ καὶ Ἀερμών, ἀπὸ μανδρῶν λεόντων, ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων.» Ἀπὸ γὰρ εἰδωλολατρείας καὶ θηριώδους τρόπου προσκαλεῖται ταύτην εἰς τὴν πίστιν. Κληθεῖσα τοίνυν ἐξ ἔθνων καὶ ἤδη κατανοηθεῖσα, λέγει πρὸς τὸν Λόγον ταῦτα· «Ἀπάγγειλόν μοι, ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου· ποῦ ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ· μήποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ' ἀγέλαις ἐταῖ 28.356 ρων σου.» Πείραν γὰρ ἔχουσα τῆς εἰς πολλὰ μεταβολῆς, ἠξίου στηριχθῆναι λοιπὸν καὶ βεβαιωθῆναι· μήποτε πάθῃ πάλιν τὸ αὐτό. Παρακληθεὶς ὁ Λόγος, διδάσκει λοιπὸν αὐτὴν διὰ τούτων· «Ἐὰν μὴ γνῶς ἑαυτήν, ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν, ἔξελθε ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων, καὶ ποιμαίνε τὰς ἐρίφους σου ἐπὶ σκηνῶμασι τῶν ποιμένων.» Οὐ δύναται γὰρ τις γνῶναι Θεὸν, μὴ πρότερον γνοὺς ἑαυτόν. Εὐσέβεια γὰρ εἰς Θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως· αἰσθησις δὲ οὐχ ἡ ἔξωθεν, ἀλλ' ἡ κατὰ ψυχὴν διάνοια μετὰ πίστεως. Ἡ Ἱερουσαλήμ, ὁρῶσα τὴν κλῆσιν τῶν ἔθνων γινομένην ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως, θαυμάζουσα λέγει· «Τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουναμίτιδι, ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν;» Οὐ γὰρ ἐξ ἐνός, ἀλλ' ἐκ παντὸς ἔθνους ἤρχοντο, ἀφέντες τὰς ἰδίας

παρεμβολὰς, καὶ συντρίψαντες τὰς μαχαίρας, καὶ λοιπὸν εἰρηνικὰ φρονούντες. Ἡ ἐξ ἔθνῶν ὀρώσα τὴν Ἱερουσαλήμ, ὡσπερ μεμφομένην, ἀπολο γεῖται περὶ ἑαυτῆς· ὅτι μὴ ἀργὴ αὐτῆς ἐστὶν ἡ κλήσις· «Μέλαινά εἰμι καὶ καλὴ, θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, ὡς σκηνώματα Κηδάρ, ὡς δέρρεις Σαλομῶν. Μὴ βλέψητέ με, ὅτι ἐγὼ μεμελανωμένη εἰμι, ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος. Υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί· ἔθεντό με φυλάκισαν ἐν ἀμπελῶσιν. Ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα.» Μέλαινά εἰμι· ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν τὸν ἥλιόν εἰμι. Εἰ γὰρ καὶ ἀκρόβυστός εἰμι, φησὶν, ἀλλ' ἀπετα ξάμην εἰδώλοισ, καὶ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ οἴκου τῆς μητρός μου, ὡσπερ καὶ ὁ Ἀβραάμ· ἐκείνης γὰρ εἰμι τῆς πίστεως. Καὶ διὰ τοῦτο ἀξιῶ, «Εἰσάγαγέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, τάξατε ἐπ' ἐμὲ ἀγάπην, τηρήσατέ με ἐν μύροις, στοιβάσατέ με ἐν μήλοισ· ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.» Μὴ τῇ ἀκροβυστίᾳ προσέχητε, ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ προσλάβου με, ὃ νόμιμα καὶ προφηταί. Καὶ εἰ δυσὸς εἰμι τῇ ἀγριότητι, ἀλλὰ σὺ με παίδευε, καὶ εὐωδία σου στήριζον· τέτρωμαι γὰρ τῇ ἀγάπῃ. Καὶ διὰ τοῦτο, «Ἦρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ταῖς ἰσχύσι τοῦ ἀγροῦ, ἐὰν ἐγείρητε, καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως οὗ θελήσῃ.» Ὀρκίζω ὑμᾶς, ὃ πατέρες, οὐ κατὰ τῶν δυνάμεων, οὐκ ἔξεστι γὰρ, ἀλλ' ἐν δυνάμεσι τοῦ παραδείσου, ἴν', εἰς ἐκεῖνον βλέποντες, ὡς τὸν Ἀδὰμ, οὕτως με προσδέξασθε. Καὶ γὰρ κάκει οὐκ ἦν περιτομή· ἄρτι δὲ τὰ τοῦ Ἀδὰμ ἀνακαινίζεται. Ὁ Λόγος ὀρών τὴν πίστιν τῶν ἔθνῶν, καὶ ἀποδεχόμενος λέγει· «Καλὴ, ἡ πλησίον μου, ὡς εὐδοκία, ὡραία ὡς Ἱερουσαλήμ, θάμβος ὡς τεταγμένοι.» Οὐ γὰρ ἄλλως, ἢ ὡς τὴν Ἱερουσαλήμ δεῖ εἶναι τοὺς ἀπὸ τῶν ἔθνῶν, ἵνα εἰς λαὸς γένηται. Τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν μετὰ τοῦ τιμᾶν τὸν νόμον πιστεύωμεν τὸν Χριστόν. Εἰς γὰρ ὁ Θεὸς τοῦ νόμου καὶ τῶν Εὐαγγελίων. Καὶ ὁ μὴ ὡς Ἱερουσαλήμ γενόμενος οὐ γίνεται πλησίον τοῦ Λόγου. Ἡ Ἱερουσαλήμ, ὀρώσα τῶν τέκνων τὴν πίστιν, καὶ τὴν τοῦ Λόγου φιλανθρωπίαν, λέγει· «Εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γεννήματι τοῦ χειμάρρου, εἰ ἦνθησαν αἱ ῥοαί· ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου. Οὐκ ἔγνω ἡ ψυχὴ μου, ἔθετό με ἄρματα Ἀμιναδάβ.» Εἰς γὰρ τὸν κῆπον τῆς καρύας, τοῦτ' ἐστὶν εἰς τὰς Γραφὰς, ἐγενόμην, αἵτινες ὡς καρύαι εἰσὶν, ἔξωθεν μὲν σκληρὰ 28.357 ραί, ἔσωθεν δὲ πνευματικά. Εἶδον, ὅτι ζευχθῆναί με δεῖ ὡς ἐν ἄρματι τῇ ἐξ ἔθνῶν κλήσει. Ζευχθέντων τοίνυν ἀμφοτέρων τῶν λαῶν, λοιπὸν πανταχοῦ τὸ κήρυγμα ἀπεστάλη, καὶ τούτου γίνονται διάκονοι οἱ ἄγγελοι, λέγοντες· «Ἐξέλθετε καὶ ἴδετε ἐν τῷ Σαλομῶν ἐν τῷ στεφάνῳ, ὃ ἔστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτοῦ.» Ὁ γὰρ ἐξερχόμενος ἀπὸ τῆς κακίας ὄψεται καὶ τὴν τοῦ Λόγου πρὸς τὸ σῶμα ἄτρεπτον ἔνωσιν. Ὅτε γὰρ γέγονε νύμφευσίς τοῦ Λόγου πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς τοῦ σώματος ἐνώσεως, τότε καὶ τὴν κατὰ τοῦ θανάτου νίκην πεποίηκε, δι' ἣν εὐφροσύνης πάντα πεπλήρωκε. Τοιαῦτα ἐν τῷ Ἄσματι τῶν ἁσμάτων τὰ τῶν διαλόγων ἐστίν· ἐξ ὧν ἀφορμὴν τις λαβὼν, δύναται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τὰ ὅμοια τοῖς ὁμοίοις συνάπτειν κατὰ τὸν νοῦν.

Βιβλίον ιζ', Ἰώβ. Ἰώβ ἐπιγέγραπται τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ τὴν κατ' αὐτὸν ἱστορίαν περιέχει, πῶς τε πέπονθε, περὶ ρασθεις ὑπὸ τοῦ διαβόλου· καὶ νικήσας καὶ ὑπομείνας εὐσεβῶς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ πληγὰς, διπλᾶ πάλιν πάντα ἀπέλαβε, καὶ γέγονεν ἐνδοξότερος ὑπὲρ ὃ ἦν, καὶ ἔσχε πάλιν τέκνα δέκα. Πέπονθε δὲ ἐτῶν ὧν ὄ, ὡς εἶναι πάντα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ σμ'. Μετὰ γὰρ τὰς πληγὰς ἔζησεν ἕτερα ἔτη ρό'. Γέγονε δὲ Ἰώβ πρὸ Μωϋσέως· ἀπὸ γὰρ Ἀβραάμ πέμπτος ἦν, ἕκγονος τοῦ Ἡσαῦ. Διὰ τὴν

γενομένην κατ' αὐτοῦ πληγὴν ἦλθον τρεῖς αὐτοῦ φίλοι παρακαλέσαι αὐτόν, Ἐλιφάζ ὁ Θαιμανῶν βασιλεὺς, Βαλδὰδ ὁ Σαυ χαιὼν τύραννος, Σοφάρ ὁ Μιναίων βασιλεὺς. Καὶ φιλονείκως μὲν καὶ ἀνελεημόνως αὐτοὶ ἐλάλησαν αὐτῷ, ἐναλλόμενοι κατ' αὐτοῦ· ὥστε καὶ ἀμαρτίαν αὐτοῖς ἐκ τούτου λογισθῆναι. Ὁ δὲ Ἰὼβ παρεκάλεσεν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν Θεόν, καὶ συνεχωρήθη αὐτοῖς. Εἰσὶν οὖν τοῦ μὲν Ἰὼβ διάλογοι πρὸς τοὺς φίλους ἑννέα· τοῦ δὲ Ἐλιφάζ πρὸς αὐτόν τρεῖς, τοῦ δὲ Σοφάρ πρὸς αὐτόν δύο, καὶ τοῦ Βαλδὰδ τρεῖς. Ἔστι δὲ καὶ τοῦ Ἐλιοῦς τοῦ Βαραχιήλ, τοῦ Βουζίτου, α'. Καὶ λοιπὸν ὁ Κύριος χρηματίζει τῷ Ἰὼβ διὰ λαίλαπος καὶ νεφῶν. Ἀποκρίνεται δὲ καὶ Ἰὼβ τῷ Κυρίῳ διὰ λόγων δεύτερον.

Βιβλίον ιη', Οἱ ιβ' προφήται. Ὡσηέ, α'. Γεγόνασι μὲν καὶ πρὸ τούτου προφήται· ἐπὶ μὲν τοῦ Δαβίδ, Σαμουὴλ, καὶ Ναθάν, καὶ Γάδ· ἐπὶ δὲ τοῦ Ῥοβοὰμ καὶ Ἀβιά καὶ Ἀσά, Ἀχίας ὁ Σλωνίτης, καὶ Σαμαίας, καὶ Ἀδδὼ, καὶ Ἀζαρίας, καὶ Ἀνεμῆ· ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰωσαφάτ καὶ τοῦ Ἀχαάβ Ἠλία καὶ Ἐλισσαῖος, καὶ ὁ προφητεύσας τῷ Ἀχαάβ περὶ τῆς Συρίας καὶ ὁ πατάξας ἑαυτὸν τραύματι, καὶ ἐλέγξας τὸν Ἀχαάβ, καὶ Ἰοῦ ὁ τοῦ Ἀμῆ, καὶ Ὀζιήλ καὶ Ἐλιάδα. Ἄλλ' οὐ φέρεται τούτων ἴδια συγγράμματα, εἰ μὴ μόνον οἱ λόγοι αὐτῶν ἐν ταῖς Βασιλείαις καὶ ταῖς Παραλειπομέναις. Ἐν δὲ τοῖς συγγράμμασιν, ὧν καὶ τὰ συγγράμματα φέρεται, πρῶτοι γεγόνασιν 28.360 οὔτοι, Ὡσηέ, καὶ Ἡσαΐας. Ἐπὶ γὰρ τῶν αὐτῶν βασιλέων, τοῦ τε Ἰούδα, Ὀζίου, καὶ Ἰωαθάμ, καὶ Ἀχαάβ καὶ Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα· καὶ ἐν ἡμέραις Ἰεροβοὰμ υἱοῦ Ἰωᾶς, βασιλέως Ἰσραὴλ προεφήτευσαν. Ἐγένετο δὲ λόγος πρὸς τὸν Ὡσηέ, καὶ προφητεύει οὗτος τοὺς ἱερέας, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ περὶ τῆς ἀπωλείας τῆς Σαμαρείας. Καὶ ἐλέγξας καὶ συγκλείσας αὐτοὺς εἰς ἀπειθειαν, σημαίνει τὴν ἐξ ἔθνων Ἐκκλησίαν, δι' ἧς αὐτὸς ἔλαβε πόρνης γυναικὸς, ἣν καὶ λαβὼν ἐσωφρόνισεν, ἀνάγων αὐτὴν πρὸς ἑαυτόν. Προφητεύει δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος παρουσίας. Ἀμῶς, β'. Καὶ οὗτος συνεχρόνισε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῷ Ὡσηέ καὶ τῷ Ἡσαΐα· ἐπὶ γὰρ Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα καὶ ἐν ἡμέραις Ἰεροβοὰμ τοῦ Ἰωᾶς, βασιλέως Ἰσραὴλ, γέγονε πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ. Λόγους δὲ εἶδε, καὶ προφητεύει κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ τῆς Σαμαρείας, καὶ κατὰ τῶν ἔθνων Δαμασκοῦ, Γάζης, Ἀσκάλωνος, Ἀζώτου, Ἀκκάρων, Τύρου, Ἰδουμαίας, Θαιμάν, υἱῶν Ἀμμῶν καὶ Μωάβ. Καὶ οὗτος ἐλέγχει καὶ συγκλείει πάντας εἰς ἀπείθειαν. Ἀλλὰ καὶ Ἀμασίου τοῦ ἱερέως Βαιθήλ, διαβάλλοντος αὐτόν τῷ βασιλεῖ Ἰεροβοὰμ, ὡς λέγοντα κατ' αὐτοῦ καὶ κατὰ τῆς Σαμαρείας, καὶ κατὰ τοῦ λαοῦ, αὐτὸς οὐδὲν ἤττον οὐκ ἐπαύσατο παρρησιαζόμενος, καὶ λέγων τὰ λόγια, καὶ περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Σωτῆρος. Μιχαίας, γ'. Οὗτος δεύτερος μὲν τῶν προειρημένων γέγονεν· ὅτι μετὰ Ὀζιαν προεφήτευσεν· συνεχρόνισε δὲ αὐτοῖς, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐπὶ Ἰωαθάμ, καὶ Ἀχάζ, καὶ Ἐζεκίου, ἤρξατο προφητεύειν. Ἐγένετο δὲ λόγος πρὸς αὐτόν τοῦ Κυρίου, καὶ προφητεύει ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ Σαμάρειαν, καὶ ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς πλανῶντας τὸν λαόν, καὶ κατὰ τοῦ Ἀχαάβ. Προσημαίνει δὲ καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος, λέγων· «Ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς ἔσται τὸ ὄρος Κυρίου.» Ἰωὴλ ὁ τοῦ Βαθουήλ, δ'. Λόγος Κυρίου ἐγένετο πρὸς τοῦτον, καὶ προφητεύει τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ. Προφητεύει δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος χάριτος, καὶ τῆς εἰς πάντας γεννησομένης ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος. Κηρύττει δὲ καὶ περὶ νηστείας καὶ μετανοίας, καὶ περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος παρουσίας, καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ γενομένων σημείων. Ἀβδιοῦ, ε'. Ὅρασιν

ἀπαγγέλλει οὗτος κατὰ τῆς Ἰδουμαίας καὶ τοῦ τέλους αὐτῆς, καὶ κατὰ τῶν ἔθνῶν τῶν ἐμ παροινησάντων τῷ Ἰσραήλ. Ἀναλωθήσεσθαι γὰρ τὸν οἶκον Ἡσαΐ ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ προσημαίνει. Ἰωνᾶς, ᾽. Λόγος Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Νινευῖ, καὶ κηρύξαι ἐν αὐτῇ, ὅτι «Ἔτι τρεῖς ἡμέραι 28.361 καὶ καταστραφήσεται Νινευῖ.» Ἄλλ' Ἰωνᾶς, φεύγων τὸ κήρυγμα, ἀνέβη εἰς πλοῖον, χειμῶνός τε γενομένου, ἐξεβλήθη, καὶ κατεπόθη ὑπὸ κήτους θαλασσίου. Εἶτα μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐξέβαλε τὸ κῆτος τὸν Ἰωνᾶν ζῶντα. Καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου λόγος Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀπελθὼν ἐκήρυξεν εἰς τὴν Νινευῖ. Ἐκεῖνοί τε, ἀκούσαντες, μετενόησαν, καὶ παρήγαγε Κύριος τὴν ὀργὴν ἀπ' αὐτῶν. Τῆς μέντοι παρουσίας τοῦ Σωτῆρος σημεῖον αὐτὸς ἐξ ἔργων ἐγένετο, καταποθεὶς ὑπὸ τοῦ κήτους, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας σώος πάλιν ἐκδοθεὶς. Ναοὺμ ὁ τοῦ Ἐλκεσαίου, ζ'. Λῆμμα περὶ τῆς ἀπωλείας Νινευῖ, βιβλίον ὀράσεως προφητεύει ὁ τοιοῦτος· καὶ κηρύττει μὲν καὶ περὶ ἑορτῆς· προσημαίνει δὲ ἐν αὐτῇ περὶ τοῦ Σωτῆρος. Καὶ τὰ λοιπὰ πάντα κατὰ τῆς Νινευῖ καὶ τοῦ τέλους αὐτῆς καὶ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἰσραήλ ἀπαγγέλλει. Ἀμβακούμ, η'. Λῆμμα καὶ αὐτὸς εἶδε, καὶ προφητεύει, δεόμενος μὲν περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Ἱερουσαλήμ· προσημαίνει δὲ περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Σωτῆρος. Λέγει δὲ καὶ προφητεύει κατὰ τῶν καταφρονητῶν. Εἶτα μεταξὺ ἐστὶ προσευχὴ τοῦ προφήτου μετ' ὁδοῦ, καὶ τρία διασφάλματα ἐστὶν ἐν τῇ λεγομένῃ ὁδοῦ, ἄδοντος αὐτοῦ περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Σωτῆρος, καὶ τῆς κατὰ τοῦ θανάτου νίκης, Σοφονίας ὁ τοῦ Χουσί, θ'. Οὗτος καὶ Ἱερεμίας συνεχρόνισαν ἀλλήλοις. Ἀμφότεροι γὰρ ἐπὶ τοῦ Ἰωσίου βασιλέως Ἰουδαῖα προφήτευσαν. Λόγος δὲ Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν, καὶ προφητεύει ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ, καὶ παντὶ Ἰουδαῖα καὶ προλέγει περὶ ἡμέρας ἐσομένης, ὥστε ἐξαρθῆναι πάντα τὰ εἶδωλα, καὶ τὰ ἄλση, καὶ πολὺν θρῆνον, καὶ κοπετὸν γίνεσθαι. Προφητεύει δὲ καὶ περὶ τοῦ Σωτῆρος, καὶ τῆς ἀναστάσεως, ἣν δι' ἡμᾶς ποιεῖ. Προφητεύει δὲ καὶ κατὰ Γάζης, καὶ Ἀσκάλωνος, καὶ Ἀζώτου, καὶ τῆς Ἀκκαρῶν, καὶ κατὰ Μωᾶβ, καὶ Ἀμμῶν, καὶ κατὰ Δαμασκοῦ, καὶ κατὰ Νινευῖ, καὶ κατὰ τῶν Αἰθιοπῶν. Ἀγγαῖος, ι'. Οὗτος μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐν τῇ ἐπανόδῳ προφητεύει ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ ἐπὶ Δαρείου βασιλέως Περσῶν, β' ἔτους αὐτοῦ, τῷ ἔκτῳ μηνί, λόγος Κυρίου ἐγένετο ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ προφητεύει τῷ Ζοροβάβελ, καὶ τῷ Ἰησοῦ τῷ Ἰωσεδέκ, καὶ τῷ λαῷ, περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἱερουσαλήμ. Προφητεύει δὲ καὶ περὶ τῆς παρελεύσεως τῶν οἰκείων, καὶ περὶ τῆς κλήσεως τῶν ἔθνῶν. Ζαχαρίας υἱὸς Ἀδδῶ, ια'. Καὶ οὗτος τῷ δευτέρῳ ἔτει Δαρείου προφητεύει· ἀλλὰ τῷ ὀγδῶ μηνί λόγος Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν καὶ ἄγγελος Κυρίου ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ προφητεύει πρὸς τοὺς πατέρας καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ. Πολλὰς δὲ καὶ ποικίλας ὀράσεις βλέπει, καὶ 28.364 προφητεύει περὶ τοῦ Σωτῆρος διὰ πολλῶν, καὶ σημαίνει αὐτὸν ἐξέρχεσθαι ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον ὑποζυγίου. Μαλαχίας, ιβ'. Καὶ οὗτος μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν γέγονεν ἐπὶ Δαρείου. Λῆμμα δὲ λόγου Κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ, καὶ προφητεύει ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Ὀνειδίζει δὲ τὸν Ἰσραήλ ἐπὶ ταῖς παραβάσεσι, καὶ μέμφεται ἐπὶ τῇ ἀμελείᾳ τῶν δεκάτων, καὶ τῆς πρὸς τοὺς πτωχοὺς κοινωσίας. Προφητεύει δὲ περὶ τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως, καὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιλάμψεως, καὶ πρὸς τῆς παρουσίας τοῦ Σωτῆρος ἀποστέλλεσθαι τὸν Ἥλιαν σημαίνει.

Βιβλίον ιθ'. Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμώς. Οὗτος καὶ Ὡσηῆ, καθὰ προείπομεν, συνεχρόνισαν ἀλλήλοις. Καὶ γὰρ καὶ οὗτος ἐπὶ Ὀζίου, καὶ Ἰωάθαμ, καὶ Ἀχάζ, καὶ Ἐζεκιου, βασιλέων Ἰουδαῖα γέγονεν. Ὅρασιν δὲ ἑώρακώς, προφητεύει κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ

κατὰ Ἱερουσαλήμ. Καὶ λόγος δὲ Κυρίου πρὸς αὐτὸν γέγονε. Καὶ τὸ πλεῖστον τῆς προφητείας αὐτοῦ ἐστὶν εὐαγγέλια περὶ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ ὧν ἀνεδέξατο δι' ἡμᾶς παθῶν. Προφητεύει δὲ καὶ ἐπὶ ἔθνη ταῦτα, κατὰ Βαβυλῶνος, ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, κατὰ Δαμασκοῦ· ὄρασιν Αἰγύπτου, ὄραμα τῆς Ἰδουμαίας, ὄραμα τῆς φάλαγγος Σιών, ὄραμα Τύρου, ὄρασιν τῶν τε τραπόδων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Διηγεῖται δὲ καὶ τὴν ἔξοδον Σεναχηρείμ, καὶ Ῥαψάκου τὴν ἀλαζονείαν, τὴν τε πτώσιν καὶ ἀπώλειαν αὐτῶν. Καὶ ὅτι νοσήσας Ἐζεκίας, καὶ μέλλων ἀποθνήσκειν, εὐζάμενος, προσθήκην ἔσχε ζωῆς ἐτῶν ιε'. Προφητεύει δὲ καὶ εὐνοῦχοις, καὶ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν τῷ τέλει περὶ τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως.

Βιβλίον κ'. Ἱερεμίας ὁ Χελκίου ἐκ τῶν ἱερέων. Οὗτος πάλιν καὶ Σοφονίας, καθὰ προείπομεν, συνεχρόνισαν ἀλλήλοις. Παρέμεινε δὲ Ἱερεμίας ἕως Ἰωακείμ, καὶ ἕως ἐνδεκάτου ἔτους Σεδεκίου βασιλέως Ἰούδα, ἕως τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ λαοῦ. Ῥῆμα δὲ Θεοῦ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν, ὃς ἐγενήθη λόγος Κυρίου πρὸς αὐτόν. Καὶ πολλάκις δὲ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς αὐτόν, καὶ ἐλέγχει τὰς ἀδικίας τῆς Ἱερουσαλήμ διὰ πολλῶν. Προφητεύει δὲ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ περὶ τῆς ἀβροχίας, καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη Ἀιγύπτου, καὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα. Καὶ ὁ λόγος ὃν ἐνετείλατο Κύριος τῷ Ἱερεμῖα εἰπεῖν τῷ Σαραΐα υἱῷ Νηρίου, καὶ τῇ Ἰδουμαίᾳ, καὶ τοῖς υἱοῖς Ἀμμών, καὶ τῇ Κηδὰρ βασιλίῳ τῆς Αὐλῆς, ἦν ἐπὶ τὰς Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ τῇ Δαμασκῷ, καὶ τῇ Μωάβ, καὶ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ καὶ Ἰούδαν, καὶ εἰς οἶκον Ἀχαβὶν, περὶ τῶν υἱῶν Ἀδάβ, τοῖς τε Ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν ἐν γῆ Αἰγύπτου, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν Μαγδωλῷ, καὶ ἐν Τάφναις, καὶ ἐν γῆ Παθούρης· πρὸς τε τὸν Βαρούχ, ὅτε ἔγραφε τοὺς λόγους τούτους ἐν τῷ βιβλίῳ ἀπὸ στόματος Ἱερεμίου. Περιέχει δὲ τὸ βιβλίον ἐπὶ τέλους, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, ἐπιβουλεύοντες τῷ προφήτῃ, ἔρριψαν αὐτὸν εἰς λάκκον βορβόρου, καὶ Ἀβδεμέλεχ Αἰθίοψ ἀνήγαγεν αὐτόν. 28.365 Βαρούχ δὲ ἐπιγράφει τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ οὗτος, γράψας ἀπὸ στόματος Ἱερεμίου τοὺς ἐν τῷ βιβλίῳ λόγους, ἀνέγνω τοῖς ἐν τῇ Βαβυλῶνι αἰχμαλωτισθεῖσι, παραμυθούμενος αὐτούς, καὶ ἐπαγγελλόμενος τούτοις τὴν παρὰ Θεοῦ ἐλπίδα. Θρήνοι ἐπιγράφει τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ τούτους τοὺς λόγους ἐθρήνησεν Ἱερεμίας περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅτε ἐάλω καὶ ἠχμαλωτίσθη ὁ λαός. Ἐπιστολὴ Ἱερεμίου καλεῖται, ἐπειδὴ ταύτην ἔγραψεν Ἱερεμίας τοῖς ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, κατὰ τῶν εἰδώλων ἀσφαλιζόμενος αὐτούς, ἵνα μὴ βλέποντες αὐτὰ συναπαχθῶσι τοῖς σεβομένοις ταῦτα.

Βιβλίον κα'. Ἐζεκιήλ υἱὸς Βουζὶ ἱερέως· Οὗτος ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ γέγονε μετὰ Ἱερεμίαν, καὶ τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας Ἰωακείμ ἤρξατο προφητεύειν. Λόγος δὲ Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτόν, καὶ χεὶρ Κυρίου ἐγένετο ἐπ' αὐτόν. Καὶ ὄρασιν μὲν ἐξ ἀρχῆς ζώου τετραπροσώπου θαυμαστήν, καὶ ἐκπληκτικωτάτην, καὶ δυσερμηνεύτον ὄρα· προφητεύει δὲ ἐπὶ τοὺς προφῆτας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ περὶ τοῦ ξύλου τῆς ἀμπέλου, καὶ διήγημα περὶ τοῦ ἀετοῦ, καὶ διαμαρτύρεται τῇ Ἱερουσαλήμ τὰς ἀνομίας καὶ τὰς ἀμαρτίας αὐτῆς, περὶ τε τῆς παραβολῆς, ἧς ἔλεγον· «Οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ ὀδόντες τῶν τέκνων ἐμωδίασαν.» Καὶ τοῖς υἱοῖς Ἀμμών, καὶ περὶ τῆς Ὀολᾶς, καὶ τῆς Ὀλιβᾶς, καὶ ἐπὶ Σοὺρ θρήνον, καὶ ἐπὶ Σιδῶνα, καὶ περὶ τῆς ἡμέρας Κυρίου, καὶ τῷ Φαραῶ βασιλεῖ Αἰγύπτου, καὶ θρήνον ἐπὶ Φαραῶ καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ ὄρος Σηεῖρ, καὶ περὶ τῶν ὀστέων τῶν ἀναζησάντων, καὶ ἐπὶ Γῶγ, καὶ τὴν γῆν τοῦ Μαγῶγ.

Τῷ τε ἄρχοντι Τύρου, καὶ θρῆνον κατ' αὐτοῦ, καὶ τοῖς υἰοῖς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ τὸ τε λευταῖον τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ διαγράφων, προφητεύει.

Βιβλίον κβ'. Δανιήλ. Καὶ οὗτος ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ γέγονεν ἕως τοῦ βασιλέως Κύρου Πέρσου. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Σουσάν ναν κρίνει αὐτὸς, καὶ κατακρίνει τοὺς πρεσβυτέρους, ὡς συκοφάντας· τὰ δὲ τοῦ βασιλέως ἐνύπνια αὐτὸς ἀπαγγέλλει τε καὶ ἐρμηνεύει. Βλέπει δὲ καὶ ὁράσεις τελείας περὶ μὲν τῶν βασιλειῶν δύο, περὶ δὲ τῆς τοῦ Σωτήρος παρουσίας, καὶ καταπαύσεως τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς τοῦ ἀντιχρίστου παρουσίας, δύο. Διηγεῖται δὲ περὶ τοῦ μαρτυρίου Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, καὶ περὶ τοῦ ὕμνου αὐτῶν· καὶ ὅτι αὐτοὶ μὲν διεσώθησαν, οἱ δὲ ὑποκαίοντες κατεφλέχθησαν, καὶ μετέγνω ὁ βασιλεύς· καὶ ὅτι αὐτὸς δις ἐβλήθη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων· τὸ μὲν πρῶτον, ἐπειδὴ τῶν Βαβυλωνίων προσευχομένων Δαρείῳ τῷ βασιλεῖ μόνος αὐτὸς Θεῷ προσήυχετο· τὸ δὲ δεύτερον, διότι τὸν Βῆλ κατέστρεψε, καὶ τὸν δράκοντα ἀνεῖλεν ἐπὶ Κύρου τοῦ βασιλέως· καὶ αὐτὸς μὲν διεσώθη, καὶ ἀπὸ τῶν λεόντων ἀνῆλθεν ἐκ τοῦ λάκκου· οἱ δὲ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ ἐβλήθησαν εἰς τὸν αὐτῶν. 28.368 Τέλος τῶν κανονιζομένων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἰς εἴκοσι καὶ δύο συμποσομένων, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν παρ' Ἑβραίοις γραμμάτων. Τοσαῦτα γὰρ ἔστι παρ' αὐτοῖς τὰ στοιχεῖα, ὡς προεῖπομεν. Ῥητέον δὲ ὁμοίως καὶ περὶ τῶν ἐτέρων τῆς Παλαιᾶς βίβλων, τῶν μὴ κανονιζομένων μὲν, ἀναγιγνωσκομένων δὲ μόνον, ὡς προεδεδίλωται.

Βιβλίον Ἑσθήρ. Οὕτω καλεῖται τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ καὶ τὴν περὶ τῆς Ἑσθήρ ἱστορίαν περιέχει, πῶς ὁ Θεὸς δι' αὐτῆς, μέλλοντας ἀπόλλυσθαι παγγενεὶ τοὺς Ἰουδαίους, αὐτοὺς μὲν διέσωσε, τὸν δὲ Ἀμάν, τὸν θελήσαντα ἐπιβουλεύσειν, ἐπάταξεν. Ἡ δὲ ἱστορία γέγονεν ἐν Σούσοις, καὶ ἔστιν αὕτη. Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς, ἐκβαλὼν τὴν ἰδίαν γυναῖκα, ἐζήτησεν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ τὴν πάντων καλλιστεύουσαν καὶ ὠραιότεραν λαβεῖν ἑαυτῷ γυναῖκα. Καὶ εὐρέθη ἡ Ἑσθήρ, τὸ γένος Ἰουδαία τυγχάνουσα. Ἦν δὲ καὶ Μαρδοχαῖος συγγενὴς αὐτῆς ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς γενομένης ἐπὶ Σεδεκίου ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. Ὁ οὖν βασιλεὺς, μέγα ποιήσας τινὰ τῶν ἑαυτοῦ, λεγόμενον Ἀμάν, ἐκέλευσε πάντας αὐτὸν προσκυνεῖν. Ἀλλὰ τοῦ Μαρδοχαίου διὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν λατρείαν μὴ προσκυνεῖν αὐτὸν, ὡρ γίσθη ὁ Ἀμάν· καὶ μαθὼν, ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, πείθει τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξη, καὶ γράφει, ὥστε πάντας τοὺς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ Ἰουδαίους ὀλορρίζους ἀπολέσθαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τῷ ἰβ' μηνί. Τοῦτο τοίνυν μαθὼν ὁ Μαρδοχαῖος, ἐπένηται, καὶ νηστεύων προσέπεσε τῇ Ἑσθήρ, ἀξιῶν παρ' αὐτῆς βοήθειαν γενέσθαι. Ἡ τοίνυν Ἑσθήρ, νηστεύσασα, καὶ εὐξαμένη τῷ Θεῷ, ἐκόσμησεν ἑαυτὴν τῷ βασιλικῷ κόσμῳ, καὶ μὴ κληθεῖσα (οὐκ ἦν γὰρ ἐξὸν εἰσελθεῖν ἀκλητῇ), ὅμως εἰσῆλθε παρά τὸν καιρὸν πρὸς τὸν βασιλέα, ἀντὶ τοῦ καιροῦ θαρρόυσα τῇ εὐχῇ· εἶτα τοῦ βασιλέως θαυμάζοντος τὸ ξένον, ἔπεσεν ἐκείνη ἀπὸ τοῦ φόβου. Ὁ δὲ Θεὸς μετέβαλε τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως εἰς διάθεσιν καὶ πραότητα, καὶ ἀναστὰς ἐβάστασε τὴν γυναῖκα, καὶ παρεκάλει αὐτὴν μὴ φοβεῖσθαι· ἀλλὰ καὶ ἠξίωσεν αὐτὴν αἰτήσασθαι, εἴ τι βούλοιο. Ἡ δὲ ἐπὶ δεῖπνον ἠξίωσεν ἔλθειν αὐτὸν τε τὸν βασιλέα καὶ τὸν Ἀμάν, οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δεύτερον. Ὁ μὲν οὖν Ἀμάν, διαχυθεὶς, καὶ γανωθεὶς, ὡς ἀξιωθεὶς ὑπὸ τῆς βασιλείσεως κληθῆναι, ἔτι μᾶλλον ἐπήρετο κατὰ τοῦ Μαρδοχαίου, καὶ ποιήσας κοπήναι ξύλον μέγα,

ἐβούλετο τὸν Μαρδοχαῖον εἰς αὐτὸ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κρεμάσαι· ὁ δὲ βασιλεὺς, κατὰ τινα πρό νοιαν ἀγαθὴν ἀγρυπνήσας ἐκείνην τὴν νύκτα, καὶ μὴ δυνάμενος ὑπνῶσαι, ἐκέλευσεν ἀναγινώσκεισθαι αὐτῷ τῶν πράξεων αὐτοῦ τὰ ὑπομνήματα. Καὶ ἀναγινωσκομένων αὐτῶν, εὗρε πρᾶξιν ἀγαθὴν εἰς αὐτὸν γενομένην ὑπὸ τοῦ Μαρδοχαίου. Δύο γὰρ εὐνούχους, μέλλοντας ἐπιβουλεύειν τῷ βασιλεῖ, προσήγγειλεν αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἤλεγξεν. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς, ἀποδεξάμενος τὴν προαίρεσιν τοῦ Μαρδοχαίου, ἐζήτητι τιμὴν ἀξίαν παρασχεῖν τῷ τοιούτῳ. Ὡς δὲ εἰσηλθε πρωΐας πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀμάν, ἐπυθάνετο ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ, ὁποίας καὶ πηλίκης τιμῆς ἄξιός ἐστιν, ὁ βασιλεὺς εὐεργετήσας. Ὁ δὲ Ἀμάν, νομίζων περὶ αὐτοῦ πυθάνεσθαι τὸν βασιλέα, εἶπεν, ἄξιον εἶναι τὸν 28.369 τοιοῦτον δευτέρου βασιλέα καλεῖσθαι. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς κελεύει τὸν Μαρδοχαῖον τῆς τοιαύτης τιμῆς ἀξιοθῆναι, καὶ τὸν Ἀμάν ἔμπροσθεν αὐτοῦ περιπατεῖν. Ἡ δὲ Ἑσθήρ, πρόφασιν εὐροῦσα, ἠξίωσε περὶ τῶν Ἰουδαίων. Εἶτα τοῦ βασιλέως λυπηθέντος ἐπὶ τῷ παρανόμῳ προστάγματι τῷ κατὰ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὀργισθέντος κατὰ τοῦ Ἀμάν, αὐτὸς ὁ Ἀμάν παρεκάλει τὴν Ἑσθήρ, ἀπόντος τοῦ βασιλέως, ἐπικύπτων καὶ προσκυνῶν τὰ γόνατα αὐτῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς, εἰσελθὼν, καὶ ἑωρακῶς τὸν Ἀμάν ἀπτόμενον τῶν γονάτων τῆς βασιλίσσης, ὑπονοήσας αἰσχροῦς αὐτὸν τοῦτο ποιεῖν, ἐκέλευσε τὸν μὲν Ἀμάν εἰς τὸ ξύλον, ὅπερ ἦν ἐτοιμάσας τῷ Μαρδοχαίῳ, κρεμασθῆναι· γράφει δὲ ἄνεσιν μὲν ἔχειν πάντας τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς δὲ ἐχθροὺς αὐτῶν ἀναιρεθῆναι παρ' αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν ἀναιρεθέντες παρὰ τῶν Ἰουδαίων εἰσὶ μύριοι πεντακισχίλιοι· γέγονε δὲ ἑορτὴ διὰ τοῦτο αὐτοῖς, τῇ ἰδ' καὶ ἰε' ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἰβ', ὅστις καλεῖται Ἄδερ. Ὀνομάζεται δὲ ἡ ἡμέρα αὕτη τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Φρουρέ. Διὰ τοῦ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καίουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἀμάν, καὶ ἑορτάζουσι, μνημόσυνον οὖσαν σωτηρίας αὐτῶν. Βιβλίον Ἰουδίθ. Λέγεται τὸ βιβλίον οὕτως, ἐπειδὴ καὶ τὴν περὶ τῆς Ἰουδίθ ἱστορίαν περιέχει· πῶς ὁ Θεὸς πολέμου μένους καὶ πολιορκουμένους ὑπὸ τοῦ Ὀλοφέρνηου τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ δι' ἐκείνης ἔσωσε μὲν τοὺς λαοὺς, τὸν δὲ Ὀλοφέρνην ἐπάταξεν. Ἡ δὲ ἱστορία αὕτη. Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων, πόλεμον ἔχων πρὸς Ἀρφαξάδ βασιλέα Μήδων, ἤτησε συμμαχίαν παρὰ τῶν ἐθνῶν πάντων ἕως Αἰγύπτου. Μὴ δεδωκότων δὲ αὐτῷ, ἀλλὰ ἀντειρηκότων πάντων, μετὰ τὸ νικῆσαι καὶ περιγενέσθαι τοῦ Ἀρφαξάδ, ἔθετο κατὰ τῶν μὴ δεδωκότων πόλεμον, καὶ ἀπέστειλε τὸν Ὀλοφέρνην μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατ' αὐτῶν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα ἔθνη ἔλαβε, καὶ τὰ εἰδῶλα αὐτῶν συνέτριψεν· οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἠσφαλίσαντο ἑαυτοὺς, καὶ οὐχ ὑπήκουσαν τῷ Ὀλοφέρνη, οὔτε ἐφοβήθησαν αὐτοῦ τὴν ἀπειλήν. Ὁ τοίνυν ἱερεὺς Ἰωακείμ ἔγραψε τοῖς ἐν Βετυλούᾳ φράζει τὴν ὁδὸν Ὀλοφέρνηου, ἐπειδὴ ἐκεῖθεν ἦν αὐτοῦ ἡ ὁδός. Καὶ ἔφραξεν. Καὶ ὁ μὲν Ὀλοφέρνης παρετάσσετο εἰς πόλεμον· Ἀχιώρ δὲ ὁ ἡγούμενος τῶν υἱῶν Ἀμμὼν συνεβούλευσε τῷ Ὀλοφέρνη μὴ πολεμεῖν τῷ ἔθνει τῶν Ἑβραίων, διὰ τὸ ὑπερασπίζειν αὐτῶν τὸν Θεόν. Καὶ ὀργισθεὶς ὁ Ὀλοφέρνης ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Βετυλούαν, ἀπειλήσας ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ περιγένοιτο τῶν Ἑβραίων. Ὁ μὲν οὖν Ἀχιώρ ἦν ἐν τῇ Βετυλούᾳ ἀναπαυόμενος· ὁ δὲ Ὀλοφέρνης ἐπολιόρκει τὴν πόλιν, προκαταλαβὼν τὰ ὕδατα. Ἦδη δὲ τοῦ λαοῦ ἐκλυθέντος διὰ τὸ δίψος, καὶ μελλόντων ἐκδοῦναι τὴν πόλιν τῶν ἀρχόντων, ἡ Ἰουδίθ, ἀποβαλοῦσα τὰ τῆς χηρεύσεως ἱμάτια (ἐπένθει γὰρ τὸν ἄνδρα, καὶ δι' ὅλου ἔμενεν νηστεύουσα), ἐκόσμησεν ἑαυτὴν ὡς νύμφην· καὶ πολλὰ παρακάλεσασα τοὺς ἄρχοντας, ὥστε μὴ ἐκδοῦναι τὴν πόλιν ἄχρις ἡμερῶν ἐ', ἐξῆλθεν αὕτη πρὸς τὸν Ὀλοφέρνην, καὶ τῇ σοφίᾳ αὐτῆς ἀπατήσασα αὐτὸν, τῇ 28.372 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν,

ἀγνοούντων τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ. Καὶ οὕτω λοιπὸν οἱ μὲν Ἀσσύριοι ἔφυγον, οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ πανταχόθεν συνδραμόντες, κατέκοψαν τοὺς Ἀσσυρίους. Οὕτω δὲ σωθέντες, καὶ σκυλεύσαντες τοὺς πολεμίους, δεδώκασιν τῇ Ἰουδίᾳ πάντα τὰ τοῦ Ὀλοφέρνηου. Αὕτη δὲ ἡ Ἰουδίθ, ἀπελθοῦσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀνέθηκε πάντα τῷ Κυρίῳ, καὶ ὑποστρέψασα εἰς τὸν οἶκον ἑαυτῆς, τὴν αὐτὴν εἶχεν ἄσκησιν, καὶ διέμεινεν ἕως θανάτου χήρα, μηδενὸς αὐτὴν ἰσχύσαντος πείσαι εἰς γάμον, καὶ ἀπέθανε, ζήσασα καλῶς ἐν τῇ χηρείᾳ, ἐτῶν ρε΄.

Βιβλίον Τωβίτ. Ὀνομάζεται οὕτως τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ τοῦ Τωβίτ ἱστορίαν περιέχει. Ἦν δὲ οὗτος ἀπὸ μὲν φυλῆς Νεφθαλεὶμ· γέγονε δὲ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἦν ἐν τῇ Νινευῖ, ἐλεήμων καὶ θεοσεβής. Καὶ γὰρ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ γενόμενος, οὐκ ἤσθιε κοινὸν ἄρτον ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ ἑαυτὸν συνετήρει. Ἦν δὲ καὶ προαγοραστὴς τοῦ βασιλέως Ἐνεμεσάρου, καὶ παρέθετο ἐν τῇ Μηδίᾳ Γαμαήλω τάλαντα δέκα. Οὗτος ὁ Τωβίτ σπουδὴν εἶχε θάπτειν τοὺς ἀποθνήσκοντας τῶν Ἰουδαίων. Διαβληθεὶς δὲ τῷ βασιλεὶ Ἀχιρὴλ, ἔφυγε, καὶ ἐπανελθὼν καὶ θάψας τινὰ τῶν ἀποθανόντων, ἐκοιμήθη ἔξω τοῦ τείχους, καὶ, ὡς εἶωθεν, ἐν τῷ κοιμᾶσθαι ἀνεωγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, λευκώματα ἔσχεν καὶ οὐκ ἔτι ἔβλεπε. Ἦν δὲ καὶ ἐν Ἐκβατάνοις θυγάτηρ τοῦ Ῥαγουήλ συγγενοῦς αὐτοῦ, Σάρρα ὀνόματι. Ταύτην γαμηθῆναι οὐκ ἐπέτρεπεν ὁ δαίμων ὁ Ἀσμοδαῖος. Ἐπτά γοῦν ἔξις λαβόντας αὐτὴν ἀπέκτεινε· καὶ πάνυ λυπηθεῖσα ἡ παῖς, ηὔξατο, καὶ ἀπέστειλεν αὐτῇ βοηθὸν ὁ Θεὸς, τὸν ἀρχάγγελον Ῥαφαήλ. Ὁ τοίνυν Τωβίτ, παραγγείλας τῷ υἱῷ αὐτοῦ Τωβίᾳ, μὴ λαβεῖν ἀλλαχόθεν γυναῖκα εἰ μὴ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ γένους, δίδωσιν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον τῶν δέκα τάλαντων, καὶ ἐντέλλεται αὐτῷ ἀπελθεῖν καὶ ἀπαιτῆσαι. Ἀγνοῶν δὲ ὁ παῖς τὴν ὁδὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἐξέρχεται ζητῆσαι συνοδοιπόρον, καὶ Θεοῦ προνοία εὕρισκε τὸν Ῥαφαήλ, ὡς ἄνθρωπον ἐστῶτα ἔξω, καὶ μισθοῦται αὐτὸν λέγοντα εἰδέναι τὴν ὁδόν. Καὶ συν οδεύει αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ὡς ἄνθρωπος, λεγόμενος Ἀζαρίας. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς τὸν Τίγγριν ποταμὸν, ἠθέλησεν ὁ παῖς εἰς αὐτὸν καταβῆναι καὶ λουσασθαι, καὶ εὐθύς ἰχθύς ἐπεπήδησε τῷ παιδαρίῳ μέγας. Ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ ἐπιλαβέσθαι τοῦ ἰχθύος, καὶ τεμεῖν αὐτὸν, καὶ λαβεῖν τὸ ἥπαρ, καὶ τὴν καρδίαν, καὶ τὴν χολήν, καὶ ταῦτα τηρεῖν. Εἶτα πυνθανομένου τοῦ παιδός, εἰς τί χρήσιμα ταῦτα; ἐκεῖνος ἔφη· Τὸ ἥπαρ καὶ ἡ καρδία, θυμιώμενα, διώξει τὸν δαίμονα· ἡ δὲ χολὴ καθαρῖσει τὰ λευκώματα. Ὁ μὲν οὖν παῖς [τούτου] συμβουλία καὶ συνεργία λαμβάνει τὴν τοῦ Ῥαγουήλ θυγατέρα τὴν Σάρραν γυναῖκα, διωχθέντος τοῦ δαιμονίου ἐν τῷ θυμιάματι τούτῳ, καὶ δεθέντος εἰς τὰ ἀνώτερα μέρη Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου. Μείνας δὲ μετὰ τῆς γυναικὸς ὁ Τωβίας, ἀποστέλλει τὸν Ἀζαρίαν, ὡς ἄνθρωπον ὄντα, εἰς τὴν Μηδίαν, καὶ ἀπαιτήσας ἐκεῖνος τὰ δέκα τάλαντα, ὑποστρέφει μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα. Ὑποστρέψας δὲ ὁ παῖς, ἐγχείρει 28.373 τῇ χολῇ τοῦ ἰχθύος τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πατρὸς, καὶ ἀποπίπτουσιν αἱ λεπίδες, καὶ εὐθύς ἔβλεψεν. Ὅτε μὲν οὖν ἐτυφλώθη ὁ Τωβίτ, ἦν ἐτῶν νη΄· ὅτε δὲ ἄν ἔβλεψεν ἦν ἐτῶν ξ΄. Καὶ λοιπὸν βλέψαντος αὐτοῦ, ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν ὁ ἄγγελος, ὅτι οὐκ ἄνθρωπος ἦν, ἀλλὰ παρὰ τὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεστάλη εἰς βοήθειαν αὐτῶν τε καὶ τῆς Σάρρας. Γηράσας δὲ ὁ Τωβίτ, παρήγγειλε τῷ υἱῷ αὐτοῦ Τωβίᾳ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Μηδίαν, διὰ τὴν ἐσομένην καταστροφὴν τῆς Νινευῖ κατὰ τὸ ῥῆμα Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ ἐκλιπὼν, ἀπέθανεν ἐτῶν ρη΄. Ὁ δὲ

υιός αὐτοῦ Τωβίας ἀπελθὼν εἰς τὴν Μηδίαν, καὶ θάψας τοὺς πενθεροὺς ἑαυτοῦ, καὶ ἀκούσας περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Νινευῖ, ἀπέθανεν ἐτῶν ρζ΄.

Βιβλίον Σοφίας Σολομώντος. Σοφία Σολομώντος καλεῖται τὸ βιβλίον. Καὶ γὰρ καὶ τοῦτο, φασὶ, Σολομών ἐστὶν ὁ γράφας. Ἔστι δὲ ἐν αὐτῷ διδασκαλία δικαιοσύνης, καὶ τὸ γνωρίζειν τοὺς τε φαύλους ἄνδρας καὶ τοὺς σπουδαίους, καὶ προφητεία περὶ Χριστοῦ· καὶ ὅτι πολλῶ πόνῳ καὶ πόθῳ κατορθοῦται σοφία· ἔτι δὲ καὶ φυσιολογία μερική· καὶ κατὰ εἰδώλων, καὶ τῶν αὐτὰ γλυφόντων, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐλπίζόντων, καὶ λατρευόντων, καὶ ὕμνος σὺν ἐξομολογήσει τῶν γεγενημένων τοῖς Ἰσραηλίταις θαυμασίων ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ μὲν οὖν περιοχὴ τοῦ βιβλίου τοιοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· ἡ δὲ ἀνακεφαλαίωσίς ἐστὶν ἐν τούτοις. Ἐν προοιμίῳ μὲν προτροπὴ δικαίου εἰς θεοσέβειαν, καὶ ἔλεγχος ἀσεβοῦς βλασφημίου. «Μὴ ζήλου γὰρ, φησὶ, τοὺς ἀντιχρίστους, οἵτινές εἰσι θάνατος·» πόθεν οἱ ἀσεβεῖς περὶ τῷ σταυρῶσαι τὸν Κύριον τῆς δόξης ἦλθον, τὸν αἰῶνα τοῦτον προκρίναντες· ὅτι καὶ τοὺς ἀποστόλους ἐδίωξαν καὶ ἀπέκτειναν· ὅτι τινὲς ἔσονταί οἱ ἐξουθενούντες τὸν νόμον τοῦ Κυρίου, καὶ τινες οἱ ὑποταγέντες αὐτῷ· ὅτι οὐδὲ πλήθους ἀσεβούντων εἰς Χριστὸν φείσεται ὁ Θεός. Ἐνὸς γὰρ δικαίου πιστεύοντος Χριστῷ μέλει τῷ Θεῷ, κἂν νέος ἀποθάνῃ. «Γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον.» Εἰ καὶ ἀσεβῆς τὴν τελευταίαν τοῦ πιστεύοντος Χριστῷ ἐξουθένωσεν, ἀλλ' ἐκλέγονται ἀπὸ Χριστοῦ. Οἱ ἀσεβεῖς ἀτίμῳ πτώματι παραδοθήσονται, καὶ μεγάλη κρίσει καταβληθήσονται οἱ διώκται τῶν τοῦ Χριστοῦ δούλων ἐν τῇ κρίσει, ἰδόντες τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ αὐτῶν, καὶ ἑαυτοὺς εἰς κόλασιν. Ὅτι πλοῦτος μετὰ ἀλαζονείας συμβέβληται ἡμῖν. Τίς ὀργὴ τῶν ἀσεβούντων εἰς Χριστόν. Προτροπὴ τοῖς ἄρχουσι τοῦ Ἰσραὴλ, ὥστε πιστεύειν Χριστῷ, μᾶλλον δὲ παράθεσις τοῖς ἄρχουσι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, πῶς ἄρχειν δεῖ ἀποστραφέντος ἐκείνου. Τίς ἡ σοφία, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Καὶ πῶς ὁ Λόγος σὰρξ γέγονε, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. Ὅτι κἀγὼ ὁμοιοπαθὴς ὑμῖν, ὡς ἄνθρωπος, ἐκ κελεύσεως Θεοῦ πεπαίδευμαι. Περὶ Χριστοῦ, τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ. Ὅτι πάντων τὴν γνῶσιν ἐξ αὐτῆς ἔσχον. Ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν. Τίς ἡ σοφία, καὶ πῶς εἰς ἀνθρώπους ἦλθε· μία γὰρ οὕσα πάντα δύναται, καὶ μένουσα ἐν αὐτῇ, τὰ πάντα καινίζει. «Τὴν 28.376 σοφίαν,» φησὶν, «ἐκ νεότητος φιλήσας, πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐξ αὐτῆς ἔσχον,» σαρκικὰ καὶ πνευματικά. Ὅτι, τὸ μέγεθος τῆς σοφίας ἐγνωκῶς, ἐνέτυχον τῷ Κυρίῳ, ὥστε μοι δοθῆναι τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ φωτίζον με περὶ αὐτῆς, καὶ ἐπέμφθη, ἵνα συγκοπιᾶσθε μοι. Λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί. Περὶ τῶν ἔργων τῆς σοφίας. Πῶς τὸν πρωτόπλαστον διεφύλαξεν, ἐξ ὧν κακῶν σώζει τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ ὁ Θεός, καὶ ὅσα ἀγαθὰ παρέχει· οἷον τὸν Νῶε, τὸν Ἀβραάμ, τὸν Λῶθ, τὸν Ἰακώβ, τὸν Ἰωσήφ, τοὺς Ἰσραηλίτας, οὓς ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων ἐρρύσατο διὰ Μωϋσέως, καὶ ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ἐδόθη αὐτοῖς ὕδωρ. Ὡς τοῖς ζ' ἔθνεσιν ἀπέστειλε σφῆκας. Μακροθυμίᾳ δὲ χρώμενος, καὶ τούτοις ἐδίδου τόπον μετανοίας, παύων διὰ τούτων τὸν λαὸν εἶναι φιλάνθρωπον. Κατὰ στοιχειολατρῶν, βατράχων, σκνιφῶν, μυῶν, ἀκρίδων, σφηκῶν, ὄφειων. Κατὰ εἰδωλολατρῶν, ἐκ χρυσῶν, καὶ ἀργύρων, ἢ λίθων, ἢ ξυλίνων εἰδώλων κατ'εσκευασμένων. Ὅτι ἔστι καὶ σωτηρία διὰ ξύλου τοῖς πιστεύουσι. Τὰ περὶ τῶν εἰδωλοποιῶν ἢ ζωγραφούντων εἰδωλα. Περὶ πάντων τῶν κακῶν τῶν ἐν εἰδωλολατρείᾳ. Περὶ ἀσεβοῦς θρησκείας, καὶ ὅσα ἐν αὐτῇ κακά. Περὶ τοῦ κεραμέως, καὶ τῶν κεραμικῶν εἰδώλων τῆς τῶν ἐθνῶν λατρείας. Περὶ τῶν ἐχθίστων ζώων,

ὄφρων, αἰλούρων, καὶ τῶν ὁμοίων. Ὅτι εὐηργέτησεν ὁ Θεὸς τὸν Ἰσραὴλ ἀντὶ βατράχων ὀρτυγομήτρων. Ὅτι καὶ ἐπὶ δῆγματος ὄφρων σωτηρία τοῦ λαοῦ δι' ὄφρων χαλκοῦ ἐσταυρωμένου· τοὺς δὲ ἐχθροὺς αὐτῶν δι' ἀκρίδων καὶ μυῶν ἀπέκτεινεν. Ὅτι ἀγγέλων τροφήν ἐψώμισε τὸν λαὸν πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ἰσχύουσας, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀρμονίας γεῦσιν. Ὅτι χάλαζαν Αἰγυπτίοις μετὰ πυρὸς ἔπεμψε πρὸς διαφθορὰν γεννημάτων. Ὅτι τοῖς Αἰγυπτίοις ἔπεμψε ψηλαφητὸν σκότος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κακά· τοῖς δὲ ὁσίοις αὐτοῦ φῶς ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ στῦλον πυρός. Καὶ ἀντὶ μὲν θανάτου νηπίων Ἰσραὴλ τῶν Αἰγυπτίων πρωτοτόκων θάνατος καὶ καταποντισμός· ἀντὶ δὲ θανάτου πρωτοτόκων, σωτηρία Ἰσραὴλ δι' αἵματος προβάτου. Καὶ ἐπὶ μὲν θανάτῳ δικαίων ἐν ἐρήμῳ Ἀαρὼν ἐξιλάσατο, Κυρίῳ προσευξάμενος, καὶ θυμιάσας· ἐπὶ δὲ θανάτῳ Αἰγυπτίων ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ ἀνελεήμων θυμός· τοῦ δὲ λαοῦ παράδοξος ὁδοιπορία. Ὅτι διὰ μισοξενίαν ἔπαθον ταῦτα οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς καὶ οἱ Σοδομίται. Ὅτι τὰ στοιχεῖα ὑπόκειται τῇ θείᾳ κρίσει Χριστοῦ, πρὸς ὃ βούλεται ρυθμιζόμενα, ὡς χορδαὶ κιθάρας τῷ κιθαρίζοντι· ἐν οἷς καὶ ἡ πᾶσα δύναμις τῆς Σοφίας Σολομῶντος τῆς λεγομένης Παναρέτου.

Βιβλίον Σοφίας Ἰησοῦ υἱοῦ Σηράχ. Ἰησοῦς οὗτος Σηράχ μὲν ἦν υἱός, ἔγγονος δὲ 28.377 Ἰησοῦ ὁμωνύμως αὐτῷ. Οὗτος οὖν ἐν χρόνοις γέγονε κάτω μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἀνάκλησιν, καὶ μετὰ τοὺς προφήτας ἅπαντας. Ὁ οὖν πάππος αὐτοῦ Ἰησοῦς, καθὰ αὐτὸς μαρτυρεῖ, φιλόπονός τε γέγονεν ὁ ἀνὴρ καὶ φρονιμώτατος, ὃς οὐ μόνον τὰ ἐτέρων τῶν πρὸ αὐτοῦ συνετῶν ἀνδρῶν ἀποφθέγματα συνήγαγεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἴδιά τινα ἀπεφθέγγετο, πολλῆς σοφίας καὶ συνέσεως γέμοντα. Ἐπεὶ οὖν τὴν βίβλον ταύτην ὁ ἄ' Ἰησοῦς καταλιπὼν ἐξ ἀνθρώπων ὄχλητο, Σηράχ ὁ υἱὸς μετ' αὐτὸν λαβὼν, πάλιν τῷ οἱ κείῳ παιδί κατέλιπεν Ἰησοῦ. Ὅς δὴ ταύτης λαβόμενος, εἰς ἕνα ἅπασαν ἐναρμόνιον σύνταγμα ποιησάμενος, Σοφίαν ἐπὶ τε τῷ αὐτοῦ, καὶ τῷ τοῦ Πατρὸς, καὶ τῷ τοῦ πάππου ὀνόματι ἐπικέκληκεν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητῶς μᾶλλον ἔχειν τὸν ἀκροατὴν πρὸς τὴν αὐτὴν τῆς βίβλου μελέτην ἐπισπώμενος. Λόγους οὖν φρονήσεως, αἰνίγματά τε καὶ παραβολὰς περιέχει, καὶ μερικὰς τινὰς παλαιὰς θεοφιλεῖς ἱστορίας, περὶ τε ἀνδρῶν εὐαρεστησάντων τῷ Θεῷ, καὶ εὐχὴν καὶ ὕμνον αὐτῶν. Ἔτι δὲ ὧν ὁ Θεὸς εὐεργεσιῶν ἠξίωσε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ὧν ἔπλησε κακῶν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Ὁπαδὸς τοίνυν τοῦ Σολομῶντος οὗτος ὁ Ἰησοῦς γεγωνῶς, οὐδὲν ἤττον ἐκεῖ νου περὶ τὴν σοφίαν καὶ παιδείαν ἠρίστευσε, πολὺ μαθὴς ἀληθῶς καὶ ὧν καὶ καλούμενος. Ἀλλὰ περὶ οὐκ ἔστι μὲν, ὡς ἂν τις εἴποι, ταύτην ἔχει τὸ βιβλίον. Τὴν δὲ ἀνακεφαλαίωσιν ἰστέον οὕτως. Ἐν προοιμίῳ μὲν περὶ πάσης σοφίας Κυρίου διηγεῖται· ἔπειτα περὶ θυμοῦ, καὶ φόβου, καὶ ἀφοβίας· περὶ ἐπιστήμης σοφίας· περὶ θεοφοβίας, περὶ τοῦ δεῖν χωρὶς ὑποκρίσεως προσιέναι Θεῷ· περὶ πειρασμῶν καὶ ὑπομονῆς· περὶ δειλίας καὶ ἐκλύσεως· περὶ ἀγάπης Κυρίου· περὶ τιμῆς τῆς εἰς τοὺς γονεῖς· περὶ πράοτης καὶ ἐπιεικείας ταπεινοῦ· περὶ προπετοῦς καὶ ἀνυποτάκτου ζητήσεως τῶν μὴ προστεταγμένων· περὶ σκληροκαρδίου καὶ ὑπερηφάνου, περὶ συνετοῦ καὶ εὐμαθοῦς, καὶ ἐλεήμονος καὶ ὀρφανῶν προστάτου· πρὸς φίλον ὑποτακτικὸν καὶ ἐπιεικῆ· περὶ ἀνυψώσεως υἱῶν τῆς σοφίας· περὶ ἀνυποταξίας πονηρῶν· καὶ περὶ αἰσχύνης βλαβερᾶς καὶ ἐπωφελοῦς· μὴ πρὸ τῶν ἔργων τοὺς λόγους, μηδὲ ἐθελοδιδάσκαλος γίνου. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν δεδέσθαι πόθῳ χρημάτων, μηδὲ οἶεσθαι ἀτιμωρητὶ ἁμαρτάνειν, κἂν παρ' αὐτὰ μὴ δῶμεν τὴν τιμωρίαν· μακρόθυμος γάρ ἐστιν ὁ Θεός·

δεῖν τε ἐξιλάσκεσθαι αὐτόν, καὶ μὴ πορευθῆναι ἐν ἐπιθυμίᾳ καρδίας. Περὶ τοῦ μὴ περι φέρεσθαι παντὶ ἀνέμῳ, καὶ περὶ φλυαρίας καὶ ὑπερ ηφανίας· περὶ φιληδόνου· δοκιμασία πιστοῦ καὶ ἀπίστου· περὶ παιδείας Κυρίου, ὅτι ἀπὸ νεότητος ἕως γήρωσ ἐπιθυμεῖν αὐτὴν δεῖ· περὶ ἀκροάσεως ἀνω φελουῦς· περὶ τοῦ μὴ προδιδόναι φίλον, μηδὲ ἄστο χεῖν γυναικὸς σοφῆς· περὶ οἰκετῶν, περὶ κτημάτων· περὶ τέκνων· περὶ γυναικῶν· περὶ τοῦ μὴ κακο ποιεῖν, ἢ φιλαρχεῖν, ἢ καταφρονεῖν ἁμαρτάνειν. Περὶ τοῦ μὴ ψεύδεσθαι ἀδελφῷ, μηδὲ φλυαρεῖν ἐπὶ πρε σβυτέρων, μηδὲ δευτερώσαι λόγον· περὶ δόξης πα 28.380 τρὸς, ἢ μητρὸς, καὶ περὶ τῆς κατὰ Θεὸν εὐλαβείας, καὶ τῆς εἰς ἱερεῖς τιμῆς, καὶ τῆς εἰς κακουμένους ἐπισκέψεως. Ὅτι ἐκάστου πράγματος τὸ τέλος δεῖ προορᾶν, καὶ οὕτως ἄρχεσθαι· ἐκάστου λόγου, ἢ πράξεως σκοπεῖν τὰ ἔσχατα. Καὶ περὶ τοῦ μὴ παρορᾶν διήγημα γερόντων σοφῶν. Ἐξ ὧν γίνεται πορνεία· περὶ τοῦ μὴ ἐγκαταλιμπάνειν φίλον ἀρχαῖον· ὁ γὰρ νέος οἶνος φίλῳ νέῳ συγκρίνεται· περὶ τεχνί του σοφοῦ, καὶ κριτοῦ διδασκάλου, καὶ βασιλέως ἀπαιδευτοῦ. Ὅτι μακρὸν ἀρρώστημα σκοπεῖ ἰατρός· περὶ σπέρματος ἐντίμου καὶ ἀπίστου· περὶ οἰκέτου σοφοῦ, καὶ ἄρχοντος πλουσίου. Ὅτι μικρὸν ἐν πετεινοῖς ἢ μέλισσα, καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρ πὸς αὐτῆς. Περὶ τοῦ μὴ ἀκρίτως, μηδὲ ἀνεξετάστως μέμφεσθαι, μηδὲ εἶναι πολυπράγμονα, ἀλλὰ δίκαιον, ὅτι Θεὸς ὁ πλουτίζων. Ὅτι μηδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν ἀμετάκλητον ἠγεῖσθαι. Περὶ τοῦ μὴ γνησιάζειν παντὶ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ εὐσεβέσι καὶ δι καιοῖς· καὶ περὶ τοῦ φυλάττεσθαι τοὺς πονηροὺς. Περὶ τοῦ μὴ κοινωνεῖν ὑπερηφάνοις διὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ μολυσμὸν, καὶ τὴν συντριβὴν, καὶ περὶ τῆς τοῦ πλη σίον θεραπείας παρὰ πολλῶν· καὶ ὅτι πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον. Ὡσπερ γὰρ οὐ κοινωνεῖ λύκος ἀμνῷ, οὔτε εἰρηνεύει ὕαινα πρὸς κύνα· οὕτως ἅμαρ τωλὸς πρὸς εὐσεβῆ. Περὶ μικρολόγων τῶν μὴ μετα διδόντων ἑτέροις, καὶ ὅτι ἐν πλούτῳ καὶ πτωχείᾳ δί καιον εἶναι καὶ ὄσιον, μὴ τούναντίον. Μακάριον ἠγεῖσθαι τὸν σοφία καὶ συνέσει συζῶντα μέχρι τελευτῆς, οὐ τὸν πλούσιον ἐν κόσμῳ. Περὶ αὐτεξουσίου, ὅτι περὶ ἀποστασίας μὴ αἰτιῶ τὸν Κύριον· πάντα γὰρ σοι παρέθετο. Ὅτι κρεῖσσον ἄπαιδα εἶναι ἢ πονηρὰ τέκνα ἔχειν. Ὅτι οὐδὲν λανθάνει Θεόν. Περὶ φωρὰ σεως Θεοῦ καὶ κρίσεως, καὶ μὴ νόμιζε τὸν Θεὸν κρύπτεσθαι ἀνόμους ἢ ἐκφεύγειν αὐτοῦ τὴν κρίσιν. Περὶ τῶν κτισμάτων. Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου πλά σεως, ἧς ἐτιμήθη. Περὶ τῆς τοῦ νόμου δόσεως· περὶ ἐλεημοσύνης καὶ μετανοίας· περὶ ἐπεικοῦς ἀποκρί σεως· περὶ τοῦ μὴ μωμεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν ἔργον, μηδὲ δόμα ἐν λυπηρῷ λόγῳ· ὥστε τὸν ἐπιθυμοῦντα ἀρχῆς προπετεύεσθαι, καὶ ἐν πᾶσι προετοιμάζεσθαι. Περὶ τοῦ μὴ ἀσωτεύεσθαι, καὶ ὧν δεῖ ἀπέχεσθαι. Περὶ φυλακῆς μυστηρίων, καὶ περὶ ἄφρονος, περὶ σοφίας τῆς διὰ παραβολῶν, καὶ περὶ βίου, καὶ ἀρχῆς, καὶ σοφῶν, καὶ μωρῶν. Περὶ θυγατρὸς θρασείας· καὶ περὶ ἀπροσεξίας μωροῦ, καὶ περὶ διανοίας στερῶς, καὶ ἐν τίσι διαλύεται φιλία καὶ περὶ τοῦ μὴ ἀπρο φυλάκτως φθέγγεσθαι τοῖς ἁμαρτήσασι. Περὶ παι δείας, καὶ τοῦ μὴ αἰτεῖσθαι ὄρκον· περὶ φυλακῆς ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ περὶ ἀνθρώπου πόρνου. Περὶ πονηρᾶς γυναικὸς, καὶ μοιχαλίδος. Προφητεία περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστι σοφία καὶ Υἱὸς, παρὲι κασθεῖς ποταμοῖς. Περὶ προσθήκης παιδείας· περὶ τῶν δέκα μακαρισμῶν· περὶ πληγῆς ἐπαγωγῆς καὶ ἐκδικήσεως· περὶ πλημμελείας ἐμπορίου· περὶ τῶν ἀποκαλυπτόντων μυστηρικὸν λόγον. Περὶ ἀνθρώπου θυμῶδους· περὶ γλωσσῶδους ἀνδρός· περὶ τοῦ δανί ζεῖν τῷ πλησίον, καὶ τόκους μὴ λαμβάνειν, ἀλλὰ κι 28.381 χρᾶν αὐτῷ δεομένῳ· περὶ ἐγγυήσεως τοῦ πλησίον, καὶ περὶ ζωῆς· περὶ τοῦ μὴ ἐπιστροφῆ παιδεύειν τέκνα, περὶ ὑγιείας σώματος, καὶ βρώσεως, καὶ ψυ χῆς· περὶ

διδασκαλίας χρημάτων, μεγιστάνων, καὶ ἡγουμένων, υἱῶ καὶ γυναικί, ἀδελφῶ καὶ φίλῳ· περὶ οἰκέτου κακούργου. Περί ἐνυπνίων ἀσυνέτων· περὶ πλάνης καὶ πολυπειρίας, καὶ περὶ τῶν φόβου μένων τὸν Κύριον. Περί θυσιῶν, καὶ προσφορῶν, τῶν ἐξ ἀδικίας, τῶν τε ἐκ δικαιοσύνης προσφορῶν· περὶ θυσιῶν τῶν ἐκ φιλαργυρίας. Ὅτι τρυφῆς καὶ πλοῦτου δεῖ καταφρονεῖν. Περί λαιμάργων καὶ βα σκάνων, καὶ ἀπλήστων, καὶ ἀτάκτων· μὴ μεθύσκε σθαι οἴνω, ἀλλ' αὐτάρκως χρᾶσθαι. Περί ἐπαιρομέ νου ἐπιεικοῦς, καὶ περὶ λαλιᾶς πρεσβυτέρων, καὶ περὶ λαλιᾶς νεανίσκου. Περί ἐκδοχῆς παιδείας νόμου, καὶ κρίματα καὶ δικαιώματα, καὶ πιστεῦειν νόμῳ. Περί διαθήκης Θεοῦ κατὰ γενεάν, καὶ ὅτι ἡ μὲν κατασκευὴ τῆς φύσεως τοῖς ἀνθρώποις μία· τὸ δὲ τῆς προαιρέσεως διάφορον, ἀφ' ἧς τοὺς μὲν εὐλογεῖσθαι, τοὺς δὲ ὑπὸ κατάραν ἐποίησε. Περί λαοῦ ἐκλελεγμένου, καὶ ὅτι ἀπέναντι τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κακὸν, καὶ ἀπέναντι τοῦ εὐσεβοῦς ὁ ἀμαρτωλός. Τίσι δεῖ κοινωνεῖν· ὁποῖαν δεῖ γυναῖκα λαβεῖν· ὁποῖους δεῖ φίλους ἔχειν· τίσι δεῖ συμβούλοις χρῆσθαι, τί νας διδασκάλους ὀρίζει· περὶ τοῦ εἰδέναι τὸ συμφέρον ἕκαστον. Περί τοῦ τιμᾶν τοὺς ἰατρούς. Πῶς ἐπὶ νεκρῶ δεῖ πενθεῖν. Περί γραμματέως καὶ σοφοῦ γεωργοῦ· καὶ περὶ ἀγρυπνίας τέκτονος, καὶ χαλκέως, καὶ κεραμέως. Περί φυλακῆς ψυχῆς ἀνθρώπου, καὶ τῆς παραμενούσης σοφίας, καὶ ὅσον τυγχάνει. Περί προγνώσεως Θεοῦ καὶ κτίσεως κόσμου. Ὅτι ἡ κτίσις τοῖς εὐσεβέσιν εἰς εὐλογίαν τρέπεται· τοῖς δὲ ἀνόμοις εἰς κατάραν. Ὅτι ἀσχολία μεγάλη ἔκτισται παντὶ ἀνθρώπῳ, καὶ ζυγὸς βαρὺς ἐπὶ υἱοῦς Ἀδάμ. Ὅτι πάντα ὅσα ἀπὸ γῆς εἰς γῆν ἀναστρέφει, καὶ ὅσα ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἰς θάλασσαν. Περί συγκρίσεως ἀγαθῶν, καὶ τίνα τὰ σαρκικὰ ἀγαθὰ τὰ ἤττονα. Περί τοῦ τίνα τὰ ὄντα ἀγαθὰ τὰ μείζονα καὶ πνευματικά. Περί ζωῆς ἀπαιτή. Περί θανάτου πικροῦ πλουσίου· περὶ θανάτου καλοῦ πτωχοῦ. Περί τοῦ μὴ εὖ λαβεῖσθαι τὸ ἀποθανεῖν. Περί τοῦ ἐπονειδίστως μὴ ζῆν, ἀλλὰ φροντίζειν ὀνόματος ἀγαθοῦ. Περί παιδείας εἰρηνικῆς. Ἀφ' ὧν ἐντρεπόμενος αἰσχύνεσθαι δεῖ· περὶ ὧν οὐ δεῖ αἰσχύνεσθαι. Ὅτι δεῖ περὶ θυγατρὸς παρθένου πάντοτε μεριμνᾶν· περὶ τοῦ μὴ συνεδρεῦειν ἐν μέσῳ γυναικῶν διὰ πορνείαν. Περί δημιουργίας Κυρίου. Περί ἡλίου, ὅτι σκεῦος θαυμαστὸν καὶ ἔργον Κυρίου. Περί σελήνης καὶ ἀστρῶν, καὶ τόξου, καὶ χιόνων, καὶ ἀστραπῶν. Περί νεφῶν, καὶ χαλάζης. Περί σεισμῶν καὶ βροντῆς. Περί ὑετοῦ, καὶ πάχνης, καὶ ὀμίχλης. Περί δρόσου ἀπὸ καύσωνος, καὶ περὶ ἀβύσσου ξηρᾶς. Περί Ἰορδάνου καὶ θαλάσσης. Περί παντὸς ζώου καὶ κτήνους. Περί μεγαλοδόξου κτίσεως Κυρίου. Περί τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ. Ἐπίλογος περὶ Ἐνώχ καὶ Νῶε. Ἐπίλογος περὶ Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰ καὶ ὧν ἐπειράσθησαν. Ἐπίλογος περὶ Ἰακώβ, καὶ 28.384 Μωϋσέως, καὶ ὧν ἐθαυματούργει. Ἐπίλογος περὶ Ἀαρῶν, καὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, καὶ τῆς ἱερατείας. Ἐπίλογος περὶ Δαθάν, καὶ Ἀβειρῶν, καὶ Κορέ. Περί τῶν ἀπαρχῶν τῶν πρωτογεννημάτων μερίδος Ἀαρῶν. Ἐπίλογος, ὅτι Φινεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ τρίτος μετὰ Ἀαρῶν ἔνδοξος. Ὅτι τῷ Δαβίδ διέθετο Κύριος διαθήκην βασιλείας. Ὅτι Ἰησοῦς Ναυῆ διάδοχος Μωϋσέως γίνεται ἐν προφήταις. Ὡς ἐν ἡμέραις Μωϋσέως Ἰησοῦς Ναυῆ καὶ Χάλεβ ὁ τοῦ Ἰεφονῆ, ἐποίησαν ἔλεος, καὶ οἱ ἰβ' διεσώθησαν. Τὰ περὶ Σαμουήλ, ὃς μετὰ Ἰησοῦν ἔκρινε τὸν λαὸν ἐν προφήταις. Τὰ περὶ Ναθάν τοῦ προφήτου, καὶ ἐγκώμιον εἰς Δαβίδ τὸν βασιλέα. Ὡς Σολομῶν ἦν σοφός, ἀλλὰ φιλογύ ναιος ὕστερον γέγονε, καὶ μετὰ τὴν ὀργὴν ἠλεήθη μετανοήσας. Τὰ περὶ Ἱεροβοὰμ καὶ Ῥοβοὰμ τῶν σχισματοποιῶν. Τὰ περὶ Ἡλίου τοῦ προφήτου, τὸ πῦρ τὸ καῖον τὰ κακά. Τὰ περὶ Ἐλισσαιὲ τοῦ προφήτου, καὶ μαθητοῦ Ἡλίου, ὃς ἐνεπλήσθη τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Τὰ περὶ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν βασιλέων Ἰούδα. Ὡς

ἦν Ἰεζεκίας ταπεινόφρων, καὶ τοῦ Ἡσαΐου φίλος, καὶ τοῦ Ῥαμφάκη ἀναιρέτης. Ὡς ἐλυτρώσατο Κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ Ἡσαΐου, πατάξας τὴν παρεμβολὴν τῶν Ἀσσυρίων. Ὡς Ἰωσίαςὸ βασιλεὺς ὑπῆρχε φίλος Ἰερεμίου. Περὶ Ἐζεκιὴλ τοῦ προφήτου, ὅτι ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἦν Βαβυλώνος. Περὶ τῶν ὀστέων τῶν ἰβ' προφητῶν. Ὡς Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὠκοδόμησαν τὸν οἶκον Κυρίου. Ὡς Νεεμίας ἀνήγειρε τὰ τεῖχη Ἱερουσαλήμ τὰ πεπτωκότα. Τὰ περὶ Ἐνώχ, ὅς ἐστιν ἐν τοῖς ἐνδόξοις καὶ στηρίγμα λαοῦ. Ὅτι Σὴμ καὶ Σὴθ ἔνδοξοι ἐν ἀνθρώποις. Ὅτι Σίμων Ὀνίου υἱὸς ἐνδοξότατος ἐν ἀρχιερωσύνῃ. Ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις εὐλογεῖν δεῖ τὸν Θεὸν μεγαλουργόν. Κατὰ Σαμα ρειτῶν, ἀθετησάντων τὸν Ἰουδαϊσμόν, καὶ κατὰ Ἰουδαίων ἀθετησάντων τὸν Χριστόν. Περὶ τοῦ ἐπιλόγου τῆς βίβλου πάσης. Περὶ τῆς προσευχῆς Ἰησοῦ υἱοῦ Σηράχ, ἐγγόνου Ἰησοῦ.

ΑΡΚΤΕΟΝ ΔΕ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ.

Βιβλίον Α΄. Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. Οὕτω καλεῖται τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς Ματθαῖος ὁ μαθητὴς τοῦ Κυρίου συνέγραψε τὸ Εὐ αγγέλιον τοῦτο. Διηγεῖται δὲ ἐξ ἀρχῆς τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ Σωτῆρος τὴν ἐκ σπέρματος τοῦ Δαβίδ. Διὸ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν γενεαλογίαν κατάγει ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεὰς μβ'. Περιέχει δὲ καὶ τὸ βάπτισμα Ἰωάννου, καὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει παρὰ τοῦ διαβόλου πειρασμούς, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα μεγάλα γενόμενα παρὰ τοῦ Σωτῆρος, τὴν τε τῶν μαθητῶν ἐκλογὴν, καὶ τὴν τοῦ μυστηρίου παράδοσιν· καὶ τέλος ὅτι παρεδόθη Πιλάτῳ, καὶ ἐσταυρώθη τῷ σώματι, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐτέθη ἐν τῷ μνημείῳ· καὶ οἱ μὲν στρατιῶται διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ, ἐν τριημέρῳ ἀναστὰς, ἐνετείλατο τοῖς μαθηταῖς μαθητεῦν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ βαπτίζειν αὐτούς, ἐπαγγελιάμενος εἶναι μετ' αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας ἕως συντελείας τοῦ αἰῶνος. Εἰσὶ δὲ ἅπερ 28.385 ἐξηγεῖται Ματθαῖος γεγονέναι σημεῖα παρὰ τοῦ Χριστοῦ ταῦτα. Ὁ λεπρὸς ἐκαθαρίσθη· ὁ παῖς ἑκατοντάρχου μὴ παρὼν ἰάθη, μόνον εἰπόντος αὐτοῦ· ἡ πενθερὰ Πέτρου πυρέσσουσα ἰάθη· ὀψίας γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους, καὶ κακῶς ἔχοντας· καὶ τὰ μὲν πνεύματα ἐξέβαλε λόγῳ, τοὺς δὲ ἄλλους πάλιν ἐθεράπευσεν οὕτως. Γενεαλο γεῖται Χριστός· εὐαγγελίζεται Ἰωσήφ· προσκυνοῦσι μάγοι· κατέρχεται εἰς Αἴγυπτον ὁ Χριστός· ἀναιρεῖ τὰ παιδιά Ἡρώδης, καὶ τελευτᾷ. Ἀνελθὼν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου κατοικεῖ εἰς Ναζαρέθ ὁ Χριστός. Ἔρχεται Ἰωάννης βαπτίζων, ἀποστρέφεται τοὺς Σαδδουκαίους καὶ τοὺς Φαρισαίους. Βαπτίζεται ὁ Χριστός, καὶ πειράζεται ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. Εἶτα ἦλθεν εἰς Καπερ ναοῦμ, παραδοθέντος τοῦ Ἰωάννου. Καλεῖ τοὺς περὶ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον. Θεραπεύει πολλούς, κάθηται εἰς τὸ ὄρος, καὶ λέγει τοὺς μακαρισμούς, καὶ ἐπά γει· «Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας,» καὶ, «Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου.» Παραινεῖ αὐτοῖς περὶ βίου. Εἶτα ἐπι τείνει τὰς ἐν τῷ νόμῳ ἐντολάς, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ λέγει, καὶ περὶ κενοδοξίας, καὶ περὶ φιλοχρηματίας, καὶ τοῦ μὴ μεριμνᾶν περὶ τροφῆς, καὶ τοῦ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον. Εἶτα φησι· «Μὴ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοί ρων.» Προτροπὴ περὶ τοῦ αἰτεῖσθαι· παραβολὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ· περὶ τῆς στενῆς ὁδοῦ, καὶ περὶ ψευδο προφητῶν, καὶ τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς. Ἐνθα ἡ παραβολὴ τῆς ἐπὶ τὴν πέτραν οἰκοδομηθείσης οἰκίας. Κατέρχεται ἀπὸ τοῦ ὄρους, καὶ θεραπεύει τὸν λεπρὸν, καὶ τὸν τοῦ ἑκατοντάρχου, καὶ τὴν πενθερὰν Πέτρου, καὶ ἄλλους πολλούς. Ὁ

γραμματεὺς κωλύεται ἀκολουθῆσαι, καὶ ὁ μαθητὴς ἀναγκάζεται. Παύει τὸν χειμῶνα τῆς θαλάσσης. Οἱ δαίμονες εἰς τοὺς χοίρους ἐμπίπτουσιν. Ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν· θεραπεύει τὸν παραλυτικόν· καλεῖ τὸν Ματθαῖον. Ἐγκαλοῦσιν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι μετὰ τελωνῶν ἐσθίει, καὶ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, ὅτι οὐ νηστεύουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Παραγίνεται ὁ ἄρχων διὰ τὸ θυγάτριον, καὶ ἀνίστησι τὴν κόρην· καὶ μεταξὺ ἡ αἰμορροῦσα ἰᾶται. Δύο τυφλοὶ θεραπεύονται, καὶ κωφὸς δαιμονιζόμενος. Περιάγει τὰς κώμας ὁ Ἰησοῦς. Ἀποστέλλει τοὺς μαθητὰς κηρῦσαι, καὶ πολλὰ αὐτοῖς διαλέγεται. Ἀποστέλλει πρὸς αὐτὸν δύο τῶν μαθητῶν Ἰωάννης, ἐγκωμιάζεται. Ἐγκαλεῖ τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου ὁ Χριστός. Ὀνειδίζει τὰς πόλεις. Ἐξομολογεῖται τῷ Πατρί. Καλεῖ τοὺς πεφορτισμένους. Διαβαίνει διὰ τῶν σπορίμων. Θεραπεύει τὸν τὴν ξηρὰν ἔχοντα χεῖρα. Καὶ βουλεύονται Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀναχωρήσαντι ἐκεῖθεν, ἀκούθει ὁ ὄχλος, καὶ θεραπεύεται. Ὁμοίως καὶ ὁ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός. Τότε λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι· «Ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.» Εἶτα σημεῖον αἰτοῦσιν· ὁ δὲ ἔδωκε τὸ Ἴωνᾶ. Προεῖπεν, ὅτι Νινευῖται κατακρινούσιν αὐτούς. Τότε λέγει· «Ὅταν ἐξέλθῃ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, ζητοῦν ἀνάπαυσιν.» Εἶτα ἡ μήτηρ ζητεῖ λαλῆσαι αὐτῷ. Ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος, καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐν παραβολαῖς λέγει. Ἐπιλύει τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ προστίθει τὴν τοῦ θησαυροῦ, τὴν τοῦ μαργαρίτου, τὴν τοῦ ἀγροῦ, τὴν τοῦ σινάπεως, καὶ τὴν τῆς ζύμης. Ἐπιλύει τὴν τοῦ ἀγροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, προστίθει τὴν τῆς σαγήνης. Μακαρίζει τοὺς μαθητὰς, παραβάλλων αὐτοὺς ἀνδρὶ οἰκοδεσπότῃ. Ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα, ὅτε καὶ σκανδαλίζονται οἱ Ἰουδαῖοι. Τότε λέγει· «Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.» Καὶ ἀκούσας τὰ κατὰ τὸν Ἡρώδη καὶ Ἰωάννην, ἀναχωρεῖ εἰς ἔρημον, καὶ τρέφει τοὺς πεντακισχιλίους. Πέμπει τοὺς μαθητὰς εἰς πλοῖον. Ἀνέρχεται εἰς τὸ ὄρος εὐξασθαι. Ἐφίσταται αὐτοῖς νυκτὸς πλέουσι· δέχεται τὸν Πέτρον ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἔρχεται εἰς Γεννησαρέτ. Θεραπεύονται πολλοί. Ἐγκαλοῦσι Φαρισαῖοι περὶ καθαρσίων· ἐπιτομίζει τούτους, καὶ διδάσκει τοὺς ὄχλους περὶ βρωμάτων. Ἐρωτᾷ Πέτρος περὶ τῶν εἰρημένων, καὶ σαφέστερον ἐπεξέρχεται ὁ Χριστός. Ἦλθεν εἰς Τύρον, καὶ προσέρχεται ἡ Χαναναία. Ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος τὸ παρά τὴν θάλασσαν, καὶ θεραπεύει πολλούς. Τρέφει τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας. Ἦλθεν εἰς Μαγδαλά. Ἐρωτῶσι σημεῖον οἱ Ἰουδαῖοι. Ὁ δὲ καταλιπὼν ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Οἱ μαθηταὶ ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν· λέγει αὐτοῖς περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων. Ἐξέρχεται εἰς Καισάρειαν. Ἐρωτᾷ τοὺς μαθητὰς περὶ ἑαυτοῦ· ὁμολογεῖ αὐτὸν ὁ Πέτρος. Τότε προλέγει περὶ τοῦ πάθους, καὶ ἐπιτιμᾷ Πέτρῳ, καὶ κελεύει τὸν βουλόμενον ἀκολουθεῖν ἄραι τὸν σταυρόν. Λέγει καὶ περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας αὐτοῦ. Ἄνεισιν εἰς τὸ ὄρος, ἔνθα καὶ μετεμορφώθη. Κατιόντα αὐτὸν ἐρωτῶσι περὶ Ἡλίου καὶ μανθάνουσι. Προσάγεται ὁ σεληνιαζόμενος, καὶ θεραπεύεται. Ὀνειδίζει τοῖς μαθηταῖς. Λέγει αὐτοῖς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ περὶ τοῦ πάθους. Προσέρχονται ἐν Καπερναοῦμ οἱ τὸ δίδραγμα λαμβάνοντες. Ἐρωτῶσιν οἱ μαθηταί, τίς μεῖζων; Τότε καλέσας παιδίον λέγει· «Ὅς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων.» Καὶ, «Εἰ ὀφθαλμός σου, καὶ ἡ χεὶρ σου σκανδαλίζει σε» καὶ τὸ, «Μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων.» Εἶτα ἡ παραβολὴ τῶν ἑκατὸν προβάτων, καὶ τό· «Ἐὰν ἀμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἔλεγξον αὐτόν» καὶ τό· «Ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν, ὃ ἐὰν αἰτήσωνται, λήψονται.» Εἶτα φησιν ὁ Πέτρος· «Ποσάκις ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου;» Παραβολὴ τοῦ τὰ μύρια ὀφείλοντος τάλαντα. Ἦλθεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Ἐθεράπευσε

πολλούς. Ἐπέλυσε τὸ τοῦ ἀποστασίου. Περὶ τρόπου εὐνουχισμοῦ διαλέγεται. Εὐλογεῖ τὰ παιδιά. Προσέρχεται ὁ πλούσιος. Ἐρωτῶσιν οἱ μαθηταί, «Τίς δύναται σωθῆναι;» Τότε λέγει· «Ἐπὶ δώδεκα θρόνους καθήσεσθε» καὶ, «Ὅς ἀφῆκεν οἰκίας,» καὶ τὰ ἐξῆς. Εἶτα παραβολὴ τῶν ἐργατῶν. Καὶ ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα, εἶπε τοῖς μαθηταῖς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἡ γυνὴ Ζεβεδαίου ἀξιοῖ ὑπὲρ τῶν υἱῶν περὶ πρωτείων. Οἱ ἀπόστολοι ζηλοῦσι, καὶ παιδεύονται. Θεραπεύονται οἱ δύο τυφλοὶ ἐξ Ἱεριχοῦντος. Εἶτα τὰ 28.389 κατὰ τὸν ὄνον. Εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν ἐκβάλλει τοὺς πωλοῦντας, θεραπεύει τοὺς προσελθόντας. Εἶτα τὰ παιδιά ὑμνεῖ. Ἐξέρχεται εἰς Βηθανίαν, καὶ ἐπανερ χόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, ξηραίνει τὴν συκῆν, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· «Κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἶπητε, Βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται, καὶ ὁ ἐὰν αἰτήσητε πιστεύοντες, λήψεσθε.» Ἐρωτῶσιν οἱ ἱερεῖς· «Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;» Ἀντερωτᾶ περὶ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου. Λέγει αὐτοῖς τὴν παραβολὴν τῶν δύο υἱῶν, εἶτα τὰ τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τῶν πονηρῶν ἐργατῶν· εἶτα τὰ τοῦ γάμου, καὶ τῶν φαύλων κλητόρων. Τότε ἦλθον οἱ Ἰουδαῖοι παγιδεῦσαι αὐτὸν ἐν λόγῳ. Καὶ τί τὸ νόμισμα. Ἐρωτῶσιν οἱ Σαδδουκαῖοι περὶ τῆς γαμηθείσης τοῖς ἑπτὰ ἀδελφοῖς· εἶτα ὁ νομικός· Ποία ἐντολὴ πρώτη; Εἶτα ἐρωτᾶ αὐτοὺς Ἰησοῦς· «Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ;» Ὡς δὲ ἐπεστομίσθησαν, διαλέγεται τοῖς ὄχλοις περὶ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, ταλανίτων αὐτοῦς. Εἶτα ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀνέρχεται εἰς τὸν ἐλαιῶνα, καὶ διαλέγεται τοῖς μαθηταῖς περὶ μελλόντων. Εἶτα ἡ παραβολὴ τοῦ κατασταθέντος δούλου ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ ἡ τῶν δέκα παρθένων, καὶ ἡ τῶν πέντε ταλάντων, καὶ ἡ τῶν ἐρίφων, καὶ ἡ τῶν προβάτων. Συνάγονται οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς πιάσαι αὐτόν. Ὁ δὲ ἦλθεν εἰς Σίμωνος οἰκίαν εἰς Βηθανίαν, ἔνθα ἡ τὸ ἀλάβαστρον [ἔχουσα] ἔρχεται. Συντίθεται ὁ Ἰούδας τοῖς Ἰουδαίοις. Ἀποστέλλονται οἱ Μαθηταῖς εἰς τὸ Πάσχα. Ἐλέγχει τὸν Ἰούδαν ὁ Χριστός. Παραδίδωσι τὸ μυστήριον, ἔνθα λέγει· «Οὐ μὴ πῖω ἐκ τῆς ἀμπέλου ταύτης.» Ἐξέρχεται εἰς τὸν ἐλαιῶνα. Προλέγει, ὅτι σκανδαλισθήσονται οἱ μαθηταί. Ἀφείς τοὺς μαθητὰς εἰς Γεθσημανῆ, καὶ προσευξάμενος τρίτον, λέγει· «Ἄγωμεν ἐντεῦθεν.» Ἦλθεν ὁ Ἰούδας μετὰ τοῦ ὄχλου, καὶ κόπτει ὁ Πέτρος τὸ ὠτίον τοῦ παιδαρίου. Ἦγαγον Ἰησοῦν πρὸς Καϊάφαν, ἔκριναν αὐτόν, καὶ κατεδίκασαν, καὶ ἐνέπαιξαν. Ὁ Πέτρος ἀρνεῖται. Ἦγουσι τὸν Ἰησοῦν πρὸς Πιλάτον. Ἀπάγχεται Ἰούδας. Κρίνεται ὁ Χριστός. Ἡ γυνὴ τοῦ Πιλάτου συμβουλεύει αὐτῷ ἀποστήναι τοῦ Ἰησοῦ. Εἶτα σταυροῦται. Εἰστήκεισαν αἱ περὶ Μαρίαν θεωροῦσαι μακρόθεν τὰ γινόμενα. Λαμβάνει τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰωσήφ. Αἰτοῦσι τὴν κουστωδιάν οἱ Ἰουδαῖοι. Αἱ περὶ Μαρίαν ἦλθον ἐσπέρας εἰς τὸν τάφον, καὶ σεισμός ἐγένετο. Ἦκουσαν παρὰ τοῦ ἀγγέλου, ὅτι ἀνέστη. Πέμπονται ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς μαθητὰς. Ἦκουσαν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ τοῦ σεισμοῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ ἔδωκαν χρήματα τοῖς φύλαξιν, ἵνα ψεύσωνται. Ἦλθον οἱ μαθηταί πρὸς τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Παραδίδωσιν αὐτοῖς τὸ βάπτισμα.

Βιβλίον β', Κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον Ἰωάννης βαπτίζει τοὺς Ἰουδαίους. Ἔρχεται ἀπὸ Ναζαρέθ ὁ Χριστός, ἐβαπτίσθη, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἔρημον πειρασθῆναι. Εἶτα εἰς τὴν Γαλιλαίαν, παραδοθέντος Ἰωάννου, καὶ καλεῖ τοὺς περὶ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον. Εἰσέρχεται εἰς Καπερναοῦμ, διδάσκει, 28.392 θεραπεύει τὸν δαιμονιζόμενον ἐκεῖ, εἶτα τὴν πενθερὰν Πέτρον, καὶ πολλοὺς ἐν τῇ ἐσπέρᾳ ἰᾶται, ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, περιῆγε τὴν Γαλιλαίαν. Θεραπεύει τὸν λεπρόν. Ἔρχεται εἰς Καπερναοῦμ. Ἰᾶται τὸν παραλυτικόν· διδάσκει τὸν ὄχλον. Καλεῖ τὸν Λευῖν τὸν Ἀλφαίου. Ἔσθιει μετὰ τῶν

τελωνῶν. Ἐγκαλοῦσιν οἱ Φαρισαῖοι ὑπὲρ τούτου. Οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου ὑπὲρ τῆς νηστείας αἰτιῶνται· ὁ δὲ ἀπολογεῖται. Διέρχεται διὰ τῶν σοριμῶν. Θεραπεύει τὸν τὴν ξηρὰν χεῖρα [ἔχοντα]. Ἀναχωρεῖ πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἀκολουθεῖ αὐτῷ πλῆθος πολὺ. Ὁμολογοῦσιν οἱ δαίμονες. Προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, ἵνα ἀποστείλῃ αὐτούς. Τότε λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι· «Ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.» Ἔρχεται ἡ Μήτηρ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν. Ἐμβαίνει εἰς τὸ πλοῖον. Λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος, τὴν τοῦ ἀγροῦ, τὴν τοῦ σινάπεως. Χεὶ μάζονται ἐν τῇ θαλάσῃ οἱ μαθηταί. Ἐπιτιμᾷ τῇ θαλάσῃ ὁ Χριστός· Θεραπεύεται ὁ δαιμονῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γεργεσηνῶν. Οἱ χοῖροι πνίγονται. Ἦλθεν εἰς τὸ πέραν, καὶ Ἰάειρος ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς ἀξιοῖ. Εἶτα ἡ αἰμορροοῦσα ἰᾶται. Ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα, σκανδαλίζονται ἐπ' αὐτῷ. Ἐνταῦθα λέγει· «Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.» Πέμπει τοὺς μαθητὰς ἀνὰ δύο, ἐντειλάμενος πολλά. Εἶτα τὰ κατὰ Ἡρώδην καὶ Ἰωάννην. Ἐπανῆλθον οἰμαθηταὶ πρὸς αὐτόν. Τρέφει τοὺς ὄχλους. Ἐφίσταται χειμαζόμενοι τοῖς μαθηταῖς. Ἦλθεν εἰς Γεννησαρὲτ, καὶ ἐθεράπευσε πολλούς. Περὶ ἀνίπτων χειρῶν διαλέγεται. Ἦλθεν εἰς Τύρον. ἰᾶται τὴν θυγατέρα τῆς Συροφοινικίσσης, εἶτα τὸν κωφὸν καὶ μογιάλον. Τρέφει τὸν ὄχλον. Σημεῖον αἰτοῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ οὐ δίδωσι. Περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων λέγει, καὶ ἐπιτιμᾷ τοῖς μαθηταῖς. Θεραπεύει τὸν τυφλὸν εἰς Βηθσαϊδά. Ἐρωτᾷ τοὺς μαθητὰς περὶ ἑαυτοῦ. Πέτρος ὁμολογεῖ· καὶ διὰ τὸ πάθος ἐπιτιμᾶται. Ἐνταῦθα λέγει· «Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν.» Μεταμορφοῦται ἐν τῷ ὄρει, λέγει περὶ τοῦ Ἥλιου. Προσάγεται σεληνιαζόμενος, καὶ θεραπεύεται. Προλέγει τοῖς μαθηταῖς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ ἐλέγχει αὐτούς περὶ πρωτείων διαλεχθέντας ἐν τῇ ὁδῷ. Ἐνταῦθα λέγει· «Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἔστι,» περὶ τοῦ ἐκβάλλοντος δαιμόνια ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Εἶτά φησιν· «Ὁς ἐὰν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν» καὶ τό· «Ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, οὐδὲ τὸ πῦρ σβέννυται.» Περὶ ἀποστασίου διαλέγεται. Τὰ παιδιά εὐλογεῖ. Ἐρωτᾷ ὁ πλοῦσιος, τί ποιήσας ζήσεται· ἀποκρίνεται πρὸς αὐτόν. Ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγει περὶ τοῦ πάθους. Οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου ἀξιοῦσιν ὑπὲρ τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας. Διαλέγεται περὶ ταπεινοφροσύνης. Ἀναβλέπει Βαρτιμαῖος. Εἶτα τὰ κατὰ τὸν πῶλον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν, ὀψίας οὔσης ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν. Εἶτα ἐπὶ τὴν συκῆν. Ἐκβάλλει ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς πωλοῦντας. Ἐξῆλθεν ἑσπέρας ἐκ τῆς πόλεως. Ὁ Πέτρος θαυμάζει διὰ τὴν συκῆν. Προτρέπεται τοὺς μαθητὰς ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πιστεύειν. Κελεύει συγχωρεῖν τῷ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα. Ἐπανέρχεται εἰς τὴν πόλιν. 28.393 Ἐρωτῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖ. Ἐρωτᾷ αὐτούς περὶ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου. Λέγει τὰ κατὰ τὸν ἀμπελῶνα καὶ τοὺς πονηροὺς γεωργούς. Εἶτα περὶ τοῦ κήνσου· εἶτα περὶ τῶν ἑπτὰ ἀδελφῶν. Ἐρωτᾷ ὁ γραμματεὺς, ποία ἐντολὴ πρώτη καὶ μαθῶν ἀποδέχεται. Ἐρωτᾷ ὁ Χριστὸς περὶ ἑαυτοῦ. Εἶτα κατὰ τῶν Φαρισαίων διαλέγεται, καὶ περὶ τῶν δύο δηναρίων τῆς χήρας. Ἐξερχόμενος ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, λέγει περὶ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ. Ἐρωτῶσιν οἱ μαθηταὶ περὶ τοῦ χρόνου, καὶ πολλὰ αὐτοῖς προλέγει. Ἦλθεν εἰς Βηθανίαν πρὸς Σίμωνά τὸν λεπρόν. Ἐκεῖ τὸ μύρον ἐκχεῖται. Συντίθεται ὁ Ἰούδας τοῖς Ἰουδαίοις. Πέμπονται ἐτοιμάσαι τὸ πάσχα οἱ μαθηταί. Ἐλέγχει τὸν Ἰούδαν. Παραδίδωσι τὰ μυστήρια. Ἐξέρχεται εἰς τὸν ἔλαιῶνα. Προλέγει τοῖς μαθηταῖς, ὅτι σκανδαλισθήσονται, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι ἀρνήσεται. Προσεύχεται τῷ Πατρί· εἶτα συλλαμβάνεται. Τέμνει Πέτρος τὸ ὠτίον τοῦ δούλου. Φεύγει ὁ νεανίσκος γυμνός. Ἄγεται πρὸς Καϊάφαν ὁ Ἰησοῦς. Καταμαρτυροῦσιν αὐτοῦ. Ὁμολογεῖ ἑαυτὸν Υἱὸν

Θεοῦ. Ἀρνεῖται Πέτρος. Ἄγεται πρὸς Πιλάτον ὁ Ἰησοῦς· σταυροῦται. Ἦν ἐκεῖ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Σαλώμη. Λαμβάνει ὁ Ἰωσήφ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλθον αἱ γυναῖκες μετὰ τὸ Σάββατον, ἀρώματα φέρουσαι. Εἶδον τὸν ἄγγελον ἐν τῷ μνημείῳ, καὶ ἐφοβήθησαν. Ἀναστὰς ὁ Χριστὸς ὠφθη Μαρία, ἀφ' ἧς τὰ ἑπτὰ δαιμόνια ἐξέβαλεν. Ἐκείνη εἶπε τοῖς μαθηταῖς· οἱ δὲ ἠπίστησαν. Ἔπειτα ὠφθη τοῖς δυσὶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶτα τοῖς ἰα'· καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν, καὶ βαπτίζειν, καὶ σημεῖα ποιεῖν. Εἶτα ἀνελήφθη.

Βιβλίον γ', κατὰ Λουκᾶν. Τὰ κατὰ τὴν γέννησιν Ἰωάννου, καὶ τοῦ Χριστοῦ· τὰ κατὰ τὸν Συμεῶν. Ἄννα ἀνθομολογεῖται τῷ Κυρίῳ. Ἀπομένει ἐν τῷ ἱερῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ γονεῖς ἠγνόουν. Βαπτίζει ὁ Ἰωάννης, βαπτίζεται καὶ ὁ Χριστὸς, ὡν ἑτῶν λ'. Γενεαλογεῖται. Ἄγεται εἰς τὴν ἔρημον. Ἔρχεται εἰς Ναζαρέτ· ἀναγινώσκει ἐν τῇ συναγωγῇ. Εἶπε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους περὶ τῆς χήρας τῆς Ἠλίου, καὶ Νεεμᾶν τοῦ λεπροῦ, καὶ ἦθε λον αὐτὸν κρημνίσει. Ἦλθεν εἰς Καπερναοῦμ. Ἐθεράπευσε τὸν δαιμονῶντα, καὶ τὴν πενθερὰν Πέτρου, καὶ ἄλλους πολλούς. Ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον. Ἦλθεν εἰς Γεννησαρέτ, ἐπέβη τοῦ πλοίου Πέτρου, ἔνθα καὶ τὸ δίκτυον διεῖρήγγυτο. Ἐφοβήθη Σίμων. Ἐθεράπευσε τὸν λεπρὸν, εἶτα τὸν παραλυτικόν. Καλεῖ τὸν Λευῖ, ἐσθίει παρ' αὐτῶ· καὶ ἐγκαλεῖται ὑπὸ τῶν Φαρισαίων περὶ τούτου, καὶ ὅτι οὐ νηστεύουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Πορεύεται ἐν Σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διὰ τῶν σπορίμων. Θεραπεύει ἐν ἑτέρῳ Σαββάτῳ τὸν τὴν ξηρὰν χεῖρα. Ἐκλέγεται τοὺς ἰβ'. Λέγει τοὺς μακαρισμούς. Ταλανίζει τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς γελῶντας. Παραινεῖ περὶ ἀγάπης, περὶ τοῦ μὴ ἀμύνεσθαι τὸν πλησίον. Περὶ φιλανθρωπίας. Περὶ τοῦ μὴ κρίνειν, καὶ μεταδιδόναι. Λέγει δὲ καὶ παραβολὴν, τὴν περὶ τοῦ δένδρου, καὶ περὶ τοῦ φυλάσσαντος τοὺς λόγους αὐτοῦ, ὅτι ὁμοίός ἐστι τῇ ἐπὶ τὴν πέτραν οἰκίᾳ. Ἔρχεται εἰς Καπερναοῦμ. Πρόσεισιν ὁ ἑκατόνταρχος ὑπὲρ τοῦ δούλου. Εἶτα ὁ υἱὸς τῆς χήρας 28.396 ἀνίσταται. Πέμπει Ἰωάννης τοὺς μαθητὰς πρὸς αὐτόν. Ἐγκαλεῖ τῷ ὄχλῳ ὁ Ἰησοῦς περὶ Ἰωάννου. Παρειακάζει τὴν γενεὰν παιδίοις τοῖς προσφωνοῦσιν. Ἔρχεται εἰς οἰκίαν Φαρισαίου, καὶ ἰδοὺ ἡ γυνὴ ἡ ἀμαρτωλὸς τὸ ἀλάβαστρον ἐκχεῖ. Αἰτιᾶται ὁ Φαρισαῖος τὸ γεγὸνός. Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς τὴν παραβολὴν τῶν δύο χρεωφειλετῶν. Εἶτα διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ γυναῖκες αἱ θεραπευθεῖσαι. Λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ σπείραντος. Ἦλθεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν. Πλέουσιν οἱ μαθηταὶ μετ' αὐτοῦ, χειμᾶζονται, ἔρχονται εἰς Γάδαιρα, καὶ ὁ λεγεὼν εἰς τοὺς χοίρους ἐμπίπτει. Εἶτα Ἰάειρος ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς ἀξιοῖ, καὶ ἡ αἱμορροοῦσα ἰᾶται. Ἄν ἴστησι τὴν κόρην. Ἀποστέλλει τοὺς δώδεκα μαθητὰς. Ἀκούει Ἡρώδης περὶ αὐτοῦ. Ἀναχωρεῖ εἰς ἔρημον Ἰησοῦς. Τρέφει τοὺς ὄχλους. Ἐρωτᾷ· «Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι;» Ὁμολογεῖ Πέτρος. Παραγέλλει σιωπᾶν. Προλέγει περὶ τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως. Λέγει· «Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀρνησάσθω ἑαυτόν.» Μεταμορφοῦται. Κάτεισιν ἀπὸ τοῦ ὄρους. Θεραπεύει τὸν σεληνιαζόμενον. Λέγει περὶ τοῦ πάθους. Ἐζήτουν οἱ μαθηταί, τίς ἂν εἴη μείζων· ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐδίδασκεν αὐτούς. Εἶτά φησιν· «Ὅς οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν,» περὶ τοῦ ἐκβάλλοντος τὰ δαιμόνια ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀκολουθοῦντος αὐτῷ. Βουλόμενον εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν τῶν Σαμαρειτῶν οὐκ ἐδέξατο. Εἶτα οἱ μαθηταὶ πῦρ ἤθελον κατενέγκαι ἐπ' αὐτούς· ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπέτιμησεν αὐτοῖς. Βουλόμενός τις ἀκολουθῆσαι αὐτῷ κωλύεται. Ἄλλος δὲ παρακαλεῖται, καὶ ἀναδύεται. Τότε λέγει· «Οὐδεὶς ἐπιβάλλει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ

στρέφεται εἰς τὰ ὀπίσω.» Ἄνεδειξεν ἑβδομήκοντα μαθητὰς, καὶ πέμπει αὐτοὺς ἀνὰ δύο, παραινέσας μηδὲν βαστάσαι. Ὀνειδίζει ταῖς πόλεσι. Τότε λέγει· «Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἔμοῦ ἀκούει.» Εἶτά φησιν· «Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν πεσόντα, ὡς ἄστρα πῆν·» καὶ δίδωσι τοῖς μαθηταῖς ἔξουσίαν κατ' αὐτοῦ, καὶ παραινεῖ μὴ χαίρειν ἐν τούτῳ. Εἶτα ἔξομολογεῖται τῷ Πατρὶ, καὶ φησι τοῖς μαθηταῖς· «Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. Πολλοὶ γὰρ προ φῆται ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε.» Ὁ νομικὸς περὶ ῥάζει, καὶ ἡ παραβολὴ λέγεται τοῦ εἰς Ἱερικὴν καταβαίνοντος. Μάρθα ἐγκαλεῖ ὑπὲρ τῆς ἀδελφῆς. Διδάσκει εὐχεσθαι τοὺς μαθητὰς, καὶ λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ αἰτοῦντος ἄρτους τὸν φίλον τὸν ἐν τῇ κλίνῃ ὄντα. Θεραπεύει τὸν κωφὸν τὸν δαιμονιζόμενον. Τότε λέγουσιν, ὅτι «Ἐν Βεελζεβούλ θεραπεύει.» Εἶτα λέγει· «Ὅταν ἐξέλθῃ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, πορεύεται δι' ἀνύδρων τόπων.» Εἶτα γυνὴ τίς φησι· «Μακαρία ἡ κοιλία,» καὶ τὰ ἐξῆς. Κατακριθήσεσθαι προλέγει τοὺς τότε ὑπὸ Νινευτῖ, καὶ φησι· «Οὐδεὶς λύχνον ἄψας, ὑπὸ τὸν μόδιον τίθεισιν.» Εἰσηλθεν ἄριστος πρὸς Φαρισαῖον. Ὁ δὲ ἐγκαλεῖ, ὅτι οὐκ ἐβαπτίσατο. Τότε λέγει πρὸς αὐτόν· «Ἦμεῖς τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καθαρίζετε.» Καὶ ταλανίζει αὐτοὺς καὶ τοὺς νομικοὺς. Εἶτα λέγει· «Οὐδὲν ἔστι κρυπτόν·» 28.397 καὶ τὸ, «Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα·» καὶ τὸ, «Οὐχὶ πέντε στρουθία·» καὶ, «Ὅς ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα.» Προσέρχεται τις μερῖσασθαι τὸν κλῆρον μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ. Εἶτα ὁ λογιζόμενος πλούσιος· περὶ τῶν ἀποθηκῶν. Παραινεῖ μὴ μεριμνᾶν περὶ τροφῆς. Περὶ ἐλεημοσύνης λέγει, καὶ τοῦ δεσπότη τοῦ διακονοῦντος τοῖς δούλοις αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ πιστοῦ δούλου, καὶ περὶ τοῦ εἰδότος τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ποιοῦντος. Καὶ, «Πῦρ ἦλθον,» φησὶ, «βαλεῖν.» Ἔλεγε δὲ καὶ περὶ τῶν τὸ πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ δοκιμαζόντων. Καὶ τό· «Ἐὰν ὑπάγῃς μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα.» Εἶτα τοὺς ὑπὸ Πιλάτου ἀναιρεθέντας Γαλιλαίους, καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ πύργου καταχωσθέντας. Εἶτα ἡ παραβολὴ τῆς ἀκάρπου συκῆς. Τὴν ὑπὸ τοῦ δαίμονος συγκύπτουσαν θεραπεύει ἐν Σαββάτῳ· καὶ ἐγκαλοῦσιν Ἰουδαῖοι· ὁ δὲ ἐπιστομίζει αὐτούς. Εἶτα ἡ παραβολὴ τοῦ σινάπεως, καὶ τῆς ζύμης. Εἶτα ἡρῶ τήθη, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι. Παραινεῖ εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, καὶ ἐπάγει· «Ἦξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ ἀνακλιθήσονται.» Εἶτα λέγουσιν αὐτῷ· «Ἐξελθε, ὅτι Ἱερῶδης βούλεται σε ἀνελεῖν.» Καὶ φησι· «Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ.» Εἶτα πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ φησι· «Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου.» Θεραπεύει τὸν ὑδρωπικὸν ἐν οἴκῳ Φαρισαίου. Περὶ πρωτοκλισίας διαλέγεται, καὶ τίνας δεῖ καλεῖν ἐπ' ἄριστον. Εἶτα ἡ παραβολὴ τοῦ δείπνου, καὶ τῶν παραιτησαμένων ἐλθεῖν Παραινεῖ πάντων τῶν οἰκείων καταφρονεῖν, καὶ αὐτῷ ἀκολουθεῖν. Εἶτα ἡ παραβολὴ τοῦ τὸν πύργον οἰκοδομοῦντος, καὶ τοῦ παρασκευαζομένου εἰς πόλεμον. Εἶτά φησι· «Καλὸν τὸ ἄλας.» Γογγύζουσιν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι τελῶνας προσελαμβάνατο. Λέγει παραβολὴν πρὸς αὐτούς, τὴν τοῦ ἀπολωλὸτος προβάτου, τὴν τῆς δραχμῆς, καὶ τὴν τοῦ ἀσώτου παιδός· περὶ τοῦ ἐκβληθέντος οἰκονόμου· περὶ φιλαργυρίας· περὶ ὑπερηφανίας, καὶ ὅτι δεῖ πάντα τὰ ἐν τῷ νόμῳ πληρωθῆναι· περὶ τοῦ ἀπολύοντος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· περὶ τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ πλουσίου. Περὶ τοῦ συγχωρεῖν τῷ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα. Καὶ· «Τίς ἔχων δούλον,» φησὶ, «ἄροτριῶντα, οὐκ εἰσελθόντι ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ ἐπιτάττει;» Εἶτα οἱ δέκα λεπροί. Περὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ προλέγει. Περὶ τοῦ πάντοτε προσεύχεσθαι. Εἶπε τὴν τῆς χήρας παραβολὴν, καὶ τὴν τοῦ ἀδίκου ἄρχοντος. Τότε λέγει· «Ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐλθὼν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;» Ἡ παραβολὴ τοῦ Φαρισαίου καὶ τοῦ τελῶνου.

Εἶτα προσκαλεῖται τὰ παιδιά. Προσέρχεται ὁ πλούσιος ἐρωτῶν, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Περὶ τοῦ πάθους λέγει τοῖς μαθηταῖς· οἱ δὲ οὐ συν ἤκαν. Ὁ τυφλὸς θεραπεύεται, ὁ ἐγγὺς Ἰεριχοῦς. Τὰ κατὰ τὸν Ζακχαῖον. Ἡ παραβολὴ τοῦ βουληθέντος ἀγοράσαι βασιλείαν. Τὰ κατὰ τὸν πῶλον. Περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως προλέγει. Ἐκβάλλει ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς πωλοῦντας. Τότε λέγουσιν· «Ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;» Ἐρωτᾷ αὐτοὺς περὶ τοῦ βαπτίσματος 28.400 Ἰωάννου. Εἶτα ἡ παραβολὴ τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ τῶν πονηρῶν γεωργῶν. Τὰ περὶ τοῦ κήνσου, καὶ τῆς γα μηθείσης τοῖς ζ' ἀδελφοῖς. Εἶτα ἐρωτᾷ αὐτοὺς περὶ ἑαυτοῦ, πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ εἶναι· καὶ περὶ πρωτοκαθεδρίας διαλέγεται. Βάλλει ἡ χήρα δύο δηνάρια. Περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ ναοῦ, περὶ τῶν μελλόντων προλέγει κακῶν. Συντίθεται Ἰούδας μετὰ τῶν Ἰουδαίων. Πέμπει τοὺς μαθητὰς ἐτοιμάσαι τὸ πάσχα. Ἐλέγχεται Ἰούδας μετὰ τὸ μυστήριον. Φιλονεικία τῶν μαθητῶν περὶ πρωτείων. Εἶτα πρὸς τὸν Σίμωνά φησι· «Ἴδου ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς·» καὶ προλέγει αὐτοῦ τὴν ἄρνησιν, καὶ παρακελεύεται τοῖς μαθηταῖς βαστάζειν βαλάντιον. Εἶτα συλλαμβά νεται. Ἀρνεῖται Πέτρος. Τύπτεται ὁ Ἰησοῦς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Ἐρωτᾶται, εἰ αὐτὸς εἶη ὁ Χριστὸς, καὶ ἀποκρίνεται. Ἄγεται πρὸς τὸν Πιλάτον, καὶ πέμπεται πρὸς τὸν Ἡρώδη. Εἶτα πρὸς τὸν Πιλάτον ἄγεται. Παραδίδοται σταυρωθῆναι· ἀκολουθεῖ ὄχλος· πρὸς τὰς γυναῖκας διαλέγεται περὶ τῶν μελλόντων κακῶν. Σταυροῦται. Θάπτει Ἰωσήφ τὸ σῶμα. Φέρουσιν αἱ γυναῖκες ἀρώματα εἰς τὸν τάφον, καὶ οὐχ εὔρον οὐδένα. Μανθάνουσι παρὰ τῶν δύο ἀγγέλων, ὅτι ἀνέστη. Ἀπαγγέλλουσι τοῖς μαθηταῖς. Οἱ δὲ ἠπίστουν. Ἔδραμε Πέτρος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρεν οὕτως. Τότε φαίνεται τοῖς δύο ὁδοιποροῦσιν. Ὑποστρέψαντες οὗτοι, ἤκουσαν, ὅτι ὤφθη Σίμωνι. Εἶτα ἔστη ἀθρόως ἐν μέσῳ αὐτῶν· οἱ δὲ ἐπτοήθησαν. Ἔδειξεν αὐτοῖς τοὺς τύπους, καὶ ἔφεν ἐνώπιον αὐτῶν. Ἐξαγαγὼν δὲ αὐτοὺς εἰς Βηθανίαν, ἀνελήφθη.

Βιβλίον δ', κατὰ Ἰωάννην. Θεολογεῖ ὁ Ἰωάννης τὸν Χριστόν. Λέγει περὶ τοῦ Βαπτιστοῦ· εἶτα περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως. Ἀποκρίνεται ὁ Βαπτιστὴς πρὸς τοὺς ἀποσταλέντας πρὸς αὐτόν. Τῇ ἐπαύριον μαρτυρεῖ τῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὸ Πνεῦμα κατέβη ἐπ' αὐτόν. Τῇ ἐπαύριον πάλιν μαρτυρεῖ τῷ Ἰησοῦ. Καὶ κολλῶνται αὐτῷ οἱ περὶ Ἀνδρέαν. Ἄγει τὸν Πέτρον ὁ Ἀνδρέας πρὸς αὐτόν. Τῇ ἐπαύριον καλεῖ τὸν Φίλιππον ὁ Ἀνδρέας πρὸς αὐτόν. Τῇ ἐπαύριον καλεῖ τὸν Φίλιππον ὁ Ἰησοῦς, ἐξελθὼν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Οὗτος ἄγει τὸν Ναθαναήλ πρὸς αὐτόν. Μαρτυρεῖ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ὁ γάμος ἐν Κανᾷ γίνεται. Εἶτα ἔρχεται εἰς Καπερναοῦμ. Ἀναβαίνει εἰς Ἱεροσόλυμα ἐν τῷ Πάσχα· ἐκβάλλει ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς πωλοῦντας τὰς περιστεράς. Πολλοὶ πιστεύουσιν εἰς αὐτόν. Εἶτα τὰ κατὰ Νικόδημον. Εἶτα ἔρχεται εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἐβάπτιζον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Ἀπηγγέθη τῷ Ἰωάννῃ. Ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἔμαθον οἱ Φαρισαῖοι, κατέβη εἰς τὴν Γαλιλαίαν διὰ τῆς Σαμαρείας. Εἶτα τὰ κατὰ τὴν Σαμαρεῖτιν. Πιστεύουσιν οἱ Σαμαρεῖται. Ἔρχεται εἰς Κανᾷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ὁ βασιλίσκος προσέρχεται ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ. Ἀνῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ἐν ληΐ ἔτεσι παραλελυμένον ἰᾶται ἐν Σαββάτῳ. Ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Λέγει αὐτοῖς ὅτι παρὰ Θεοῦ ἐπέμψθη. Ἀπῆλθε πέραν τῆς Τιβεριάδος· ἦν δὲ τὸ Πάσχα. Τρέφει τοὺς ὄχλους. Ἠθέλησαν αὐτόν ποιῆσαι βασι 28.401 λέα, καὶ ἀναχωρεῖ εἰς τὸ ὄρος. Ἐπλευσαν οἱ μαθηταὶ εἰς Καπερναοῦμ. ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ, ἤλθον καὶ οἱ ὄχλοι. Τότε αὐτοῖς περὶ τῶν μυστηρίων διαλέγεται. Καὶ μὴ ἐνέγκαντες τὸν λόγον, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω. Λέγει τοῖς δώδεκα· «Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;» Τότε λέγει

Πέτρος· «Ῥήματα ζωῆς αἰώ νίου ἔχεις, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα;» Σκηνοπηγίας οὔσης, προτρέπονται αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ ἱερῷ. Ὁ δὲ ὕστερον ἀνήλθε, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἠγανάκτουν, ὅτι ἐν Σαββάτῳ τυφλὸν ἰά σατο. Διαλέγεται περὶ τοῦ Παρακλήτου· καὶ οἱ μὲν ἐπίστευσαν, οἱ δὲ ἠπίστουν. Ἐγκαλοῦνται ὑπηρετῆται ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων, ὅτι οὐκ ἐπίασαν αὐτόν. Διαλέγεται αὐτοῖς ὁ Νικόδημος, καὶ ἐπιστομίζουσιν αὐτόν. Πάλιν ὁ Ἰησοῦς διαλέγεται αὐτοῖς· καὶ ἐπειρῶντο ἀνατρέπειν αὐτοῦ τὰ ῥήματα. Ἐνταῦθα τὰ περὶ τῆς κατηγορηθείσης ἐπὶ μοιχείᾳ. Πάλιν λέγει αὐτοῖς· «Ἐγὼ ὑπάγω, ὅπου ἡμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.» Οἱ δὲ ἐνόμιζον, ὅτι ἀναιρεῖ ἑαυτόν. Εἶτα προλέγει τὸν τρόπον τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ εἰς αὐτόν. Τότε λέγει αὐτοῖς· «Ἐὰν μείνητε ἐν τῷ λόγῳ μου, ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς,» καὶ ἕτερα πολλά. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· «Σαμαρείτης εἶ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις.» Πάλιν ὁ Ἰησοῦς πολλὰ αὐτοῖς διαλέγεται, ἐν οἷς ἐπήγαγε· «Πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι.» Τότε ἠθέλησαν λιθάσαι αὐτόν· ὁ δὲ ἐξελθὼν ἀπ' αὐτῶν, ἐθεράπευσε τὸν τυφλὸν πηλῷ. Εἶτα διαλέγεται περὶ τῶν προβάτων καὶ τοῦ ποιμένος, τοῦ διὰ τῆς θύρας εἰσερχομένου εἰς τὴν αὐλήν· καὶ σχίσμα ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις. Τοῖς Ἐγκαινίοις περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος. Ἐρωτῶσιν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι, εἰ αὐτὸς εἶη ὁ Χριστός. Ὡς δὲ εἶπεν, ἐβάστασαν λίθους βαλεῖν ἐπ' αὐτόν. Ὡς δὲ ἤρῳτα αὐ τοὺς τὴν αἰτίαν, ἤλθον πιάσαι αὐτόν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. Ἀπῆλθεν, ὅπου ἐβάπτιζεν Ἰωάννης. Πέμπουσιν ἐκ Βηθανίας αἱ περὶ Μάρθαν ὑπὲρ τοῦ Λαζάρου. Καὶ βουλόμενος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐλθεῖν, ἐκώλυον οἱ μαθηταί. Ἦλθεν εἰς Βηθανίαν· ἀνέστησε τὸν Λάζαρον. Πάλιν ἐβουλεύοντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν τὸν Ἰησοῦν. Εἶτα Καϊάφας προφητεῖ. Ἀναχωρεῖ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν ἔρημον Ἐφραΐμ. Εἶτα οἱ Ἰουδαῖοι ἀμφέβαλον, εἰ ἔρχεται εἰς τὴν ἑορτήν. Καὶ πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἤλθον εἰς Βηθανίαν. Τότε δειπνοῦντα αὐτόν ἤλειψεν ἡ Μαρία, καὶ ἀγανακτεῖ Ἰούδας. Ἐπιστομίζει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς. Ἦλθον πρὸς αὐτόν ἐκεῖ οἱ Ἰουδαῖοι. Ὑπήνησαν αὐτῷ ὄχλοι μετὰ βαΐων ἐρχομένῳ εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὄχουμένῳ εἰς ὄναριον. Τότε ζητοῦσιν οἱ Ἕλληνες ἰδεῖν αὐτόν. Τότε λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ κόκκου τοῦ σίτου καὶ περὶ τῶν φοβουμένων τὸν θάνατον. Εἶτα ἐπάγει· «Πάτερ, δόξασόν σου τὸν Υἱόν·» καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐνόμισεν ὁ ὄχλος βροντὴν γεγενῆσθαι. Εἶτα προλέγει αὐτοῖς τὸν τρόπον τοῦ θανάτου, καὶ προτρέπει πρὸς τὸ πιστεῦσαι· οἱ δὲ ἠπεῖθουν, «ἴνα,» φησὶν, «ὁ λόγος Ἡσαΐου πληρωθῇ.» Νίπτει τοὺς μαθητάς· ἐλέγχει τὸν Ἰούδαν· καὶ λαβὼν ἐκεῖνος τὸ ψῶμιον ἐξῆλθεν ἐν νυκτί. Εἶτα διαλέγεται τοῖς μαθηταῖς ὁ Ἰησοῦς. Ἐντέλλεται αὐτοῖς περὶ ἀγάπης. 28.404 Προλέγει τῷ Πέτρῳ τὴν ἄρνησιν. Φίλιππος ἀξιοῖ ἰδεῖν τὸν Πατέρα. Περὶ τοῦ Παρακλήτου αὐτοῖς προλέγει· ἕτερα πολλά διαλέγεται, καὶ κατηγορεῖ τῶν Ἰουδαίων. Θλίψιν προλέγει τοῖς μαθηταῖς, εἶτα πάλιν χρηστὰ, καὶ πάλιν λυπηρά. Πρὸς τὸν Πατέρα διαλέγεται. Εἶτα ἔρχεται εἰς τὸν κῆπον, καὶ συλλαμβάνεται. Κόπτει Πέτρος τὸ ὠτίον τοῦ δούλου. Ἄγουσι τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν Ἄνναν. Εἰσάγει ὁ μαθητὴς τὸν Πέτρον εἰς τὴν αὐλήν. Τύπτει τὸν Ἰησοῦν ὁ ὑπηρέτης· λέγει αὐτῷ· «Εἰ κακῶς ἐλάλησα,» καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀποστέλλουσιν αὐτόν πρὸς Καϊάφαν. Ἀρνεῖται Πέτρος. Ἄγεται ὁ Ἰησοῦς πρὸς Πιλάτον. Σταυροῦται, καὶ τὸν τίτλον ἐπιτιθέασιν. Εἰστήκεισαν παρὰ τῷ σταυρῷ ἡ μήτηρ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρία, ἡ τοῦ Κλεοπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. Τότε παρατίθεται τὴν μητέρα τῷ Ἰωάννῃ. Θάπτει τὸ σῶμα Ἰωσήφ. Νικόδημος φέρει ἀλόης καὶ σμύρνης λύτρα ἑκατόν. Ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, βλέπει τὸν τάφον κενόν· καλεῖ τὸν Πέτρον καὶ τὸν

Ἰωάννην. Οἱ δὲ ἀπῆλθον, καὶ πά λιν ἀνεχώρησαν. Βλέπει τοὺς ἀγγέλους ἢ Μαρία, εἶτα τὸν Ἰησοῦν, καὶ διαλέγεται αὐτῇ. Εἶτα ἐπέστη τοῖς μαθηταῖς κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ ἔδωκεν αὐ τοῖς Πνεῦμα ἅγιον. Εἶτα τῷ Θωμᾷ διαλέγεται ἀπιστήσαντι. Εἶτα πάλιν ὥφθη τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θα λάσσης τῆς Τιβεριάδος· οἱ δὲ ἠλίευσαν πλῆθος ἰχθύων, καὶ ἔφαγε μετ' αὐτῶν. Εἶτα ἐπιτάττει τῷ Πέτρῳ ποιμαίνειν τὰ πρόβατα, καὶ προλέγει αὐτῷ, ποῖω θανάτῳ ἀποθανεῖται, καὶ κελεύει ἀκολουθῆσαι αὐτῷ.

Βιβλίον ε΄, Πράξεις τῶν ἀποστόλων. Οὕτω καλεῖται τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ καὶ τὰς πράξεις ὁμοῦ τῶν ἀποστόλων περιέχει. Ὁ δὲ διηγούμενος ταύτας ἐστὶ Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστής, ὁ καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον συγγράφων. Συναπεδήμει γὰρ τοῖς τε ἄλλοις ἀποστόλοις, καὶ μάλιστα τῷ Παύλῳ, καὶ εἰδὼς ἀκριβῶς, γράφει. Διηγεῖται δὲ ἐν αὐτῷ πῶς, ἀγγέλων ὑπολαβόντων, ἀνελήφθη ὁ Κύριος, καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔκχυσιν γενομένην ἐν τῇ Πεν τηκοστῇ ἐπὶ τε τοὺς ἀποστόλους καὶ πάντας τοὺς τότε παρόντας· τὴν τε κατάστασιν τοῦ Μαθθίου ἀντὶ Ἰούδα τοῦ προδότου, καὶ τὴν προχείρησιν τῶν ζ΄ δια κόνων, καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Παύλου, καὶ ὅσα ἔπαθε, καὶ τέλος τὴν εἰς Ῥώμην ἀποδημίαν αὐτοῦ. Τῶν μὲν οὖν δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, εἶτα Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Πέτρου, καὶ Φίλιππος, καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος, Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου, Σίμων ὁ ζηλωτής, Ἰούδας Ἰακώβου, ὁ καὶ Θαδδαῖος, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς τὸν Κύριον. Ἀλλὰ τοῦ Ἰούδα τούτου, προδότου γενομένου, καὶ ἀπολομένου, κατεστάθη εἰς τὸν ἐκείνου τόπον ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Μαθθίας, καὶ συγκατηριθμῆθη τοῖς ἕνδεκα δωδέκατος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκλήθη καὶ ὁ Παῦλος, σκεῦος ἐκλογῆς, καὶ ἀπεστάλη καὶ αὐτὸς μετὰ Βαρνάβα εὐαγγελίσασθαι τὸν Κύριον τοῖς ἔθνεσι παν ταχοῦ. Ἔτι δὲ καὶ τῶν κατασταθέντων παρὰ τῶν 28.405 ἀποστόλων ἑπτὰ διακόνων τὰ ὀνόματα ταῦτα· Στέφανος, Φίλιππος, Πρόχορος, Νικάνωρ, Τίμων, Παρ μενάς, καὶ Νικόλαος. Τούτων οὖν τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν διακόνων τὰς πράξεις διηγεῖται ὁ Λουκᾶς, καὶ σημεία παρ' αὐτῶν γεγονότα, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα· Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἐθεράπευσαν ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου τὸν ἐκ γενετῆς χωλὸν, τὸν ἐν τῇ Ὠραία πύλῃ καθημένον. Πέτρος Ἀνανίαν καὶ Σαπφείραν τὴν γυ ναῖκα αὐτοῦ ἤλεγξε, νοσοφισαμένους ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου, καὶ τῆς ἐπαγγελίας τῆς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ γεγόνασι παραχρῆμα νεκροί. Πέτρος ἐν Ἰόππῃ τὴν ἀποθανοῦσαν Δορκάδα εὐξάμενος ἤγειρεν ἐκ νε κρῶν. Πέτρος τὸ ἐξ οὐρανοῦ σκεῦος καθιέμενον πλή ρες παντὸς ζώου ἐώρακε. Πέτρου ἢ σκιά ἐρχομένη ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐθεράπευεν αὐτούς. Πέτρος τηρούμενος καὶ δεδεμένος ἐν τῇ φυλακῇ ὑπὸ ἀγγέλου ἀπελύθη, μὴ εἰδόντων τῶν στρατιωτῶν. Καὶ ὁ Ἡρώδης σκωληκὸβρωτος ἐξέψυξε. Στέφανος ἐποίησε τέρατα καὶ σημεία. Φίλιππος τὸν εὐνοῦχον ἐπέστη σεν ἀναγινώσκοντα τὸν Ἡσαΐαν, καὶ ἐβάπτισεν αὐ τόν. Ὁ αὐτὸς Φίλιππος ἐν Σαμαρείᾳ πολλὰ πνεύ ματα ἐξέβαλε, καὶ χωλοὶ καὶ παραλελυμένοι ἔθερα πεύθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Παῦλος, ἐγγίζων τῇ Δαμασκῷ, εἶδεν ὀπτασίαν, καὶ εὐθὺς γέγονεν εὐαγγελιστής. Παῦλος ἐν Λύστροις Αἰνέαν, χωλὸν ἐκ γενετῆς ὄντα, ἐθεράπευσεν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Παῦλος ἀπὸ ὀπτασίας εἰς Μακεδονίαν ἐκλήθη. Παῦλος τὴν γυναῖκα τὴν ἔχουσαν πνεῦμα Πύθονος ἐκαθάρισε. Παῦλος καὶ Σίλας ἐν Φιλίπποις εἰς φυλακὴν ἐβλήθησαν, καὶ ἡσφαλισμένους εἶχον τοὺς πόδας ἐν τῷ ξύλῳ. Ἐν δὲ τῷ μεσονυκτίῳ σεισμὸς γέγονε,

καὶ λέλυνται αὐτῶν τὰ δεσμά. Ἀπὸ τοῦ χρωτὸς Παύλου ἀπέφερον σουδάρια ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ δαιμονιῶν τας, καὶ ἐθεραπεύοντο. Παῦλος ἐν Τρωάδι πεσόντα Εὐτυχον ἀπὸ τῆς θυρίδος καὶ ἀποθανόντα ἤγειρε λέγων· «Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν.» Παῦλος ἐπετίμησεν ἐν Κύπρῳ τῷ μάγῳ Ἐλύμα, καὶ ἐγένετο τυφλός. Παῦλος, πλέων ἐν Ῥώμῃ, ἐχειμάσθη αὐτός τε καὶ πάντες οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπὶ νυχθήμερα ἰδ'. Πάντων τε προσδοκῶντων ἀποθανεῖν, ἐπιστὰς ὁ Κύριος εἶπεν αὐτῷ, ὅτι «Διὰ σέ κεχάρισται τούτοις τὸ ζῆν,» καὶ ἐσώθησαν. Ἐξελθόντα τὸν Παῦλον ἀπὸ τοῦ πλοίου ἔχιδνα ἔδακε, καὶ οἱ μὲν πάντες ἐνόμιζον αὐτὸν γίνεσθαι νεκρόν· ὡς δὲ ἀπαθῆς διέμεινεν, ἐνόμισαν αὐτὸν εἶναι θεόν. Τὸν πατέρα Πουπλίου ἐν τῇ νήσῳ δυσεντερία συνεχόμενον χειροθετήσας ἰάσατο ὁ Παῦλος, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀσθενοῦντας ἐν τῇ νήσῳ ἐθεράπευσεν.

Βιβλίον ς', Ἐπιστολαὶ καθολικαὶ ἑπτὰ· τούτων πρώτη Ἰακώβου. Ἀπ' αὐτῶν τῶν γραψάντων καὶ αὗται προσαγορεύονται. Αὐτὸς γὰρ Ἰάκωβος ταύτην γράφει τοῖς ἀπὸ τῶν δώδεκα φυλῶν διασπαρεῖσι, καὶ πιστεύουσιν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Γράφει δὲ διδασκαλικὴν τὴν Ἐπιστολὴν, διδάσκων περὶ διαφορᾶς πειρασμῶν, ποῖος μὲν ἐστὶν ἀπὸ Θεοῦ, ποῖος δὲ ἀπὸ τῆς ἰδίας καρδίας τῶν ἀνθρώπων· καὶ ὅτι οὐ 28.408 λόγῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ δεικνύναι δεῖ τὴν πίστιν· καὶ οὐχ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου, ἀλλὰ οἱ ποιηταὶ δικαιοῦνται. Περί τε πλουσίων παραγγέλλει, ἵνα μὴ προκρίνωται τῶν πτωχῶν οἱ πλούσιοι ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, ἀλλὰ μάλλον καὶ ἐπιπλήττωνται, ὡς ὑπερήφανοι. Καὶ τέλος παραμυθησάμενος τοὺς ἀδικουμένους, καὶ προτρεπόμενος αὐτοὺς μακροθυμεῖν ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κριτοῦ, καὶ διδάξας περὶ ὑπομονῆς ἐκ τῶν τοῦ Ἰὼβ χρηστῶν, παραγγέλλει προσκαλεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ σπουδάζειν ἐπιστρέφειν τοὺς πλανηθέντας ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν· εἶναι γὰρ τούτου μισθὸν παρὰ τοῦ Κυρίου ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν Ἐπιστολὴν. Δευτέρα, Πέτρου. Καὶ αὕτη τοῦ γεγραφότος ἐπιφέρεται τὴν κλησιν· αὐτὸς γὰρ Πέτρος τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ οὖσιν Ἰουδαίοις, καὶ γενομένοις Χριστιανοῖς, γράφει τὴν ἐπιστολὴν διδασκαλικήν. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ Ἰουδαίων ἐπίστευσαν, ἐπιστηρίζει αὐτούς. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξηγεῖται καὶ ἀποδείκνυσιν, ὅτι ἢ εἰς Χριστόν πιστις ἀπὸ τῶν προφητῶν κατηγγέλη, καὶ δι' αὐτῶν ἐμὴ νύθη ἢ διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ λύτρωσις· καὶ ὅτι αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν εὐηγγελίσθη τὰ πάντα, εἰς ἃ ἄγγελοι ἐπιθυμοῦσι παρακύψαι. Εἶτα, συμβουλεύσας ἀξίως τοῦ καλέσαντος ἀναστρέφεσθαι, προτρέπει καὶ βασιλέα τιμᾶν, γυναιξὶ τε καὶ ἀνδράσιν ὁμοφροσύνην παραγγέλλει. Καὶ εἰς τὰ ἥθη παραινέσας ὀλίγα, σημαίνει, ὅτι καὶ εἰς τὸν ἄδην γέγονε παρὰ τοῦ Κυρίου τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας καὶ ἀναστάσεως, ἵνα καὶ οἱ ἀποθανόντες ἀναστῶσι, καὶ κριθῶσι μὲν ἐν τῷ σώματι, τῇ δὲ χάριτι τῆς ἀναστάσεως διαμένωσι· καὶ ὅτι τὸ τέλος πάντων λοιπὸν ἤγγισε, καὶ ὀφείλουσι πάντες ἔτοιμοι γίνεσθαι, ὡς λόγον ἀποδόντες τῷ κριτῇ. Καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν Ἐπιστολὴν. Τρίτη, πάλιν καὶ αὕτη Πέτρου. Ὁμοίως καὶ αὕτη παρὰ τοῦ αὐτοῦ γραφεῖσα τὴν τούτου ἔχει ὀνομασίαν. Αὐτὸς γὰρ Πέτρος καὶ ταύτην ἐπιστέλλει τοῖς ἤδη πιστεύουσιν. Ἔστι δὲ ἡ Ἐπιστολὴ ὑπόμνησις τῶν πρώτων. Εἰδὼς γὰρ ταχεῖαν αὐτοῦ ἔσεσθαι τὴν ἀνάλυσιν τοῦ σώματος, ἐσπούδασε πάντας ὑπομνησαί τε καὶ ὧν κατηχήθησαν τὴν διδασκαλίαν. Καὶ πρῶτον μὲν περὶ τῆς πίστεως ἐξηγεῖται, καὶ δείκνυσιν ἀπὸ τῶν προφητῶν αὐτὴν εὐηγγελίσθαι· καὶ ὅτι αἱ προφητεῖαι αἱ περὶ τοῦ Σωτῆρος οὐκ εἰσὶν ἀνθρώπιναί, ἀλλὰ παρὰ Θεοῦ ἐλαλήθησαν. Ἐπειτα παραγγέλλει

μη προσέχειν τοῖς ἀπατῶσι, λέγων ἔσεσθαι αὐτῶν ἀπώλειαν, ὡσπερ καὶ τῶν παραβάντων ἀγγέλων γέγονε. Προμηνύει δὲ ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ἡμέρας ἔσεσθαι, ἐν αἷς ἐμπαῖκται περιπατήσουσι, καὶ θελήσουσιν ἀπα τῶν τινας, λέγοντες μάτην λέγεσθαι παρ' ἡμῶν τὴν παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος, διὰ τὸ ἀεὶ λέγεσθαι, καὶ μὴ πω παραγενέσθαι. Ἀπὸ τούτων οὖν καὶ μάλιστα ἀπ ἔχεσθαι παραγγέλλει, διδάσκων, μὴ ὀλιγωρεῖν ἐν τοῖς χρόνοις. Πάντα γὰρ τὸν χρόνον μηδὲν εἶναι ἐνώπιον Κυρίου, διὰ τὸ καὶ τὴν μίαν ἡμέραν ὡς χίλια ἔτη εἶναι, καὶ τὰ χίλια ἔτη ὡς ἡμέραν μίαν. Ἔσεσθαι δὲ 28.409 ταχέως τὴν ἡμέραν Κυρίου διαβεβαιουῦται, καὶ ἀπο δείκνυσι, καὶ ἐντέλλεται ἐτοιμοὺς εἶναι πάντας εἰς αὐτὴν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, καὶ ἀγαπᾶν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀπο στόλου Παύλου γραφέντα, καὶ μὴ προσέχειν τοῖς διαβάλλουσιν αὐτὰ διὰ τὸ καὶ πάσας τὰς θείας Γραφὰς διαβάλλειν αὐτούς. Ὑπομνήσας οὖν καὶ διδάξας πάντας προειδέναι τὰ πράγματα, παραινεῖ μὴ ἐκπίπτειν τοῦ σκοποῦ τῆς πίστεως, καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν Ἐπι στολήν. Τετάρτη, Ἰωάννου. Οὕτως καὶ αὕτη καλεῖται, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ ταύτην ἐπιστέλλει, ὑπο μιμνήσκων τοὺς ἤδη πιστεύσαντας εἰς τὸν Κύριον. Καὶ πρῶτον μὲν ὡσπερ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, οὕτως καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἐπιστολῇ θεολογεῖ περὶ τοῦ Λόγου, ἀπο δεικνύς αὐτὸν ἀεὶ εἶναι ἐν τῷ Θεῷ, καὶ διδάσκων τὸν Πατέρα φῶς εἶναι, ἵνα καὶ οὕτως γνῶμεν τὸν Λόγον ἀπαύγασμα ἐξ αὐτοῦ εἶναι. Θεολογῶν δὲ, ἐξηγεῖται μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς μὲν ἀεὶ τυγχάνειν αὐτὸ, νῦν δὲ πεφανερῶσθαι ἐν τῷ Κυρίῳ, ὅστις ἐστὶ ζωὴ αἰώνιος, καὶ Θεὸς ἀληθινός. Καὶ τὸ αἴτιον δὲ τῆς τοῦ Λόγου παρουσίας καὶ ἐπιφανείας αὐτοῦ τίθησιν εἶναι λέγων τοῦτο, ἐπὶ τὸ καταλῦσαι τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, καὶ ἡμᾶς ἐλευθερωθῆναι τοῦ θανάτου, καὶ γινώσκειν ἡμᾶς τὸν Πατέρα, καὶ αὐτὸν τὸν Υἱὸν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Γράφει γοῦν πρὸς πᾶσαν ἡλικίαν, πρὸς παιδία, πρὸς νεανίσκους, πρὸς γέροντας, ὅτι ὁ μὲν Θεὸς ἐγνώσθη, ἡ δὲ διαβολικὴ ἐνέργεια λοιπὸν νενίκηται, κατ ἀργηθέντος τοῦ θανάτου. Εἶτα λοιπὸν δι' ὅλης τῆς Ἐπιστολῆς περὶ ἀγάπης διδάσκει, θέλων ἡμᾶς ἀλλήλους ἀγαπᾶν, ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐξηγεῖται οὖν ἐπὶ διαφορᾷ φόβου καὶ ἀγάπης, καὶ τέκνων Θεοῦ καὶ τέκνων διαβόλου, καὶ περὶ ἀμαρτίας θανατικῆς, καὶ μὴ θανατικῆς, καὶ διαφορᾷ πνευμάτων. Καὶ λοιπὸν διαιρεῖ, ποῖον μὲν πνεῦμα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶ, ποῖον δὲ τῆς πλάνης, καὶ πότε μὲν γινώσκόμεθα τέκνα Θεοῦ, πότε δὲ διαβόλου· καὶ περὶ ποίας ἀμαρτίας ὀφείλομεν εὐχεσθαι· καὶ ὅτι ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν πλησίον οὐκ ἔστιν ἄξιός τῆς κλήσεως, οὐδὲ δύναται λέγεσθαι τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὴν ἐνότητα δὲ τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα δείκνυσι· καὶ ὅτι ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱὸν οὐδὲ τὸν Πατέρα ἔχει. Διακρίνει δὲ ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ, λέγων καὶ τὸ ἴδιον τοῦ Ἀντιχρίστου· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ λέγειν μὴ εἶναι τὸν Ἰησοῦν αὐτὸν τὸν Χριστόν, ἵνα, ὡς μὴ ὄντος ἐκείνου, ἑαυτὸν εἴπῃ εἶναι ὁ ψεύστης. Παραινεῖ δὲ δι' ὅλης τῆς Ἐπιστολῆς μὴ ἀθυμεῖν τοὺς πιστεύοντας τῷ Κυρίῳ, εἰ μισοῦνται ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ μᾶλλον χαίρειν, ὅτι τὸ μῖσος τοῦ κόσμου δείκνυσι τοὺς πιστεύσαντας μεταβεβηκέναι ἀπ' αὐτοῦ κόσμου, καὶ εἶναι λοιπὸν τῆς οὐρανόου πολιτείας. Καὶ ἐν τῷ τέλει δὲ τῆς Ἐπιστολῆς πάλιν ὑπομιμνήσκει λέγων, ὅτι ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱὸς ζωὴ αἰώνιος ἐστὶ, καὶ Θεὸς ἀληθινός, καὶ ἵνα τούτῳ δουλεύωμεν, καὶ φυλάττωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. Πέμπτη, πάλιν καὶ αὕτη Ἰωάννου. Ταύτην ὡς πρεσβύτερος γράφει κυρία καὶ τοῖς 28.412 τέκνοις αὐτῆς. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὐτῆς Ὅρων τὰ τέκνα ταύτης καλῶς ἀναστρεφόμενα ἐν τῇ πίστει, καὶ πολλοὺς πλάνους περιερχομένους, καὶ λέγοντας μὴ εἶναι τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ ἐν σαρκί, γράφει τὴν Ἐπιστολήν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτῆς τὰ τέκνα καλῶς περιπατοῦντα· εἶτα, διδάσκων μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον, παραινεῖ πάλιν περὶ ἀγάπης, καὶ ἵνα μείνωσιν ἐν τῇ διδαχῇ τῇ παραδοθείσῃ αὐτοῖς. Καὶ λοιπὸν διδάσκει ἀντίχριστον εἶναι τὸν λέγοντα μὴ ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι τὸν Χριστόν. Παραγγέλλει δὲ, ὥστε μὴ δέχεσθαι τοὺς τοιοῦτους τινὰ εἰς οἰκίαν, μηδὲ λέγειν αὐτοῖς χαίρειν, καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν Ἐπιστολήν. Ἐκτη, πάλιν καὶ αὕτη Ἰωάννου. Καὶ αὕτη Ἰωάννου μὲν ἐστὶ, καθὼς καὶ ἐπιγράφεται. Ἐπέσταλται δὲ πρὸς Γάϊον. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτὸν μαρτυρούμενον ὑπὸ πάντων ἐπὶ φιλοξενία, καὶ προτρέπει τῇ αὐτῇ προθέσει προσμένειν, καὶ προπέμπειν καὶ δεξιοῦσθαι τοὺς ἀδελφούς. Πάλιν δὲ αὐτοῦ μὲν τὴν πρόθεσιν ἀποδέχεται· αἰτιᾶται δὲ Διοτρεφῆ, ὡς μήτε αὐτὸν παρέχοντα τοῖς πτωχοῖς, ἀλλὰ καὶ κωλύοντα τοὺς ἄλλους, καὶ πολλὰ φλυαροῦντα. Τοὺς δὲ τοιοῦτους λέγει ἄλλοτρίους εἶναι τῆς ἀληθείας, καὶ μηδὲ εἰδέναι τὸν Θεόν. Δημήτριον δὲ συνίστησι μαρτυρῶν αὐτῷ τὰ κάλλιστα. Ἐβδόμη, Ἰούδα. Ταύτην, καθὼς καὶ ἐπιγράφεται, Ἰούδας γράφει τὴν Ἐπιστολήν τοῖς ἤδη πιστεύουσιν. Ἡ δὲ πρόφασις αὕτη· Παρεισεληθόντων τινῶν καὶ διδασκόντων ἀδιάφορον εἶναι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἄρνούμενων τὸν Κύριον, ἀνάγκην ἔσχε γράψαι, καὶ ἀσφαλίσασθαι τοὺς ἀδελφούς. Καὶ πρῶτον μὲν παρακαλεῖ αὐτοὺς ἀγωνίᾳ ζεσθαι καὶ ἐμμένειν τῇ παραδοθείσῃ αὐτοῖς πίστει· ἔπειτα ἀποκηρύττει τοὺς τοιοῦτους ὡς πλάνους, καὶ παραγγέλλει μηδεμίαν αὐτοὺς ἔχειν κοινωνίαν περὶ τοὺς τοιοῦτους, εἰδότας, ὅτι οὐκ ἄρκει τὸ κληθῆναι μόνον, ἐὰν μὴ καὶ ἀξίως περιπατήσωμεν τῆς κλήσεως. Καὶ γὰρ καὶ τὸν πρότερον λαὸν ἐξ Αἰγύπτου ἐξ ἀγαγὼν ὁ Κύριος, καὶ μὴ ἐμμείναντα τῇ πίστει ἐωρακῶς, ἀπώλεσε· καὶ ἀγγέλων δὲ μὴ τηρησάντων τὴν ἰδίαν τάξιν οὐκ ἐφείσατο. Δεῖ οὖν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀναχωρεῖν. Καὶ γὰρ καὶ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος οὐχ ὑπήνεγκε βλασφημίαν τοῦ διαβόλου. Ἔσεσθαι γοῦν τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν ὡς Σοδόμων διδάσκει. Εἶτα παρ' αἰνεῖ εἰς τὰ ἦθη, καὶ ὑπευξάμενος αὐτοῖς βεβαιότητα τῆς πίστεως παρὰ τοῦ Κυρίου, τελειοῖ τὴν Ἐπιστολήν.

Βιβλίον ζ', Ἐπιστολαὶ Παύλου ιδ'. Τούτων πρώτη ἢ πρὸς Ῥωμαίους. Οὕτω καλοῦνται, ἐπειδὴ αὐτὸς Παῦλος ἰδίᾳ ταύτας ἐπιστέλλων, καὶ διὰ τούτων, οὓς μὲν ἤδη ἐώρακε καὶ ἐδίδαξεν, ὑπομιμνήσκει καὶ ἐπιδιορθοῦται· οὓς δὲ μὴ ἐώρακε, σπουδάζει κατηχεῖν καὶ διδάσκειν, ὡς ἔστιν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐντυχανόντων καταμαθεῖν. Ταύτην δὲ τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστέλλει ἀπὸ Κορίνθου, μήπω μὲν ἐωρακῶς Ῥωμαίους, ἀκούων δὲ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐπιποθῶν αὐτοὺς ἰδεῖν. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν, καταγγελλομένην 28.413 ὁρῶν πανταχοῦ· ἔπειτα σημαίνει πολλάκις ἑαυτὸν προθέμενον ἐλθεῖν διὰ τὸν εἰς αὐτοὺς πόθον, καὶ τέως μὴ δεδυνῆσθαι. Καὶ λοιπὸν διδασκαλικὴν τὴν Ἐπιστολήν ποιεῖται περὶ κλήσεως ἐθνῶν, καὶ ὅτι ἢ περιτομῆ ἕως καιροῦ ἦν, καὶ νῦν πέπαυται· καὶ ὅτι διὰ τοῦ Χριστοῦ λέλυται τὸ παράπτωμα τοῦ Ἀδάμ, καὶ ἡ σκιά τοῦ νόμου παρήλθε. Τὴν μὲν οὖν κλήσιν τῶν ἐθνῶν ἀκολούθως γεγενῆσθαι κατασκευάζει οὕτως, ἀποδεικνύς πᾶσιν ἀνθρώποις ἔμφυτον εἶναι τὸν νόμον, καὶ πάντας ἀδιδάκτω τῇ φύσει καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς κτίσεως δύνασθαι γινώσκειν τὸν Θεόν. Διὸ καὶ εἰκότως αἰτιᾶται πρῶτον Ἕλληνας, ὡς τοῦ μὲν Θεοῦ φανερώσαντος αὐτοῖς ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ κόσμου τὴν περὶ ἑαυτοῦ γνώσιν, καὶ τῆς ἀϊδίου δυνάμεως αὐτοῦ ἣτις ἐστὶν ὁ Λόγος αὐτοῦ, ἐν ᾧ καὶ δι' οὗ τὰ πάντα πεποίηκεν· ἐκείνους δὲ μὴ ἐγνωκέναι μᾶλλον ἐκ τῶν κτισμάτων εἶναι Θεὸν τὸν τούτων δημιουργόν· ἀλλὰ τούναντίον αὐτὰ τὰ ποιήματα

θεοποιήσαντας, καὶ τῇ κτίσει μᾶλλον ἢ τῷ κτίστη λατρεύσαντας. Αἰτιᾶται δὲ καὶ Ἰουδαίους, ὡς μὴ φυλάξαντας τὸν νόμον· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάσαντας. Καὶ οὕτως ἀμφοτέρωθεν τὰ μέρη Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλήνας ἐλέγχει, καὶ συγκλείει ἐπὶ παρανομία· ἵνα δείξη, ὅτι ἴσοι γενόμενοι οἱ πάντες, ὡς ὑπεύθυνοι ἐπίσης, καὶ τοῦ Λυτρουμένου δέονται. Τῆς δὲ χάριτος καὶ λυτρώσεως ἐπίσης καὶ τοῖς Ἰουδαίοις γενομένης καὶ τοῖς ἔθνεσιν, εἰκότως καὶ ἡ κλήσις γέγονε τῶν ἐθνῶν· τῆς δὲ κλήσεως τῶν ἐθνῶν γενομένης, ἐξ ἀνάγκης πέπαυται ἡ περιτομὴ καὶ ἡ ἐν τῷ νόμῳ σκιά. Ὁ γὰρ Ἀβραάμ, φησὶν, οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλὰ πρὸ τῆς περιτομῆς δικαιοθεὶς, μετωνομάσθη μὲν Ἀβραάμ, ὅτι πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν ἔμελλεν εἶναι, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστιν· ἔλαβε δὲ μετὰ τὸ δικαιοθῆναι, καὶ τὴν περιτομὴν ἐν τῇ σαρκὶ, ἵνα σημείον ἦ τοῖς κατὰ σάρκα γεννωμένοις ἐξ αὐτοῦ παύσεσθαι τότε περιτομὴν, ὅταν τὰ ἔθνη γένηται τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, ἀρξάμενα πολιτεύεσθαι κατὰ τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ, ἐν ἣ ἔδικαιώθη, ὅτε ἦν ἐν ἀκροβυστίᾳ. Τούτων γὰρ χάριν καὶ μετωνομάσθη ἀπὸ Ἀβρὰμ, Ἀβραάμ. Ἀνάγκη δὲ, ἐλθόντων τῶν σημειομένων, παύεσθαι τὸ σημαῖνον. Εἰ μὲν οὖν τὰ ἔθνη ἀναγκάζουσι περὶ τέμνεσθαι, παυέτωσαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀβραάμ, καὶ καλείσθω Ἀβράμ· εἰ δὲ Ἀβραάμ παρὰ τοῦ Θεοῦ μετωνομάσθη, οὐ δεῖ περιτέμνεσθαι τὰ ἔθνη· ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὺς ἔτι τοὺς κατὰ σάρκα Ἰουδαίους, ἵνα ἦ τὸ ὄνομα βέβαιον, καὶ πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν καλῆται. Καὶ γὰρ οὐ χρεῖαν ἔχει λοιπὸν τις περὶ τέμνεσθαι, ἀρκούμενος τῇ πίστει τοῦ Ἀβραάμ· ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἄλλης τῆς ἐν τῷ νόμῳ σκιάς. Οὐ γὰρ ἐκ τούτων, ἀλλ' ἐκ πίστεως δικαιουῖται τις, καθάπερ καὶ Ἀβραάμ. Ταῦτα οὕτως κατασκευάσας, ἀποδείκνυσι πάλιν, ὅτι ἄλλως οὐκ ἂν γένοιτο λύτρωσις καὶ χάρις τῷ Ἰσραὴλ καὶ τοῖς ἔθνεσιν, εἰ μὴ λυθῆ ἡ ἀρχαία ἁμαρτία, ἡ διὰ τοῦ Ἀδάμ εἰς ἅπαντας γενομένη. Δι' ἄλλου δὲ ταύτην μὴ δύνασθαι ἐξαλιφῆναί φησιν, ἡ διὰ τοῦ Υἱοῦ, δι' οὗ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἡ κατάρα γέγονεν. Οὐ γὰρ δυνατόν ἦν ἄλλον λῦσαι τὸ παράπτωμα. Εἴτα γράφει, ὅτι ἄλλως τοῦτο οὐ μὴ γένη 28.416 ται, εἰ μὴ σωματωθεὶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ γένηται ἄνθρωπος, ἵνα, τοῦτο, φημί δὴ, τὸ ὁμοιοπαθὲς ἡμῖν σῶμα προσενέγκας ὑπὲρ πάντων, τοὺς πάντας ἔλευθερώσῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου, καὶ ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς κόσμον εἰσῆλθεν, οὕτως καὶ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου εἰς πάντας ἀνθρώπους ἡ χάρις γένηται. Καὶ λοιπὸν, ὡς καλὸς οἰκονόμος, τοὺς μὲν Ἰουδαίους παραμυθεῖται, ὅτι οὐ παραβάται γίνεσθε τοῦ νόμου, ἐὰν εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύσητε· τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν παρεγγυᾷ μὴ ἐπαίρεσθαι κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ γινώσκειν, ὅτι, ὡς κλάδοι ἐπὶ τὴν ρίζαν, οὕτως ἐπ' ἐκείνους ἐνεκεντρίσθησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα παρ' αἰνετικούς λόγους εἰς τὰ ἦθη διδάξας, τελειοῖ τὴν Ἐπιστολὴν. Δευτέρα, πρὸς Κορινθίους. Ταύτην ἐπιστέλλει ὁ αὐτὸς Παῦλος πρὸς Κορινθίους ἀπὸ Ἐφέσου τῆς Ἀσίας, ἑωρακὼς μὲν αὐτοὺς ἤδη καὶ διδάξας, ὑπομιμνήσκων δὲ ὅμως διὰ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὐτῆ· Κορίνθιοι, ἐκ φιλονεικίας συναγόμενοι, ἐσχίζοντο ταῖς γνώμαις, καὶ λοιπὸν ἦν ἐν αὐτοῖς σχίσματα· καὶ ὄντων σχισμάτων, παρεβλέποντο τὸν λαβόντα τὴν μητριαν εἰς γυναῖκα. Ἄλλοι δὲ ἠθέλον καταλιμπάνειν τὰς γυναῖκας προφάσει τῆς ἐγκρατείας. Τινὲς δὲ καὶ ἐν εἰδωλείοις ἦσθιον ὡς ἀδιαφόρων ὄντων τῶν εἰδωλοθύτων. Ἄλλοι δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἐξουθένουν, τοὺς δὲ λαλοῦντας γλώσσαις ἐθαύμαζον. Καὶ τέλος ἠπάτηντο καὶ εἰς τὸ περὶ ἀναστάσεως μυστήριον, λέγοντες μὴ ἐγείρεσθαι τὴν σάρκα ταύτην. Τούτων πάντων ἐν Κορίνθῳ κινουμένων, γράφουσιν οἱ λαοὶ τῷ Ἀποστόλῳ, καὶ λοιπὸν πρὸς πάντα ἀντιγράφει. Καὶ πρῶτον μὲν μαρτυρεῖ αὐτοῖς ἐν φρονήσει καὶ γνώσει· οὐκ

ἀποδέχεται δὲ αὐτοὺς ποιοῦντας τὰ σχίσματα, ἀλλὰ καὶ συμβουλεύει μὴ ἐν λόγῳ τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ δυνάμει ἡγεῖσθαι· ἔπειτα, ἐπιτιμήσας τῷ τὴν μητριαν λαβόντι, καὶ παραινέσας μὴ ἔχειν κρίματα πρὸς ἑαυτοὺς, λοιπὸν περὶ ὧν ἔγραψαν ἀποκρίνεται. Περὶ μὲν τοῦ γάμου διδάσκων, ἄρρηκτον εἶναι τὴν συζυγίαν, καὶ ἐν καιρῷ μόνον σχολάζειν διὰ τὴν εὐχὴν· διὰ δὲ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς τὴν ἐγκράτειαν, γράφει περὶ παρθενίας, ὅτι μὴ ἀνάγκη, ἀλλὰ πειθοῖ τοῦτο γινέσθω. Εἶτα περὶ τῶν εἰδωλοθύτων, ἵνα μὴ καταχρῶνται τῇ γνώσει, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ πολιτεύωνται. Κωλύει οὖν τὰ ἐν εἰδωλίῳ συμπόσια, ἵνα μὴ σκανδαλίζωνται οἱ μικροί. Εἶτα περὶ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων γράφει· ἵνα μὴ διαφέρωνται ἐν τοῖς χαρίσμασι, μηδὲ προκρίνωσι τὸν ἔχοντα τὸ χάρισμα τότε τοῦ ἔχοντος τότε· πάντα γὰρ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος εἶναι λέγει. Καὶ λοιπὸν περὶ ἀναστάσεως διδάσκει· ὅτι ἡ σὰρξ ἐγείρεται, ἀποθνήσκουσα μὲν φθαρτὴ, ἐγειρομένη δὲ ἄφθαρτος κατὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ χάριν. Τὴν δὲ ἀνάστασιν ἀπὸ τοῦ ἐγγεῖρθαι τὸν Χριστὸν συνίστησι. Καὶ εἰς τὸ τέλος παραινетиτικούς λόγους εἰς τὰ ἥθη γράφει, καὶ περὶ λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους παραγγέλλει, καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν Ἐπιστολήν. 28.417 Τρίτη, πάλιν καὶ αὕτη πρὸς Κορινθίους. Καὶ ταύτην πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἐπιστέλλει ἀπὸ Μακεδονίας. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη· Δεξάμενοι Κορίνθιοι τὴν Ἐπιστολήν τὴν προτέραν, κατενύγησαν ἐπὶ τῇ ἀμαρτίᾳ τοῦ λαβόντος τὴν μητριαν, καὶ ἐλυπήθησαν δὲ, ὡς παριδόντες τοιοῦτον ἀμάρτημα· εἶτα ὑφηρπάζοντο παρά τινων τῶν καὶ τὰς προφάσεις τῶν σχισμάτων ποιοῦντων, ὥστε παρκαθέζεσθαι τῷ γράμματι τοῦ νόμου, καὶ ἀδιάφορον ἡγεῖσθαι τὴν παρά τοῦ Χριστοῦ χάριν, καὶ μᾶλλον προσεῖχον τοῖς ἐν προσώπῳ καυχωμένοις. Ἦσαν δὲ καὶ περὶ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους φροντίζοντες καλῶς. Πρὸς ταῦτα οὖν ἀντιγράφει ὁ Ἀπόστολος. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτοὺς, ἐκβαλόντας τὸν παρανομήσαντα· ἔπειτα ἀξιώσασιν αὐτοῖς συγκατανεύει, καὶ μετανοήσαντα ἐκεῖνον κελεύει δεχθῆναι. Ἐν αὐτῇ δὲ διδάσκει περὶ τοῦ νόμου, διαιρῶν τὸ γράμμα, καὶ δείκνυσιν, ὅτι οὐ δεῖ λαμβάνειν τὸ γράμμα μόνον τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ γράμματι τὴν διάνοιαν ἐρευνᾶν· οὐ γὰρ μόνον ῥητὰ ἐστὶν ὁ νόμος, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ῥητοῖς ἐστὶ καὶ ὁ νοῦς τοῦ πνεύματος· ἔπειτα, ὅτι τοῦ Χριστοῦ ἐλθόντος, καινὴ κτίσις γέγονε, καὶ οὐ δεῖ κατὰ τὸ παλαιὸν ζῆν, ἀλλ' ὡς ἐν καινῇ κτίσει ἐν πᾶσιν ἀνανεοῦσθαι καὶ ἀργὴν εἶναι λοιπὸν τὴν περιτομήν. Ἀποδέχεται δὲ αὐτοὺς καὶ περὶ τῆς διακονίας, καὶ προτρέπεται μᾶλλον αὐτοὺς πλεονάζειν. Εἶτα αἰτιώμενος τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καταλέγει πάντα, ἅπερ πέπονθε διὰ τὸν Κύριον, καὶ τὰς ὀπτασίας δὲ διηγεῖται, ἅσπερ ἑώρακεν, εἷς τε τὸν Παράδεισον καὶ εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν ἀρπαγείς. Εἶτα παραγγείλας μὴ ἀμαρτάνειν, ἀλλὰ μετανοεῖν τοὺς ἀμαρτάνοντας, ἐν εὐχαριστίᾳ τελειοῖ τὴν Ἐπιστολήν. Τετάρτη, πρὸς Γαλάτας. Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ῥώμης, ἑωρακῶς αὐτοὺς ἤδη καὶ διδάξας. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη· Διδαχθέντες καλῶς οἱ Γαλάται παρά τοῦ Ἀποστόλου, καὶ πιστεύσαντες γνησίως εἰς τὸν Χριστὸν, ἀποδημήσαντος αὐτοῦ, ὑφηρπάσθησαν παρά τινων, ὥστε περιτέμενεσθαι. Ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ Ἀπόστολος, γράφει πρὸς αὐτούς. Καὶ πρῶτον μὲν μαρτυρῶν αὐτοῖς περὶ ἧς εἶχον πίστεως, καὶ γνησίας ἐν Χριστῷ διαθέσεως, μέμφεται ὡς ἀνοήτως πράξαντας, καὶ μεταβαλομένους αὐτούς· ἔπειτα δὲ διαλαμβάνει περὶ τοῦ νόμου, καὶ τῆς κατὰ τὸν Ἀβραὰμ πίστεως· καὶ ἀποδείκνυσιν ἕκ τε τοῦ νόμου καὶ τῶν γυναικῶν Ἀβραὰμ, ἀλληγορήσας αὐτάς, μέχρι καὶ ροῦ δεδόσθαι τὴν σκιάν, καὶ τὴν περιτομήν, καὶ ἀργεῖν λοιπὸν αὐτὰ τῇ τοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ. Καὶ οὕτως ἀποδείξας, παραγγέλλει

λοιπὸν αὐτοῖς μηκέτι προσέχειν τοῖς ἀπατήσασιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔχεσθαι τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως, καὶ γινώσκειν, ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ χάρις καταργεῖ τὴν κατὰ σάρκα περιτομὴν. Καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὰ ἥθη παραινέσας καὶ διδάξας, τελειοῖ τὴν Ἐπιστολὴν. Πέμπτη, πρὸς Ἐφεσίους. Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ῥώμης, οὕτω μὲν αὐτοὺς ἑωρακῶς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. Ἡ δὲ πρός 28.420 φασὶς τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη· Ἐφεσίοι, πιστεύσαντες εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, γνησίαν εἶχον εἰς αὐτὸν τὴν πίστιν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τὴν ἀγάπην, καὶ ἐβούλοντο παρὰ τοῦ Παύλου βεβαιωθῆναι. Μαθὼν τοίνυν ὁ Ἀπόστολος, γράφει πρὸς αὐτοὺς ταύτην τὴν Ἐπιστολὴν, ὡσπερ κατηχητικὴν. Καὶ πρότερον μὲν δείκνυσι μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς καὶ καταβολῆς κόσμου εἶναι ταύτην εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ, ὥστε τὸν Χριστὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθεῖν, καὶ ἡμᾶς σωθῆναι· ἔπειτα περὶ τῆς κλήσεως τῶν ἐθνῶν διαλέγεται, ἵνα δείξῃ ἀξίως αὐτοὺς πεπιστευκέναι· καὶ ἀποδείκνυσι, ὅτι ἡ κλήσις ἡμῶν γέγονεν οὐ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα καὶ ἐκ τούτου μάθωσιν, ὅτι οὐκ ἀνθρωπολάτραι γεγόνασι, πιστεύσαντες τῷ Χριστῷ, ἀλλὰ ἀληθινοὶ θεοσεβεῖς. Σημαίνει δὲ καὶ ἑαυτὸν διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι κηρύσσειν τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὅτι περὶ αὐτῶν ἐφρόντιζεν. Εἶτα παραινετικούς λόγους ἀνδράσι καὶ γυναιξί, πατράσι καὶ τέκνοις, κυρίοις καὶ δούλοις τίθησιν ἐν τῇ Ἐπιστολῇ, καὶ καθόλου πάντας παρασκευάζει κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ, λέγων πρὸς ἐκεῖνους εἶναι ἡμῖν τὴν πάλην. Καὶ ὡσπερ ἀγαθὸς ἀλείπτης, ἀλείψας τοῖς λόγοις πάντας κατὰ τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας, οὕτω τελειοῖ τὴν Ἐπιστολὴν. Ἐκτη, πρὸς Φιλιππησίους. Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ῥώμης, ἑωρακῶς αὐτοὺς ἅμα καὶ διδάξας. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη· Πεμψάντων Φιλιππησίων διακονίαν τῷ Παύλῳ, καὶ τινῶν περιερχομένων, καὶ διαφθειρόντων τὰς ἀκοὰς τῶν ἀκεραίων προφάσει τῆς σκιάς τοῦ νόμου καὶ τῆς περιτομῆς, καὶ λεγόντων χωρὶς ταύτης μὴ δύνασθαι δικαιωθῆναι, μαθὼν ὁ Ἀπόστολος γράφει Φιλιππησίοις. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτῶν τὴν πίστιν, καὶ σημαίνει μνημονεύειν αὐτῶν· ἔπειτα διηγεῖται ὡς ἀπελογήσατο ἐν Ῥώμῃ, καὶ ὅτι τινὲς αὐτῷ βαρεῖς γέγονασιν ἐν τοῖς δεσμοῖς, φθόνον αὐτῷ κινουῦντες. Εἶτα αὐτοὺς προτρέπεται ἀλλήλους ἀγαπᾶν, ἐξηγούμενος τὴν τοῦ Σωτῆρος φιλανθρωπίαν, ὅτι Θεὸς ὢν ἐνηνθρώπησε δι' ἡμᾶς. Εἶτα περὶ τῆς περιτομῆς καὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου διαλαβὼν ἀποδεικνύει ἀργὴν γεγενῆσθαι λοιπὸν τὴν περιτομὴν, λαμβάνων ἅψ' ἑαυτοῦ τὸ παράδειγμα, καὶ λέγων, ὅτι «Ταῦτα πάντα ἠγοῦμαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν.» Διὸ καὶ τοὺς μὲν διδάσκοντας ἔτι περιτομὴν, καὶ θέλοντας αὐτοὺς ἀπατῆσαι, μέμφεται, καὶ λέγει ἐχθροὺς εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Ἀποδέχεται δὲ Φιλιππησίους διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν τῆς κοινωνίας δόσιν· καὶ προτρεψάμενος πάλιν εἰς τὰ ἥθη αὐτοὺς, τελειοῖ τὴν Ἐπιστολὴν. Ἐβδόμη, πρὸς Κολασσαεῖς. Ταύτην ἀποστέλλει ἀπὸ Ῥώμης, οὐχ ἑωρακῶς μὲν αὐτοὺς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. Ἡ δὲ πρός φασὶς τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη· Τοὺς Κολασσαεῖς ἐπεὶ ῥωντό τινες ἀπατῆσαι σοφίσμασιν Ἑλληνικοῖς κατὰ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πίστεως, καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ βρωμάτων, καὶ τῆς περιτομῆς. Ταῦτα τοίνυν 28.421 μαθὼν ὁ Ἀπόστολος, γράφει τὴν Ἐπιστολὴν αὐτοῖς ταύτην, ὡσπερ κατηχητικὴν. Καὶ πρῶτον μὲν εὐχάριστην τῷ Θεῷ, σημαίνει ἀπὸ τοῦ σκότους αὐτοὺς μεταβεβηκέναι εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς, εἰς ὃν ἐπίστευσαν, εἰκὼν ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ Λόγος, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε· καὶ ὅτι ἔπρεπεν αὐτὸν δημιουργὸν ὄντα γενέσθαι καὶ πρωτότοκον τῆς κτίσεως καὶ πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα τὰ ἀμφοτέρωθεν συνάψῃ, καὶ ζωοποιήσῃ τὰ πάντα. Προτρέπει τε αὐτοὺς

ἐμμένειν τῇ πίστει, σημαίνων, ὅτι αὐτὸς Παῦλος διάκονός ἐστι τοῦ Εὐαγγελίου, ἐν ᾧ κατηχήθησαν· εἶτα δὲ καὶ περὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ βρωμάτων διαλαμβάνει, καὶ περὶ ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν, ἃ ἐξηγεῖται, καὶ ἀποδείκνυσιν ἡργηκῆναι λοιπὸν πάντα τὰ παλαιὰ καὶ τὴν περιτομὴν· συμβουλεύει τε αὐτοὺς μὴ πλανᾶσθαι ἀπὸ τῶν σοφιζομένων, καὶ πλανᾶν αὐτοὺς θελώντων. Καὶ λοιπὸν παραινέσας κἀνταῦθα γονεῦσι καὶ τέκνοις, καὶ ἀνδράσι, καὶ γυναιξί, δούλοις καὶ κυρίοις, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὰ ἥθη συμβουλεύσας, τελειοῖ τὴν Ἐπιστολήν. Παραγγέλλει μὲντοι αὐτοὺς, ἵνα, ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' αὐτοῖς ἡ Ἐπιστολή, ποιήσωσι καὶ ἐν τῇ Λαοδικῶν Ἐκκλησίᾳ αὐτὴν ἀναγνωσθῆναι· καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας πάλιν καὶ αὐτοὺς ἀναγνῶναι Ὀγδόη, πρὸς Θεσσαλονικεῖς. Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ἀθηνῶν, ἑωρακῶς πρότερον αὐτοὺς, καὶ διατρέψας παρ' αὐτοῖς. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη· Ὁ Ἀπόστολος πολλὰς θλίψεις παθὼν ἐν Βεῤῥοῖα, καὶ ἐν Φιλίπποις τῆς Μακεδονίας, καὶ ἐν Κορίνθῳ, γινώσκων τε ὅσα πέπονθε καὶ ἐν Θεσσαλονίκη, φοβούμενος, μὴ ἀκούσαντες Θεσσαλονικεῖς, ἃ πέπονθεν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι, πειρασθῶσιν ὑπὸ τοῦ πειράζοντος, καὶ σκανδαλισθῶσι· μαθὼν δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι κατῶδυνοι ἐγίνοντο, ἀποστέλλει Τιμόθεον πρὸς αὐτοὺς μετὰ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπισημαίνει αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει, ὥστε μὴ σαλεύεσθαι διὰ τὰς θλίψεις· ὑπομιμνήσκει γὰρ αὐτοὺς, ὡς καὶ ἐν τῇ κατηχήσει διδάχθέντας ὑπομένειν τὰς θλίψεις, καὶ μηδὲν ξένον αὐτοὺς πεπονθέναι ὑπὸ Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν Χριστὸν ἀποκτείναντων. Χριστιανῶν γὰρ ἴδιον τὸ θλίβεσθαι ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἔλεγε. Πολλὰ δὲ παραινέσας αὐτοῖς οὕτως ἀναστρέφεσθαι, ὡς παρ' ἑλάβον ἀπ' αὐτοῦ, γράφει καὶ περὶ τῶν τελευτώντων, παραμυθούμενος αὐτοὺς καὶ διδάσκων, μὴ βαρέως φέρειν. Οὐ γὰρ εἶναι τὸν θάνατον ἀπώλειαν, ἀλλ' ὁδὸν ἀναστάσεως. Ἐπειτα καὶ περὶ τῶν χρόνων αὐτοὺς διδάσκει, ἵν', ἄδηλον τὴν ἡμέραν γινώσκοντες, ἀεὶ ἔτοιμοι γίνωνται, καὶ μηδενὶ προσέχωσιν ἐπαγγελλομένῳ περὶ αὐτῆς. Ἔσεσθαι γὰρ φησι τὴν παρουσίαν οὕτως, ὥστε τοὺς περιλειπομένους, καὶ εὖρισκομένους ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, μὴ φθάνειν τοὺς ἐκ νεκρῶν ἐγειρομένους. Ἄμα γὰρ γίνεσθαι τὴν πάντων ἀλλαγὴν διδάσκει. Πρὸς τούτοις, προτρέπων αὐτοὺς βελτιοῦσθαι ἐν τοῖς ἡθεσι, παραινεῖ ἀεὶ αὐτοῖς καὶ χαίρειν τῇ ἐλπίδι, καὶ προσεύχεσθαι, καὶ εὐχαριστεῖν ἀεὶ τῷ Κυρίῳ, ἐνορκίζων αὐτοὺς ἀναγνῶναι τὴν Ἐπιστολήν ταύτην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ οὕτως αὐτὴν τελειοῖ. 28.424 Ἐνάτη, πάλιν καὶ αὕτη πρὸς Θεσσαλονικεῖς. Ταύτην ἀποστέλλει ἀπὸ Ῥώμης. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη· Τινὲς ἐν Θεσσαλονίκη ἀργοὶ καὶ ἄτακτοι περιερχόμενοι τοὺς ἀδελφούς ὑφήρπαζον, ὡς ἤδη τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἐνστάσης. Ἠπάτων δὲ τοὺς ἀκούοντας, ὡς τοῦ Ἀποστόλου τοῦτο δηλοῦντος, καὶ ὑπὸ Πνεύματος ἀκούσαντες. Ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ Ἀπόστολος γράφει τὴν Ἐπιστολήν. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν αὐξάνουσαν, καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς ἕκαστος χάριτος, τὰς θλίψεις γενναίως ὑποφέρουσι διὰ τὸν Χριστόν· καὶ παραμυθεῖται δὲ αὐτοὺς, ὡς ἐσομένης ἐκδικίας παρὰ τοῦ Θεοῦ κατὰ τῶν ἀδικούντων· ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Σωτῆρος διδάσκει, μηδενὶ αὐτοὺς πείθεσθαι, μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ Πνεύματος, μήτε ὡς αὐτοῦ γράψαντος, μηδὲ ὅλως νομίζειν ἤδη παρεῖναι αὐτὴν, μηδὲ πρότερον ἔσεσθαι ταύτην, ἐὰν μὴ ἡ ἀποστασία πρότερον ἔλθῃ, καὶ μετ' αὐτὴν ὁ Ἀντίχριστος, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, οὗ τὴν παρουσίαν ἐν σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἔσεσθαι σημαίνει. Εἶτα παραινέσας αὐτοῖς στήκειν γενναίως, καὶ κρατεῖν τὰς παραδόσεις, ὡς ἐδιδάχθησαν παρ' αὐτοῦ, παραγγέλλει μὴδεμίαν κοινωνίαν ἔχειν μετὰ τῶν

ἀτάκτων, ἀλλὰ καὶ ἀποβάλλειν αὐτούς. Εἶναι γὰρ καὶ περιέρ γους καὶ πλάνους ἐδήλωσε τοὺς τοιούτους. Καὶ καθ ὅλου δὲ παρήγγειλε τὸν μὴ ὑπακούοντα τοῖς λόγοις αὐτοῦ, τοῦτον ἀποσυνάγωγον γίνεσθαι. Καὶ λοιπὸν ὑπευξάμενος αὐτοῖς εἰρήνην, τελειοῖ τὴν Ἐπιστολὴν, τὸν ἀσπασμὸν τῇ ἰδίᾳ χειρὶ γράψας, ὅπερ σημεῖον εἶναι πάσης Ἐπιστολῆς οἰκειάς δεδήλωκεν. Δεκάτη, πρὸς Ἑβραίους. Ταύτην ἀποστέλλει ἀπὸ Ἰταλίας. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη· Ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι ἐνίσταντο ἐν τῷ νόμῳ καὶ ταῖς σκιαῖς, διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος Παῦλος, διδάσκαλος ἐθνῶν γενόμενος, καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἀποσταλεὶς κηρύττειν τὸ Εὐαγγέλιον. γράψας τε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, γράφει λοιπὸν καὶ πᾶσι τοῖς ἐκ περιτομῆς πιστεύουσι Ἑβραίοις ἀποδεικτικὴν κὴν ταύτην Ἐπιστολὴν περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, καὶ τοῦ πεπαῦσθαι τὴν σκιὰν τοῦ νόμου. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδείκνυσι τοὺς προφῆτας διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι, ἵνα περὶ τοῦ Σωτῆρος ἀπαγγείλωσι, καὶ μετ' αὐτοὺς αὐτὸς ἔλθῃ· δούλους τε εἶναι τοὺς προφῆτας, καὶ μηνυτὰς τῆς αὐτοῦ παρουσίας· αὐτὸν δὲ τὸν Χριστὸν Υἱὸν εἶναι τοῦ Θεοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε· καὶ ὅτι τοῦτον τὸν Υἱὸν ἔδει ἄνθρωπον γενέσθαι σαρκωθέντα, ἵνα διὰ τῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ θυσίας καταργήσῃ τὸν θάνατον· οὐ γὰρ δι' αἵματος μόσχου ἢ τράγου, ἀλλὰ δι' αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἔσσεσθαι τὴν σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις. Ἀποδείκνυσι δὲ, ὅτι ὁ νόμος οὐδένα ἔτελείωσεν, ἀλλὰ σκιὰν εἶχε τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ οὐ κατέπαυσεν ὁ λαὸς, ἀλλὰ κοινῇ πᾶσιν ἡμῖν ἀπολείπεται ἡ ἡμέρα τῆς καταπαύσεως. Πάλιν δὲ ἀποδείκνυσι, ὅτι ἡ ἀρχιερατικὴ λειτουργία μετέθη ἀπὸ Ἀαρῶν εἰς τὸν Χριστὸν, οὗ τύπος ἦν ὁ Μελχισεδέκ, οὐκ ὢν ἐκ τοῦ Λευῖ· πίστει τε δεδικαιῶσθαι τοὺς πατέρας 28.425 σημαίνει, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων τοῦ νόμου. Εἶτα πάλιν εἰς τὰ ἦθη προτρεψάμενος καὶ τούτους, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν διὰ τὸν Χριστὸν ὑπομονὴν, καὶ πείσας τιμᾶν τοὺς πρεσβυτέρους, τελειοῖ τὴν ἐπιστολὴν. Ἐνδεκάτη, πρὸς Τιμόθεον. Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Μακεδονίας. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη· Ἐν τῇ Ἐφέσῳ τινὲς Ἰουδαῖζοντες ἐπεχείρουν ἑτεροδιδασκαλεῖν, καὶ ἀπατᾶν τοὺς ἀκεραίους προφάσει τοῦ νόμου. Τοῦτο οὖν μαθὼν ὁ Ἀπόστολος, προτρέπει τὸν Τιμόθεον ἐκεῖ προσμεῖναι πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν· γράφει τε αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπομιμνήσκει τοῦτον, εἰδὸτα τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν, διδάσκων αὐτὸν περὶ τοῦ νόμου, κωλύειν τοὺς παρὰ τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν λαλοῦντας, ἐπιτιμᾶν τε αὐτούς. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς Ὑμέναιον καὶ Ἀλέξανδρον, ναυαγήσαντας περὶ τὴν πίστιν, παρέδωκε τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. Ταῦτα ὑπομνήσας, λοιπὸν διατάττει αὐτῷ κανόνας ἐκκλησιαστικούς περὶ προσευχῆς, πῶς, καὶ ποῦ, καὶ περὶ τίνων δεῖ προσεύχεσθαι· περὶ τοῦ σιγᾶν ἐν ἐκκλησίαις τὰς γυναῖκας, καὶ μᾶλλον μανθάνειν ἢ διδάσκειν αὐτάς· περὶ καταστάσεως ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων, πῶς καὶ ὁποίους εἶναι δεῖ τοὺς καθισταμένους· περὶ τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ χηρῶν, ἀπὸ πόσων ἐτῶν χρὴ ταύτας καταλέγεσθαι, καὶ ὁποίας αὐτάς εἶναι δεῖ, καὶ πῶς αὐταῖς δεῖ προσέχειν· περὶ τοῦ σωφρονεῖν τὰς νεωτέρας, καὶ γαμεῖν μᾶλλον, καὶ μὴ αἰσχροῦς ζῆν· περὶ τοῦ παραγγέλλειν τοῖς πλουσίοις μὴ ὑψηλὰ φρονεῖν, μηδὲ ἐλπίζειν ἐπὶ τῷ πλούτῳ. Περὶ τούτων διαταξάμενος, προτρέπεται αὐτὸν ταῦτα διδάσκειν, καὶ μηκέτι μὲν ὑδροποτεῖν· προσέχειν δὲ ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, εἰδὸτα ἔσσεσθαι καιροῦς, ἐν οἷς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως. Διδάξας δὲ καθάραι εἶναι καὶ τὰ βρώματα, καὶ παραγγείλας αὐτῷ ἐκτρέπεσθαι τὰς ἐμφιλονεῖκους ζητήσεις ὡς βεβήλους, ἐφ' αἷς καὶ τινες καυχώμενοι παρέβησαν τὴν πίστιν, τελειοῖ τὴν ἐπιστολὴν. Δωδεκάτη, καὶ αὕτη πάλιν πρὸς Τιμόθεον. Ταύτην ἐπιστέλλει πάλιν πρὸς Τιμόθεον ἀπὸ Ῥώμης. Ἡ

δὲ πρόφασις καὶ ταύτης τῆς ἐπιστολῆς ἐστὶν οὕτως· Τῶν συναποδημησάντων τῷ Παύλῳ καὶ ταλειφάντων αὐτὸν, βουλόμενος ὁ Ἀπόστολος τὸν Τιμόθεον ἔλθειν πρὸς αὐτὸν, γράφει τὴν ἐπιστολήν. Καὶ πρῶτον μὲν δηλοῖ ἑαυτὸν μνημονεύειν αὐτοῦ τῆς εὐλαβείας καὶ τῆς τῶν προγόνων αὐτοῦ πίστεως· ἔπειτα δὲ, ὅτι οἱ ἀπὸ Ἀσίας, ὧν ἐστὶ Φύγγελλος καὶ Ἑρμογένης, ἀπεστράφησαν αὐτὸν, ὀρῶντες αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις. Τὸν Ὀνησιφόρον δὲ ἀπεδέξατο, ἐλθόντα εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ προσμείναντα αὐτῷ. Παραγ γέλλει δὲ αὐτῷ παραιτεῖσθαι τὰς μωρὰς ζητήσεις, διὰ τὸ ἐξ αὐτῶν γεννᾶσθαι μάχας. Καὶ γὰρ Ὑμέναιος καὶ Φιλητὸς, οὕτως ἐκτραπέντες, παρέβησαν τὴν ἀλήθειαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ τινὰς ἀνατρέπουσι. Μᾶλλον οὖν παραινεῖ τούτῳ προσ ἔχειν ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, καὶ εἰδέναι μὲν, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἔσονται οἱ ἄνθρωποι φιλήδονοι 28.428 μᾶλλον ἢ φιλόθεοι· προβλέποντα δὲ ταῦτα, ἀσφαλὶ ζεσθαι τοὺς λαοὺς, μὴ τις ἐξ αὐτῶν ἀπατηθῆ. Καὶ εἰς τὰ ἡθῆ δὲ καὶ εἰς τὴν τῆς διδασκαλίας ἀκρίβειαν πολλὰ προτρεψάμενος αὐτὸν, καὶ σημάνας τὸν καιρὸν λοιπὸν τῆς ἀναλύσεως αὐτοῦ ἐνεστάναί, καὶ μέλλειν σπένδεσθαι καὶ μαρτυρεῖν, ἐντείλατο αὐτῷ ἔλθειν πρὸς αὐτὸν ταχέως, κομίζοντα τὸν φελόνην καὶ τὰ βιβλία. Παρήνευσε δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρον τὸν χαλκῆα φυλάττεσθαι, ὡς πολλὰ κακὰ ἐνδειξάμενον αὐτῷ· καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. Τρισκαιδεκάτη, πρὸς Τίτον. Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Νικοπόλεως· ἐκεῖ γὰρ παρεχίμασεν. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη· Εἰς μὲν τὴν Κρήτην ἀπέλιπε τὸν Τίτον, ἵνα κατα στήση κατὰ πόλεις κληρικούς· πολλῶν δὲ ὄντων ἐκεῖ τῶν ἐπιχειρούντων προφάσει τοῦ νόμου ἀπατᾶν τοὺς λαοὺς, μαθὼν ὁ Ἀπόστολος, γράφει. Καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ διὰ τὴν αὐτοῦ εὐλάβειαν, σημαίνει τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν μὴ νεωτέραν εἶναι, ἀλλ' ἐξ αἰῶνος ἠτοιμάσθαι, καὶ ἐπηγγέσθαι παρὰ τοῦ Θεοῦ ταύτην· ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν κληρικῶν. Καὶ τοῦτον διδάσκει, πῶς, καὶ ὁποίους αὐ τοὺς εἶναι δεῖ. Καὶ ἐπιτιμᾶν δὲ ἐντέλλεται αὐτῷ τοῖς ἀντιλέγουσι τῇ ὑγιαινούσῃ πίστει· μάλιστα τοῖς ἐκ περιτομῆς, εἰδέναι τε τοὺς Κρήτας, ὅτι ἄργοι εἰσι, καὶ χηρίζουσιν ἐπιτιμίας. Διδάξας τε πάντα τὰ βρῶματα καθαρὰ εἶναι τοῖς καθαρῶς, καὶ ὁποίας εἶναι δεῖ τὰς πρεσβύτιδας, τὰς ὀφειλούσας σωφρονίζειν τὰς νέας, παραινεῖ πῶς δεῖ τοὺς δούλους τοῖς ἰδίοις δεσπότηταις ὑποτάσσεσθαι. Καὶ τέλος, ὑπομνήσας ὅτι ἡ τοῦ Σωτῆρος χάρις οὐκ ἐξ ἔργων ἡμᾶς ἐδικαίωσεν, ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ φιλανθρωπίᾳ, καὶ παραγγείλας τὰς νομικὰς μάχας ἐκτρέπεσθαι, ὡς ἀναισχύντους οὔσας, δηλοῖ αὐτῷ, μετὰ τὸ πέμψαι πρὸς αὐτὸν Ἀρτεμᾶν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς αὐτόν. Ἐντείλατό τε αὐτῷ, ὥστε διδάσκειν, καὶ τοὺς αὐτοῦ καλῶν ἔργων προϊστασθαι· καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. Τεσσαρεσκαιδεκάτη, πρὸς Φιλήμονα. Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ῥώμης. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη· Ὀνήσιμος ὁ οἰκέτης Φιλήμονος ἔφυγε, καὶ προσήλθε τῷ Παύλῳ, καὶ κατηχήθη παρ' αὐτοῦ, καὶ γέγονεν αὐτῷ χρήσιμος εἰς διακομίαν. Περὶ τούτου τοίνυν γράφει Φιλήμονι παρατιθέμενος αὐτῷ τὸν Ὀνήσιμον, ἵνα προσέχη αὐτῷ γνησίως, καὶ μηκέτι ἔχη αὐτόν ὡς δούλον, ἀλλ' ὡς ἀδελφόν. Προετρέψατο δὲ αὐτόν, καὶ ξενίαν αὐτῷ ἐτοιμάσαι, ἵνα, ἐὰν ἔλθῃ, εὖρη ποῦ μείνη· καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

Βιβλίον ἡ' Ἀποκάλυψις Ἰωάννου. Οὕτω καλεῖται τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ καὶ ταύτην τὴν ἀποκάλυψιν αὐτὸς Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ θεολόγος ἐώρακεν ἐν τῇ Πάτμῳ καλουμένη νήσῳ, ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, καὶ κελευσθεὶς ἔγραψεν αὐτήν, ὥστε πέμψαι εἰς τὰς ἑπτὰ Ἐκκλησίας ταύτας, εἰς Ἐφεσον, εἰς Σμύρναν, εἰς Πέργαμον, εἰς

Θυάτειραν, εἰς Σάρδεις, εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν. Ἄ δέ εἰσιν ἐν τῇ ὀπτασίᾳ, πολλά εἰσι καὶ διάφορα. Καὶ τέλος τὴν τοῦ Ἀντιχρίστου ἀπώλειαν μετὰ τοῦ δια βόλου ἐώρακε. Κελεύεται δὲ πρῶτον γράψαι ἐκάστῳ 28.429 ἀγγέλω τῶν προειρημένων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὰς ἐκά του πράξεις. Πολλὰς μὲν οὖν ἐώρακε καὶ παραδόξους ὀπτασίας, εἶδε δὲ ἑπτὰ λυχνίας χρυσαῖς, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὅμοιον Υἱῷ ἀνθρώπου· καὶ ἡρμηνεύθη σαν αὐτῷ, ὅτι αἱ λυχνίαι εἰσὶν αἱ ἑπτὰ Ἐκκλησίαι· ὁ δὲ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ Κύριος. Εἶδε καὶ θύραν ἀνεῳγμένην ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν θρόνῳ καθημένον τὸν Κύριον, καὶ πρεσβυτέρους κδ', καθημένους ἐπὶ θρόνους καὶ προσκυνοῦντας τὸν Κύριον. Ἐώρακε καὶ σφραγίδας λυομένας, καὶ λυομένης ἐκάστης, ὀπτασία τις ἐγένετο. Εἶτα ἐώρακεν ἑπτὰ ἀγγέλους ἔχοντας ἑπτὰ σάλπιγγας, καὶ ἐκάστου σαλπίζοντος, ἐγένετο σημεῖον· τοῦ δὲ ἑβδόμου σαλπίζοντος, ἤκουσε λεγόντων, ὅτι «Ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου ἐγένετο τοῦ Κυρίου.» Καὶ ἐώρακε τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης ἐν οὐρανῷ. Εἶτα ἐώρακε γυναῖκα ὠδίνουσαν, καὶ δρᾶ κοντα πυρὸς διώκοντα αὐτήν. Ἡ μὲν οὖν γυνὴ ἐσώθη εἰς τὴν ἔρημον· ὁ δὲ δράκων ἐβλήθη εἰς τὸ πῦρ. Εἶτα ἐώρακε θηρίον ἔχον κέρατα δέκα, καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ τὸ διάδημα αὐτοῦ βλασφημίας γέμον· τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ οὐκ ἐδήλωσεν, ἀλλὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ χξ'. Ἦκουσε καὶ παρθένων ἁδόντων, καὶ ἀκολουθούντων τῷ Ἀρνίῳ, καὶ εἶδεν ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, καὶ ἄλλον ἀκολουθῶντα, καὶ ἄλλον, καὶ νεφέλην λευκὴν, καὶ ἐπ' αὐτῆς καθημένον ὅμοιον Υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχοντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὄξύ. Εἶτα ἐώρακεν ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, καὶ φιάλας χρυσαῖς γεμούσας ἐκ τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ. Εἶτα ἀπηνέχθη τῷ πνεύματι εἰς ἔρημον, καὶ ἐώρακε γυναῖκα καθ' ἡμένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ· καὶ ἐσήμανεν ἀπὸ ταύτης ἔσεσθαι τὸν Ἀντίχριστον. Εἶτα ἐώρακε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἔφιππον λευκὸν, καὶ ἔκαλεῖτο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Εἶτα ἐώρακε τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, θέλοντας ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ λευκοῦ. Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης, ὅστις ἦν ὁ Ἀντίχριστος, καὶ εἶδε βαλλομένους αὐτοὺς εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Εἶτα ἐώρακε καταβαίνοντα ἄγγελον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ βάλλοντα τὸν Σατανᾶν καὶ τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα αὐτοῦ εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ κλείοντα ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μηκέτι πλανήσῃ τὰ ἔθνη ἕως ἐτῶν χιλίων. Εἶτα ἐώρακε τοὺς μάρτυρας ἐν δόξῃ βασιλεύοντας ἐν Χριστῷ. Εἶτα ἐώρακεν, ὅτι μετὰ χίλια ἔτη λυθήσεται ὁ Σατανᾶς, καὶ βληθήσεται εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός μετὰ τοῦ Ἀντιχρίστου εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Εἶτα ἐώρακεν οὐρανὸν καινόν, καὶ γῆν, καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ καινὴν, καὶ ἐώρακε ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, καὶ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ θεωροῦντας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἔχοντας ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ταῦτα ἐώρακώς Ἰωάννης ἔπεσε, θέλων προσκυνῆσαι τῷ ἀγγέλω δεικνύοντι αὐτῷ ταῦτα πάντα. Καὶ ἐκώλυσεν αὐτὸν ὁ ἄγγελος λέγων· «Μὴ ἐμοὶ προσκύνει, ἀλλὰ τῷ Θεῷ· ἐγὼ γὰρ σύνδουλός σου εἰμί.» Βλέπων δὲ ταῦτα, ἤκουε παρὰ τοῦ Κυρίου 28.432 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὁ ὢν ἐστι, καὶ αὐτός ἐστιν ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος, ὅστις ὕστερον δι' ἡμᾶς σαρκωθεὶς· λέγω δὴ τέλειος γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ ἐκλήθη Υἱὸς ἀνθρώπου. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα βιβλία διάφορα παρὰ τὰ προλεχθέντα ἐκατέρας Διαθήκης, τῆς Παλαιᾶς δηλαδὴ καὶ Νέας· τὰ μὲν ἀντιλεγόμενα, τὰ δὲ ἀπό κρυφα. Τὰ μὲν οὖν ἀντιλεγόμενα τῆς Παλαιᾶς προείπομεν μὲν καὶ πρότερον, ὡς ἐστὶ Σοφία Σολομώντος, καὶ Σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Συράχ, καὶ Ἐσθῆρ, καὶ Ἰουδίθ, καὶ Τωβίτ· σὺν ἐκείνοις δὲ καὶ ταῦτα ἢ ρίθμηνται·

Μακκαβαϊκά βιβλία δ', Πτολεμαϊκά, Ψαλμοὶ καὶ Ὠδὴ Σολομῶντος, Σωσάννα. Ταῦτα τὰ ἀντιλεγόμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τὰ δὲ ἀπόκρυφα πάλιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ταῦτα. Ἐνὼχ, Πατριάρχαι, Προσευχὴ Ἰωσήφ, Διαθήκη Μωϋσέως, Ἀνάληψις Μωϋσέως, Ἀβραάμ, Ἑλδὰδ καὶ Μωδὰδ, Ἡλίου προφήτου, Σοφονίου προφήτου, Ζαχαρίου πατρὸς Ἰωάννου, Βαροῦχ, Ἀμβακοῦμ, Ἐζεχιήλ, καὶ Δανιήλ ψευδεπίγραφα. Τῆς Νέας πάλιν Διαθήκης ἀντιλεγόμενα ταῦτα. Περίοδοι Πέτρου, Περίοδοι Ἰωάννου, Περίοδοι Θωμᾶ, Εὐαγγέλιον κατὰ Θωμᾶ, Διδαχὴ ἀποστόλων, Κλημέντια, ἐξ ὧν μετεφράσθησαν ἐκλεγέντα τὰ ἀληθέστερα καὶ θεόπνευστα. Ταῦτα τὰ ἀναγινωσκόμενα. Ταῦτα πάντα ἐξετέθησαν μὲν ὅσον πρὸς εἴδησιν, παραγεγραμμένα δὲ εἰσι πάντως καὶ νόθα, καὶ ἀπό βλητα. Καὶ οὐδὲν τούτων, τῶν ἀποκρύφων μάλιστα, ἔγκριτον ἢ ἐπωφελές, ἐξαιρέτως τῆς Νέας Διαθήκης· ἀλλὰ πάντα δίχα τῶν ἀνωτέρω διαληφθέντων, καὶ ἐγκριθέντων παρὰ τοῖς παλαιοῖς σοφοῖς καὶ πατράσιν, ἀποκρυφῆς μᾶλλον ἢ ἀναγνώσεως ὡς ἀληθῶς ἄξια· τὰ τε ἄλλα, καὶ αὐτὰ τὰ καλούμενα ἐν αὐτοῖς Εὐαγγέλια, ἐκτὸς τῶν παραδοθέντων ἡμῖν τεσσάρων τούτων. Εὐαγγέλια γὰρ τέσσαρα ἐθέσπισαν ἡμῖν οἱ ἱεροὶ κανόνες τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας· τὸ κατὰ Ματθαῖον, τὸ κατὰ Μάρκον, τὸ κατὰ Λουκᾶν, καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην, κατὰ τὴν προφητείαν τῆς ὀπτασίας, ἧς ἐθεάσατο Ἰεζεκιήλ ὁ προφήτης περὶ τῶν τεσσάρων χερουβίμ. Τέσσαρα γὰρ εἶδε χερουβίμ οὗτος ὁ προφήτης· τὸ ἐν ὁμοίον ἀνθρώπῳ, τουτέστι τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον· τὸ δευτέρον ὁμοίον μόσχῳ, τουτέστι τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον· τὸ ἄλλο ὁμοίον λέοντι, τουτέστι τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον· τὸ δὲ τέταρτον ὁμοίον ἀετῷ, τουτέστι τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον. Παρὰ δὲ ταῦτα τὰ τέσσαρα ἕτερον Εὐαγγέλιον οὐδέν. Τὸ μὲν οὖν κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἐγράφη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ματθαίου τῆ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ, καὶ ἐξ ἐδόθη ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἡρμηνεύθη δὲ ὑπὸ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου τὸ κατὰ σάρκα, ὃς καὶ πρῶτος 28.433 τος ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐν Ἱεροσολύμοις. Τὸ δὲ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον ὑπηγορεύθη μὲν ὑπὸ Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, ἐν Ῥώμῃ, ἐξεδόθη δὲ ὑπὸ Μάρκου τοῦ μακαρίου ἀποστόλου, καὶ ἐκηρύχθη ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Πενταπόλει, καὶ Λιβύῃ. Τὸ δὲ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον ὑπηγορεύθη μὲν ὑπὸ Παύλου τοῦ ἀποστόλου, συνεγράφη δὲ καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ Λουκᾶ τοῦ μακαρίου ἀποστόλου καὶ ἰατροῦ· ὡσπερ καὶ Πράξεις τῶν ἀποστόλων ὑπηγόρευσε μὲν ὁμοίως Πέτρος ὁ ἀπόστολος, συνεγράψατο δὲ ὁ αὐτὸς Λουκᾶς. Τὸ δὲ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον ὑπηγορεύθη τε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ ἀποστόλου καὶ ἡγαπημένου, ὄντος ἐξορίστου ἐν Πάτμῳ τῆ νήσῳ, καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐξεδόθη ἐν Ἐφέσῳ, διὰ Γαίου τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ ξενοδόχου τῶν ἀποστόλων, περὶ οὗ καὶ Παῦλος Ῥωμαίοις γράφων φησί· «Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας.» Ποῖαι καὶ πόσαι παραδόσεις εἰσὶ τῆς θείας Γραφῆς, εἴτε οὖν ἀπὸ Ἑβραϊκοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἐρμηνεύται, καὶ τίνες οἱ ταύτην ἐρμηνεύσαντες, καὶ πότε. Πρῶτη ἐστὶν ἡ τῶν ὀβ' ἐρμηνευτῶν. Οὗτοι, Ἑβραῖοι ὄντες, ἐξελέγησαν ἀπὸ ἐκάστης φυλῆς ἕξ, καὶ ἡρμήνευσαν τὴν θείαν Γραφὴν ἐπὶ Πτολεμαίου βασιλέως τοῦ Φιλαδέλφου πρὸ διακοσίων τριάκοντα ἐνιαυτῶν τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δευτέρα ἐστὶν ἡ τοῦ Ἀκύλα. Οὗτος ἀπὸ Σινώπης τοῦ Πόντου ὑπάρχων, καὶ Ἑλλήνων ὢν, ἐβαπτίσθη ἐν Ἱεροσολύμοις. Καὶ πάλιν τὸν Χριστιανισμὸν ἀθετήσας, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις προσδραμών, ἡρμήνευσε τὴν θείαν Γραφὴν διεστραμμένῳ λογισμῷ ἐπὶ Ἀδριανοῦ βασιλέως τοῦ λεπτοθέντος μετὰ τλ'

ἔτη τῆς τῶν οὐβ' ἐρμηνείας. Τρίτη ἐρμηνεία ἐστὶν ἡ τοῦ Συμμάχου. Οὗτος Σαμαρείτης ὢν, καὶ μὴ τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου λαοῦ, ὡς φιλαρχίαν νοσῶν, τοῖς Ἰουδαίοις προστρέχει, 28.436 καὶ ἐκ δευτέρου περιτέμνεται. Καὶ πρὸς διαστροφήν τῶν Σαμαρειτῶν ἐρμηνεύει καὶ αὐτὸς τὴν θεϊὰν Γραφήν ὑπὸ Σεβήρου τοῦ βασιλέως μετὰ ν' ἔτη τῆς τοῦ Ἀκύλα ἐρμηνείας. Τετάρτη ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοδοτίωνος τοῦ Ἐφεσίου. Οὗτος, τῆς αἰρέσεως Μαρκίωνος τοῦ Ποντικοῦ ὢν, μηνιῶν τοῖς τῆς αἰρέσεως αὐτοῦ, ἠρμήνευσε καὶ αὐτὸς ἐπὶ Κομμόδου τοῦ βασιλέως ἐν αὐτῷ τῷ χρόνῳ, πρὸς διαστροφήν τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως. Πέμπτη ἐρμηνεία ἐστὶν ἡ ἐν πίθοις εὐρεθεῖσα κεκρυμμένη ἐπὶ Ἀντωνίνου βασιλέως τοῦ Καρακάλλα ἐν Ἱερικῷ παρά τινος τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις σπουδαίων. Ἑκτη ἐρμηνεία ἐστὶν ἡ ἐν πίθοις εὐρεθεῖσα καὶ αὕτη κεκρυμμένη ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίας παιδὸς ἐν Νικοπόλει τῇ πρὸς Ἄκτιον ὑπὸ τινος τῶν Ὠριγένους γνωρίμων. Ἑβδόμη πάλιν καὶ τελευταία ἐρμηνεία ἡ τοῦ ἀγίου Λουκιανοῦ τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ καὶ μάρτυρος, ὅστις καὶ αὐτὸς ταῖς προγεγραμμέναις ἐκδόσεσι καὶ τοῖς Ἑβραϊκοῖς ἐντυχῶν, καὶ ἐποπτεύσας μετὰ ἀκριβείας τὰ λείποντα, ἢ καὶ περιττὰ τῆς ἀληθείας ῥήματα, καὶ διορθωσάμενος ἐν τοῖς οἰκείοις τῶν Γραφῶν τόποις, ἐξέδοτο τοῖς Χριστιανοῖς ἀδελφοῖς· ἦτις δὴ καὶ ἐρμηνεία μετὰ τὴν ἄθλησιν καὶ μαρτυρίαν τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Λουκιανοῦ, τὴν γεγонуῖαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ τῶν τυράννων, ἤγουν τὸ ἰδιόχειρον αὐτοῦ τῆς ἐκδόσεως βιβλίον, εὐρέθη ἐν Νικομηδείᾳ ἐπὶ Κωνσταντίνου βασιλέως τοῦ μεγάλου παρὰ Ἰουδαίοις ἐν τοίχῳ πυργίσκῳ περικεχρισμένῳ κονιάματι εἰς διαφύλαξιν. Τίνα ἐστὶ τὰ μνημονευόμενα ἐν ταῖς γραφαῖς βιβλία ὡς ὄντα, οὐχ εὐρισκόμενα δέ. Ναθὰν καὶ Ἀδδῶ, καὶ Ἀχιᾶ τοῦ Σιλωνίτου, καὶ Σεμεεὶ, καὶ Ἰηοῦ, ἐν τῇ βίβλῳ τῶν Βασιλειῶν γέγραπται εἶναι βιβλία· προφήται δὲ οὗτοί εἰσιν, οἳ γεγράφασι περὶ ὧν προεφήτευσαν· ἃ οὐχ εὐρίσκειται. Ψαλμοὶ τρισχίλιοι λέγονται ἐν Παραλειπομέναις εἶναι τοῦ Δαβίδ, μόνους δὲ ἐξ αὐτῶν τοὺς ρν' ὑπὸ τῶν φίλων Ἐζεχίου τοῦ βασιλέως ἐξειλέχθαι, τοὺς δὲ ἄλλους ἀποκεκρῦφθαι. Πεντακισχιλίας 28.437 παροιμίας ὑπὸ Σολομῶντος ἐκδεδοσθαι, φησὶν ἡ τῶν Παραλειπομένων Γραφή· ἀλλ' οὐκ εἰσὶ νῦν ἢ μόναι αἱ ἐκκλησιαζόμεναι. Τὸ Ἄσμα ἐξ ἁσμάτων πλειόνων τὸ μυστικὸν ἐξειλέχθαι ἐπιγέγραπται. Ἰώσηπος δὲ ἱστορεῖ δύο βιβλία προφητείας τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ γεγράφθαι· ἐν δὲ μόνον ἐπιγινώσκομεν εὐρίσκεσθαι.